

Status 2020, Visie 2030:

**SDG-uitdagingen
en oplossingen
voor de EU**

Maak overal een einde aan armoede in al haar vormen

Armoede is een uitdaging voor het rijke Europa

Het goede nieuws is dat de EU een van de laagste armoedecijfers ter wereld heeft. In alle lidstaten kunnen velen profiteren van een niveau van materiële rijkdom waardoor ze goed kunnen leven. De uitdaging is dat, ondanks rijkdom en welvaart, verschillende dimensies van armoede vandaag de dag nog steeds een realiteit zijn in de EU - sommige nemen toe, terwijl er in andere geen significante verandering is. De vooruitgang die de afgelopen jaren is geboekt op het gebied van armoedebestrijding wordt nu bedreigd doordat COVID-19 en de nasleep daarvan de levensstandaard, het inkomen en miljoenen banen in gevaar brengen, waardoor de meest kwetsbaren het hardst worden getroffen. Met het Europees Sociaal Fonds (ESF) en andere instrumenten wil de EU armoede en sociale inclusie aanpakken. In recente financieringsperioden zijn maatschappelijke organisaties en de meest kwetsbare groepen echter in beperkte mate hierbij betrokken geweest, en is de toewijzing van middelen aan de lidstaten voornamelijk gebaseerd op het bruto binnenlands product (bbp), ook al is hierin onvoldoende rekening gehouden met sociale kwesties of is dit onvoldoende mate gericht geweest op degenen die het meest ondersteuning nodig hebben. Het "sociale scorebord" dat door de Europese Commissie wordt gebruikt voor de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten, ziet de belangrijkste uitdagingen van armoede en sociale inclusie over het hoofd, zoals armoede onder werkenden of betaalbaarheid van huisvesting.¹

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- Meer dan 20% van de EU-bevolking loopt kans op armoede en sociale uitsluiting - een groot deel voor een welvarende regio. Hoewel de armoedecijfers zijn gedaald in de armste regio's van de EU, blijft meer dan 30% van de mensen in Roemenië, Bulgarije, Spanje, Italië en Griekenland het risico lopen in armoede te vervallen. In bijna de helft van de EU-lidstaten vormen kinderen de leeftijdsgroep met het hoogste risico van armoede of sociale uitsluiting (Eurostat).
- De afgelopen jaren is de armoede onder werkenden in de EU toegenomen en momenteel wordt meer dan 9% van de werkenden gerekend tot werkende armen. Armoede onder werkenden treft zelfs lidstaten met zeer sterke economieën, zoals Duitsland, die kampen met een toenemend of stagnerend aantal werkenden, maar van wie de salarissen of lonen te laag zijn om een menswaardig bestaan te kunnen leiden (Eurostat).
- Bijna 14% van alle mensen in de EU is slecht gehuisvest. 2% leeft zonder adequate sanitaire voorzieningen en toegang tot water (Eurostat); met andere woorden, miljoenen mensen leven zonder sanitaire voorzieningen en water in hun huis. Meer dan de helft van de Roma-bevolking in de EU leeft zonder adequate sanitaire voorzieningen of heeft thuis geen toegang tot water.²
- In 2019 waren naar schatting 700.000 mensen dakloos in de EU, en het aantal stijgt in de hele Unie. De enige uitzondering is Finland, dat een daling van 45% rapporteerde als gevolg van een progressief langetermijnbeleid dat dakloosheid aanpakt. In Letland is het aantal daklozen tussen 2009 en 2017 met 389% gestegen, en het aantal daklozen in Ierland tussen 2014 en 2018 met 203%. Gebrek aan huisvesting vormt de kern van armoede en sociale uitsluiting en houdt nauw verband met werkloosheid.³ De SDG-monitoring van Eurostat gebruikt geen enkele indicator voor dakloosheid, ondanks het feit dat dakloosheid een van de meest extreme vormen van armoede in de EU is.

¹ Sociaal platform [Voor resultaten van ESF-projecten met een reële impact op het leven van mensen](#).

² ERRC [Europa moet ervoor zorgen dat gemarginaliseerde gemeenschappen tijdens een pandemie toegang hebben tot water](#).

³ Europees Parlement [Dringende maatregelen nodig om dakloosheid in Europa aan te pakken](#).

Achtergelaten: gebrek aan sociale bescherming maakt huishoudelijk personeel kwetsbaar

Het verhaal van Marta Lucía Arboleda

📍 SPANJE

Marta werkte al meer dan zeven jaar als inwonend huishoudelijk werkster toen haar visum afliep. Van de Spaanse immigratiewetgeving moeten aanvragers drie jaar wachten voordat ze een werkvergunning kunnen krijgen, "Maar je moet wel de kost verdienen terwijl je wacht, dus je moet huishoudelijk werk accepteren. Dit is niet moeilijk omdat particuliere huishoudens er niet moeilijk over doen als er iets mankeert aan je papieren. Maar ze gebruiken je onzekerheid om je te chanteren en dreigen ermee je paspoort in beslag te nemen of je het land te laten uitzetten, en zeggen dan: "Wees maar dankbaar dat we je überhaupt in dienst hebben genomen", en laten je lange dagen maken voor weinig salaris."

Bij haar tweede baan als huishoudelijke hulp, met kortere uren en vrije tijd in het weekend, ging Marta naar Sedoac ("Actieve huishoudelijke dienst"), een vereniging die opkomt voor de rechten van huishoudelijk personeel.

Marta legt uit dat veel werknemers depressief zijn "omdat ze zorgen voor mensen met de ziekte van Alzheimer zonder dat ze daar de juiste opleiding voor hebben gehad. Het zijn geen verpleegsters. Ze verdienen slechts 600-700 euro per maand. Ze krijgen niet genoeg slaap, maar moeten de volgende dag toch weer op de been zijn om voor ze te zorgen en ervoor te zorgen dat ze zich niet verwonden of het huis verlaten. We voeren campagne

Bron: Eurostat

voor de afschaffing van huishoudelijk werk met inwoning, want het is eigenlijk werk voor drie personen. "

Ook als de werkgever voldoet aan alle wettelijke vereisten en royaal betaalt, "is het nog steeds een baan met inwoning. Het is geen leven - je hebt niets om over te praten met je vrienden behalve je werkgever, het huis, de hond, de kinderen. Je bent er dag en nacht, zeven dagen per week. " Veel huishoudelijk personeel is slachtoffer van seksueel misbruik - iets wat niet de aandacht krijgt die het verdient. "

Huishoudelijk personeel wil dat "de regering erkent dat hun verzorgende werkzaamheden belangrijk zijn en evenveel gewaardeerd wordt als elk ander werk. Huishoudelijke dienstverlening wordt echter niet erkend door het Spaanse socialezekerheidsstelsel, wat betekent dat we als huishoudelijk personeel geen aanspraak kunnen maken op een werkloosheidsuitkering. Onze werkgevers kunnen ons op staande voet of zonder opgaaf van redenen ontslaan. Er zijn geen arbeidsinspecties om onze werken leefomstandigheden te controleren. Pensioen is voor ons geen optie. Veel collega's beseffen dat ze na vijf of tien jaar werken het dubbele aantal uren hadden moeten werken - natuurlijk onmogelijk - omdat de premies van hun werkgevers niet voldoende zijn voor een fatsoenlijk pensioen. "

Het verhaal van Marta Lucía Arboleda is mogelijk gemaakt door Futuro en Común

Armoede terugdringen voor een sterk en sociaal Europa en iedereen kansen bieden om het goed te hebben

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Een sterk en sociaal Europa - Het Europese sociale model moet alle burgers volledige en eerlijke bescherming bieden en tegelijkertijd armoede verlichten en iedereen kansen bieden om het goed te hebben. Een fatsoenlijk inkomen moet de kloof tussen de rijken en de kansarmen verkleinen en zorgen voor een acceptabele levenskwaliteit. Iedereen zou moeten profiteren van fatsoenlijke arbeidsnormen, gelijkheid, verbeterd welzijn en terugdringing van de verschillen in de gezondheidssituatie binnen en tussen landen en tussen generaties. Sociale inclusie en bescherming, fatsoenlijk werk, gendergelijkheid, volksgezondheid en gezondheidszorg, toegang tot betaalbare en hoogwaardige huisvesting, milieurechtvaardigheid, kwaliteitsonderwijs en gelijke toegang tot cultuur moeten de belangrijkste principes zijn die de nationale en Europese politieke agenda's aansturen.

4

Lees meer over de visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

Sociaal platform

[Voor resultaten van ESF-projecten met een reële impact op het leven van mensen](#)

EAPN

[Assessment of the 2020 Country-Specific Recommendations \(Beoordeling van de landspecifieke aanbevelingen voor 2020\)](#)

EAPN

[Poverty Explainer on what is poverty and how to combat it? \(Verklaring van wat armoede is en hoe het kan worden bestreden\)](#)

EAPN

[Putting Social Rights and Poverty Reduction at the heart of EU's COVID-19 Response \(Sociale rechten en armoedebestrijding centraal stellen in de EU-reactie op COVID-19\)](#)

FEANTSA

[5th Overview of Housing Exclusion in Europe \(Vijfde overzicht van uitsluiting van huisvesting in Europa\)](#)

Eurochild

[Towards no Child Poverty in Europe in 2020 \(Naar nul kinderarmoede in Europa in 2020\)](#)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het EU-SDG-monitoringrapport om:

- ✓ informatie en gedetailleerde gegevens te verstrekken over het aantal daklozen;
- ✓ uitgesplitste gegevens te verstrekken en te analyseren, bijvoorbeeld over gender, geslacht, leeftijd, groepen, mensen met een handicap, etnische minderheden en migranten met betrekking tot armoederisico's, sociale uitsluiting en materiële deprivatie.

Economische ontwikkeling in arme plattelandsgemeenschappen met de nadruk op het welzijn van kinderen

BURUNDI EN ANDERE LANDEN

Economische ontwikkeling kan een enorm verschil maken voor het welzijn van kinderen, maar het biedt geen garantie dat kinderen er baat bij hebben. Dit is de reden waarom Help a Child EPIC (Economic Programme with Impact on Children [economisch programma met impact op kinderen]) heeft opgezet

EPIC combineert beste praktijken en leert van sociale veerkracht, economische ontwikkeling en ontwikkeling van kinderen. Het programma stelt het welzijn van kinderen en jongeren centraal en erkent dat economische ontwikkeling geen doel op zich is, maar een weg naar duurzaam welzijn voor de volgende generatie. EPIC is van mening dat een duurzame, gezonde economie een solide sociale basis moet hebben en de programma's van EPIC pakken daarom zowel economische als sociale kwesties aan.

EPIC heeft tijd nodig om de sociale capaciteit van de gemeenschap te versterken als een daaraan voorafgaande stap naar economische ontwikkeling, en levert dit deel van zijn werkzaamheden op het niveau van de gemeenschap en op dat van huishoudens. Op het niveau van de gemeenschap bouwt en versterkt EPIC gemeenschapsstructuren om sociaaleconomische veerkracht te bevorderen (SDG 11), door samen te werken met zelfhulpgroepen (SDG 11) en overkoepelende verenigingen op clusterniveau die opkomen voor gemeenschappelijke belangen, zoals kwaliteitsonderwijs (SDG 4) en toegang tot land,

kapitaal en diensten. Jongeren krijgen onderwijs in levensvaardigheden, landbouw bedrijven en agrarische bedrijfsvoering (SDG 8). In samenwerking met lokale partners faciliteert EPIC voorschools onderwijs en ouderschapsgroepen om gezinnen te ondersteunen en jonge kinderen een veelbelovende start te geven (SDG 17).

Op het niveau van huishoudens worden gezinsleden uitgenodigd om een gedeelde visie te ontwikkelen en een duurzaam agrarisch bestaan op te bouwen. EPIC maakt gebruik van PIP (Plan Intégré du Paysan), een bewezen aanpak van geïntegreerde agrarische bedrijfsplanning van de Universiteit van Wageningen. De combinatie van PIP met kindgerichte gemeenschapsemancipatie levert snelle en positieve resultaten op, creëert hoop en eigenaarschap en verbetert de opbrengsten van voedsaam en verantwoord geproduceerd voedsel voor alle gezinsleden, inclusief kinderen (SDG's 2, 3, 12). Zo werd bijvoorbeeld in Kirundo, Burundi, het percentage deelnemende huishoudens dat te maken heeft met extreme honger, teruggebracht van 71% naar 33%. Bovendien zijn huishoudens binnen zeven jaar klaar om deel te nemen aan duurzame waardeketens, wat bijdraagt aan de economische ontwikkeling die kinderen en jongeren ten goede komt en ongelijkheid reduceert (SDG's 1, 10).

Wij zijn van mening dat een verdere implementatie van EPIC de Europese Unie en de lidstaten in staat zal stellen om niemand achter te laten.

Dit verhaal is verzorgd door Help a Child

Een einde maken aan honger, voedselzekerheid en verbeterde voeding bereiken en duurzame landbouw bevorderen

Het voedselsysteem van de EU is niet duurzaam, noch vanuit milieuperspectief noch vanuit sociaal perspectief.

Hoewel veel mensen in de EU een hoog niveau van voedselzekerheid en goede voeding genieten, wordt naar schatting 20% van ons voedsel verspild en kunnen 33 miljoen mensen zich niet om de dag een maaltijd van hoge kwaliteit veroorloven.¹ Ongezonde voeding leidt tot een toenemend aantal mensen met obesitas en chronische ziekten zoals diabetes, hoge bloeddruk en hartproblemen. Veel van ons voedsel wordt geproduceerd door niet-duurzame intensieve landbouw of wordt geïmporteerd uit derde landen. Dat geldt ook voor een groot deel van het graan dat wij onze veestapel voeren. Intensieve landbouwmethoden binnen en buiten de EU vernietigen niet zelden habitats, zijn een belangrijke oorzaak van het verlies van biodiversiteit en vereisen een intensief gebruik van kunstmest, pesticiden en antibiotica. Dit alles resulteert in vervuiling en aanzienlijke uitstoot van broeikasgassen. De sector wordt regelmatig opgeschrikt door schandalen op het gebied van dierenwelzijn - maar ook door schandalen rond arbeidsrechten in de landbouw en de voedselverwerking. Kleinschalige boeren en familiebedrijven hebben moeite om ondanks hun harde werken een fatsoenlijke boterham te verdienen. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) van de EU blijft grootschalige en intensieve landbouw belonen. Deze landbouw is goed voor ongeveer een derde van de totale EU-begroting, maar is er niet in geslaagd fatsoenlijke prijzen voor producenten te garanderen en verlies aan biodiversiteit, bodemerosie, uitstoot van broeikasgassen en grondwaterverontreiniging te voorkomen.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- Volgens Eurostat lijdt meer dan de helft van de EU-bevolking aan obesitas. In sommige lidstaten geldt dat zelfs voor 60% van de bevolking. Slechte voeding en obesitas dragen bij aan twee doodsoorzaken in de regio: hart- en vaatziekten en kanker.

- In de EU wordt ongeveer 20% van alle geproduceerde voedsel verspild. 70% van de voedselverspilling in de EU vindt plaats in de detailhandel, de foodservice en de consument. Huishoudens veroorzaken meer dan de helft van die voedselverspilling.²
- Zoals de EER dit heeft benadrukt, hebben vlees- en zuivelproducten een grote impact op het milieu, voornamelijk door hun productie, inclusief de productie van diervoeder. Uit een studie van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek (JRC) is gebleken dat vlees en zuivelproducten voor 24% bijdragen aan de milieueffecten van consumptie in de EU.³ Pogingen om de consumptie van vlees en zuivelproducten te verminderen ten gunste van duurzamere eiwitbronnen hebben tot nu toe geen steun gekregen van beleidsmakers in de EU, ondanks het bewijs van de gunstige effecten voor het milieu.
- Intensivering van de landbouw is een van de belangrijkste redenen voor de achteruitgang van planten en dieren in Europa. De helft van onze landbouwvogels is sinds de jaren tachtig verdwenen.⁴
- De landbouw is de belangrijkste bron van nitraat in het grondwater. Overtollige kunstmest sijpelt door de bodem en waterverontreiniging kan decennia later optreden. Terwijl met de nitraatrichtlijn ernaar wordt gestreefd de stikstofverontreiniging onder de 50 mg / l te brengen, liggen de nitraatconcentraties in veel delen van de regio boven de aanbevolen niveaus (Eurostat). Volgens het laatste rapport van de Europese Commissie (daterend uit 2002) mat 20% van de EU-metstations concentraties die hoger waren dan toegestaan, en viel 40% van de metingen hoger uit dan de richtwaarde van de drinkwaterrichtlijn (25 mg/l).⁵
- De landbouw is een van de vijf belangrijkste bronnen van alle uitstoot van broeikasgassen in de EU, goed voor 10%. 53% van het antropogene methaan en 94% van de ammoniakemissies in de EU zijn afkomstig van de landbouw.
- Biologische landbouw in de EU is goed voor slechts ongeveer 8% van het landgebruik in de landbouw, en dit aandeel groeit tamelijk langzaam met ongeveer een half procentpunt per jaar.
- Het aantal kleinschalige bedrijven en gezinsbedrijven in de EU is sterk afgenomen: volgens de landbouwstructuurenquête van Eurostat is het aantal tussen 2005 en 2016 gedaald van 15 naar 10,5 miljoen. Lage prijzen voor hard werken ondergraven de mogelijkheid tot levensonderhoud van plattelandsgemeenschappen.

¹ Europese Commissie [Food Waste](#).

² Europese Commissie [Stop Food Waste](#).

³ JRC [Environmental Improvement Potentials of Meat and Dairy Products](#).

⁴ BirdLife International [300 million farmland birds lost since 1980 - How many more must we lose before changing course on the CAP?](#)

⁵ EER [Percentage of sampling sites in groundwater bodies where annual average concentrations exceed 50 mg/l nitrate](#).

Duurzame voedselproductie? Respecteer het milieu, betrek uw klanten - en waardeer de bijdrage van boerinnen

Het verhaal van Heleen Lansink- Marissen

NEDERLAND

Mijn naam is Heleen Lansink-Marissen. Ik ben niet op het platteland opgegroeid, maar ben ernaar toe verhuisd toen ik met een boer trouwde. Bepaalde dingen hebben mij als buitenstaander verrast. Er was weinig kritische discussie tussen boeren onderling of met de wereld daarbuiten. In feite zat iedereen de schuld naar de ander toe te schuiven: de samenleving gaf de boeren de schuld van de klimaatverandering en boeren legden op hun beurt de schuld bij de consument voor hun energieslurpende leefgewoonten. Mijn reactie, na enkele jaren op de boerderij, was om dit wijzen naar de ander te vermijden en in plaats daarvan te kiezen voor dialoog - die eigenlijk al van start was gegaan doordat basisscholen, sportverenigingen en fietstoeristen onze boerderij bezochten.

Er was een echte dialoog gaande: mensen waren onder de indruk van de keuzes die we maakten en we gingen in op vragen van onze bezoekers. We zijn vanuit de boerderij melk gaan verkopen en hebben een website opgezet, demelktap-perij.nl, en hebben nu veel meer contact met klanten.

De bijdrage die boerinnen leveren, wordt vaak onderschat. Bijna alle van de 800 boerinnen die onlangs bij For Farmers aanwezig waren, waren voor 50% mede-eigenaar van hun boerderij en waren in gelijke mate betrokken bij zakelijke beslissingen. Weinigen echter bezoeken bijeenkomsten van landbouworganisaties en als er adviseurs bij hen langskomen, spreken die alleen met hun man.

Bron: Eurostat

Het zijn de vrouwen die met hun contacten met de buitenwereld, bij het schoolplein en in de winkels, nieuwe ideeën binnenhalen. Zo behandelen we op onze boerderij bijvoorbeeld onze mest met micro-organismen van een biologisch bedrijf. Ik vernam van de eigenaar daar dat 80% van de nieuwe klanten wordt geïntroduceerd door de echtgenotes van boeren: "Eerst komen ze biologische schoonmaakproducten bij ons kopen en beginnen vervolgens vragen te stellen over meststoffen". Dit is een perfect voorbeeld van de kracht van verandering die door vrouwen teweeg wordt gebracht.

De coronacrisis was een kans. Mensen hebben meer tijd voor elkaar. Veel meer mensen zijn naar onze boerderij gekomen om melk te tappen en zien het belang in van het ondersteunen van lokale bedrijven. We hebben meegedaan aan de hashtag #supportyourlocalsNL. Hopelijk kiezen meer mensen voor lokale, duurzame producten, ook al zijn die iets duurder.

Maar de situatie is gespannen. Boeren voelen zich aangevalen door de milieubeweging - maar ze hebben hulp nodig! Help ze duurzamer te worden door goed gedrag te belonen en boeren te bevoordelen die zorgen voor schoon water, biodiversiteit, dierenwelzijn en onze bodem goed verzorgen. Ook boeren willen hun steentje bijdragen omdat zij, de milieubeweging en de consument uiteindelijk hetzelfde doel hebben: voedselveiligheid en een duurzame voedselketen.

Het verhaal van Heleen Lansink-Marissen is mogelijk gemaakt door Women Engage for a Common Future (WECF)

Voor een voedselsysteem dat helpt de natuur te beschermen, zorgt voor gezond voedsel, boeren eerlijke prijzen biedt, verspilling voorkomt en wereldwijde voedselsoevereiniteit waarborgt

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Duurzame en gezonde voedselsystemen - Een grondige hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid is noodzakelijk om gezonder voedsel te produceren en de Europese kleinschalige en biologische boeren eerlijke prijzen te bieden. Dit zou moeten leiden tot meer milieu- en natuurbescherming, meer voedselsoevereiniteit, markten voor boeren uit de eigen regio, gezondere voedselsystemen en minder voedselverspilling en zou een eind moeten maken aan het dumpen van voedsel op markten in het Zuiden. De EU moet prioriteit geven aan de overgang naar biologische, kleinschalige landbouw en herbebossing als belangrijkste maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

Make Europe Sustainable for all + Forum for Environment and Development The Common Agricultural Policy and the SDGs (Het gemeenschappelijk landbouwbeleid en de SDG's)

Make Europe Sustainable for all + IFOAM Organics International #IGrowYourFood – voices from European farmers (wat Europese boeren zeggen)

EEB, Birdlife, WWF, Greenpeace Last Chance CAP (laatste kans voor GLB)

EEB + Birdlife International Agriculture and Climate Change (Landbouw en klimaatverandering)

EEB, Birdlife, German Watch, CEE web for biodiversity, FNE, IIDMA + Birdwatch Ireland Recommendations on the future CAP and Climate Policies (Aanbevelingen voor het toekomstige GLB)

WWF en WRAP Halving Food Loss and Waste in the EU by 2030: the major steps needed to accelerate progress (Halvering van voedselverlies en -verspilling in de EU vóór 2030: de belangrijkste stappen die nodig zijn om sneller vooruitgang te boeken)

NGO coalition Less and better meat, dairy and eggs in Farm to Fork Strategy (Minder en beter vlees en minder en betere zuivel en eieren in de boer-tot-bord-strategie)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ een beter begrip te kunnen bieden van slechte voeding en gerelateerde gezondheidsproblemen, waarbij breder wordt gekeken dan alleen naar het obesitaspercentage;
- ✓ de consumptie van vlees of vlees en zuivelproducten per hoofd van de bevolking te kunnen meten;
- ✓ voedselverspilling in de hele toeleveringsketen te kunnen volgen;
- ✓ transparantie te bieden over de voetafdruk van uit derde landen ingevoerde diervoeders;
- ✓ de in de landbouw gebruikte hoeveelheden chemische meststoffen, pesticiden en antibiotica te kunnen volgen;
- ✓ de uitstoot van broeikasgassen (met name lachgas en methaan) door de landbouw te kunnen monitoren;
- ✓ de trend aangaande de sluiting van kleinschalige bedrijven en gezinsbedrijven te kunnen volgen.

Een einde maken aan het gangmastersysteem in de Italiaanse landbouw: nieuwe wet om uitbuiting tegen te gaan

📍 ITALIË

De term "caporalato" (gangmastersysteem) doelt op het illegale systeem van het werven en uitbuiten van arbeidskrachten via illegale tussenpersonen ("caporali"). De uitbuiting van arbeiders door "caporali" is in heel Italië wijdverbreid. Van de 1 miljoen landarbeiders in Italië leven ongeveer 130.000 onder omstandigheden van ernstige arbeidsuitbuiting, als semi-slaven, van wie 80% migranten en 20% Italiaans zijn.

Onze campagne tegen het gangmastersysteem ging van start met sociale mobilisatie en een publieke veroordeling en vervolgens werden media en politici erbij betrokken. Ons doel was om te zorgen voor wetgeving om "caporalato" te bestraffen en te verbieden, en om nieuwe sociale ondernemingen op te richten die de arbeidsrechten respecteren en de steun hebben van verantwoordelijke consumenten.

Activiteiten aan de basis, informatie- en bewustwordingscampagnes en samenwerking met de pers en de media hebben het gangmastersysteem en de betrokkenheid van de georganiseerde misdaad onder de aandacht van het publiek gebracht. Mobilisatie van onderaf heeft de sociale en politieke voorwaarden geschapen voor de inwerkingtreding van de nationale wet inzake het gangmastersysteem.

De wet 199/2016 bestraft arbeidsuitbuiting als delict en staat sancties toe, door middel van boetes voor werkgevers die werknemers in dienst nemen onder uitbuitende omstandigheden, rechtstreeks of via tussenpersonen; inbeslagname van middelen van bedrijven; en arrestatie- en gevangenisstraffen in heterdaadgevallen. De wet voorziet ook in maatregelen ter bestrijding van zogenaamd "illegaal werk" en de introductie van efficiënt vervoer in de landbouwsector.

In het driejarenplan van het ministerie van Arbeid en Sociaal Beleid, opgesteld in samenwerking met maatschappelijke en bedrijfsorganisaties, worden zes speerpunten benoemd om arbeidsuitbuiting te voorkomen en tegen te gaan. Dit zijn controle en toezicht; kwaliteitsborging van de voedselproductieketen; bemiddeling en diensten voor werk; opbouw van een netwerk voor hoogwaardige werkgelegenheid in de landbouw; vervoer; en tijdelijke huisvesting en accommodatie.

Onze succesvolle strijd voor een wet die het gangmastersysteem verbiedt, waarbij het maatschappelijk middenveld, de media en vakbonden betrokken zijn, draagt bij tot het bereiken van een einde aan honger, het bevorderen van fatsoenlijk werk en economische groei en verantwoorde consumptie en productie. Deze strijd draagt ook indirect bij aan het verbeteren van gezondheid en welzijn, gendergelijkheid en het verminderen van ongelijkheid.

Risico van honger voorkomen met duurzame voeding: Aardappelopstand 2020

FRANKRIJK, ZWEDEN

10

Het Zweedse nationale transitielid van ECOLISE, Stödföreningen för omställningsinitiativ, organiseert "Aardappelopstand 2020", een nationale campagne gelanceerd door Närjord, een ngo in Söderhamn.

De campagne is geïnspireerd op de Zweedse aardappelopstanden van 1917, die een reactie waren op de honger die het hele land teisterde. De huidige campagne richt zich op de zeer reële mogelijkheid dat door Covid-19 inkomens zullen dalen en mensen honger zullen lijden. Op 1 mei riep Stödföreningen för omställningsinitiativ op tot het aanplanten van gemeenschappelijke aardappelvelden door gemeenten te vragen parken hiervoor op te offeren en het beplanten van ongebruikte velden toe te staan. De buurtgroepen Grangårde, Holmåsa en Värmdö plantten samen aardappelen, terwijl anderen "protest-emmerdemonstraties" hielden. Deze vonden overal in het land plaats, waaronder in Malmö, Göteborg, Molkom en vlak voor het parlamentsgebouw in Stockholm. Burgers eisten dat vertegenwoordigers maatregelen zouden treffen op basis van een lijst van 22 eisen die aanvankelijk aan de gemeente Söderhamn was voorgelegd. De Garden Club van Sävaredalen, nabij Umeå, heeft in het kader van de aardappelopstand ook emmers verstrekt aan 10 dorpen om dit concept te verspreiden.

De "Aardappelopstand 2020" laat goed zien wat de impact en het transformationele potentieel is van door gemeenschapsinitiatieven. Ook wordt hiermee getoond dat ze snel en gemakkelijk kunnen worden opgeschaald op nationaal en ook transnationaal - het idee is opgepikt en gepromoot door Transition France. Transitie-initiatieven zijn gebaseerd op de beste beschikbare informatie en bewijzen en maken gebruik van de collectieve intelligentie van mensen om betere manieren van leven te bedenken. Ze zijn meelevend, waarderen en besteden aandacht aan de emotionele, psychologische, relationele en sociale aspecten van elke gemeenschap. Ze nemen hun uitgangspunt in de zorgen en moeilijkheden waarmee gemeenschappen worden geconfronteerd (zoals Covid-19) en werken van daaruit aan de verwezenlijking van hun visie en ideeën. Dergelijke initiatieven hebben ook indirecte positieve effecten op andere SDG's. Zo heeft de "Aardappelopstand 2020" ook veranderingen in de consumptiepatronen van mensen teweeggebracht en de lokale productiecapaciteit vergroot, en daarmee bijgedragen aan het realiseren van duurzame consumptie en productie. Deze creatieve protesten waren baanbrekend voor een nieuwe stijl van collectieve actie die mensen in staat stelt om te werken aan duurzaamheid binnen hun steden en gemeenschappen.

Dit verhaal is verzorgd
door ECOLISE

De circulaire Kipster-boerderij: klimaatneutraal en diervriendelijk pluimvee

📍 NEDERLAND

De kippenboerderijen van Kipster zijn een alternatief voor intensieve veeteelt met positieve effecten op verschillende SDG's - en ze zijn een commercieel succes.

In de reguliere productie van eieren worden dagelijks miljoenen eendagskuikens versnipperd of vergast en verwerkt tot voer voor huisdieren. Kipster doodt geen mannelijke kuikens maar laat ze groot worden voor de vleesproductie. De leghennen krijgen veel binnenruimte en een buitenren, een binnentuin en natuurlijk licht. Ze zijn een aangepast ras dat niet vatbaar is voor verenpikken, wat betekent dat er geen snavels worden getrimd - wat een standaardpraktijk is in conventionele systemen. Hennen kunnen hun natuurlijke gedrag volledig uitleven, met voldoende ruimte om te bewegen en met hun vleugels te klappen, aarde om in te wroeten, takken om op te zitten en de kans om in alle rust een dutje te doen. Door hun welzijn te verbeteren, krijgen ze een robuustere gezondheid, wordt de productie veerkrachtiger en wordt het risico op zoönosen - ziekten die van dier op mens kunnen worden overgedragen - verkleind.

Duurzaamheid is de kern van de activiteiten van Kipster. Afzuigventilatoren verwijderen 95% van de fijne deeltjes uit

de lucht en beschermen zo de gezondheid van omwonenden. Legkippen worden in natuurlijk daglicht gehouden, waardoor energie wordt bespaard. De 1078 zonnepanelen van de boerderij produceren twee keer zoveel elektriciteit als nodig is. Bij Kipster krijgen kippen geen commercieel voer dat is gemaakt van graan, maïs en sojabonen en geschikt is voor menselijke consumptie, maar ze zetten snippers en afval van de voedingsindustrie om in iets eetbaars, zoals dat de praktijk was voordat het boerenbedrijf werd geïndustrialiseerd.

Kipster begon met één schuur en 24.000 vogels, en verdubbelde deze grootte op de tweede locatie. In de VS exploiteert de boerderij - die nu nog in de opstartfase verkeert - vijf huizen en 120.000 vogels. Het belangrijkste obstakel voor opschaling is de beperkte beschikbaarheid van voedselafval om vee te voederen. Zo zouden bijvoorbeeld, als land en afvalstromen optimaal werden gebruikt, in de EU slechts 6 miljoen kippen, 50 miljoen varkens en 30 miljoen melkkoeien worden grootgebracht - tussen de 30% en 100% minder dan nu, afhankelijk van de soort.

Kipster heeft laten zien dat de landbouw kan transformeren naar iets beters: een circulair model met respect voor het welzijn van dieren.

2 INGEN SULT

3 GOED HETSE

7 FORNYBAR ENERGI

12 ANSVARLS FORBRUK

15 LIV PÅ LAND

Zorgen voor een gezond leven en bevorderen van het welzijn voor iedereen op alle leeftijden

Volksgezondheid onder vuur

Over het algemeen heeft de EU een zeer hoog niveau van gezondheid en welzijn bereikt: de levensverwachting voor vrouwen is meer dan 83 jaar en voor mannen 78 jaar, de algehele gezondheid van moeders en zuigelingen is uitstekend en de meeste mensen hebben toegang tot hoogwaardige gezondheidszorg, betaalbare medicijnen en een ziektekostenverzekering. Er zijn echter nog steeds aanzienlijke uitdagingen. Bezuinigingsmaatregelen die sinds 2010 zijn doorgevoerd, hebben de begrotingen voor gezondheidszorg en sociale bescherming verlaagd, de verzekeringsdekking verminderd en premies en eigen bijdragen verhoogd. Gezondheidszorgstelsels moeten zich aanpassen aan de gevolgen van demografische veranderingen, met een vergrijzende bevolking en een toenemende prevalentie van chronische ziekten, terwijl veel landen in de EU kampen met personeelstekorten in de gezondheids- en maatschappelijke zorgsector, met name verpleegkundigen en verzorgend personeel, die vaak worden onderbetaald. De COVID-19-pandemie heeft deze zwakke punten blootgelegd.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- Er is sprake van grote ongelijkheid wat betreft het recht op tijdige, betaalbare en hoogwaardige preventieve en curatieve zorg. Ongelijke toegang tot hoogwaardige gezondheidszorg in plattelandsgebieden en onder specifieke kwetsbare groepen komt tot uiting in langere, vaak niet gepubliceerde wachtlijsten voor behandeling, torenhoge kosten voor geneesmiddelen en andere medische behoeften en moeilijkheden bij het vasthouden van voldoende medisch personeel.¹
- Niet-overdraagbare ziekten, die vaak verband houden met een ongezonde levensstijl, zijn belangrijke oorzaken van lichamelijke beperkingen, een slechte gezondheid, gezondheidgerelateerde pensionering en vermijdbare sterfgevallen. Zij vormen de belangrijkste doodsoorzaken in de EU en zijn verantwoordelijk voor de meeste zorgkosten, wat de economie van de EU jaarlijks 115 miljard euro kost.² Meer dan

een half miljoen mensen in de beroepsactieve leeftijd in de EU overlijden vroegtijdig aan niet-overdraagbare ziekten.

- Het gebruik van tabak is afgenomen, maar meer dan een derde van de bevolking rookt nog steeds. Alcohol is een belangrijke oorzaak van niet-overdraagbare ziekten en verhoogt het risico van ongevallen, geweld, moord en zelfmoord.³ De WHO schat dat de gemiddelde consumptie per hoofd van de bevolking in de EU meer dan twee keer zo hoog is als het wereldgemiddelde, namelijk 12,5 liter pure alcohol per jaar. Drugsmisbruik is wijdverbreid, inclusief een toenemend gebruik van zeer krachtige synthetische opioïden.⁴
- In 2015 waren er gemiddeld 11 zelfmoorden per 100.000 inwoners,⁵ en meer dan een derde van alle mensen ervaart elk jaar psychische problemen, waaronder angstgevoelens, depressie en middelenmisbruik.⁶
- Hoewel luchtverontreiniging het grootste milieugezondheidsrisico in Europa is dat verantwoordelijk is voor ongeveer 400.000 vermijdbare sterfgevallen in de EU per jaar,⁷ en door Eurostat als gezondheidsrisico wordt erkend, is er geen indicator om de gevolgen voor de gezondheid vast te leggen.
- Armere mensen worden blootgesteld aan hogere niveaus van luchtverontreiniging, extreem weer, lawaai en chemische stoffen, wat leidt tot onevenredige gezondheidseffecten die de bestaande ongelijkheid op gezondheidsgebied verergeren.⁸
- Twee derde van alle chemische stoffen die vandaag de dag in Europa worden geproduceerd, zijn gevaarlijk voor de gezondheid. Ze komen onder meer voor in voedselverpakkingen, residuen van bestrijdingsmiddelen in voedsel en in cosmetica en textielproducten. Blootstelling aan chemische stoffen wordt niet bewaakt door de SDG-indicatoren van Eurostat. De effecten van blootstelling aan bepaalde chemische stoffen zijn geschat. Zo kan bijvoorbeeld blootstelling in utero aan BPA in thermisch papier elk jaar bij 81.000 kinderen nadelige gezondheidseffecten veroorzaken. Ziekten die verband houden met de blootstelling aan slechts een kleine groep hormoonontregelaars kosten in de EU naar schatting 157 miljard euro per jaar.⁹

¹ Europese Commissie [Inequalities in Access to Health Care](#).

² Europese Commissie ["Ernstige en chronische ziekten"](#).

³ WHO [Alcohol in the EU](#).

⁴ EMCDDA [European Drug report 2019](#).

⁵ World Population Review ["Suicide rates per country"](#).

⁶ EU [Compass for Action on Mental Health and Wellbeing](#).

⁷ EEA [Cutting air pollution in Europe would prevent early deaths, improve productivity and curb climate change](#).

⁸ EER <https://www.eea.europa.eu/publications/healthy-environment-healthy-lives>

⁹ Tarasande L. e.a. (2016) Burden of disease and costs of exposure to endocrine disrupting chemicals in the European Union: an updated analysis.

Meer respect voor verpleegkundigen is de basis voor een duurzaam volksgezondheidssysteem

Het verhaal van Valérie Pasquier

FRANKRIJK

Ik werk sinds 2000 in ziekenhuizen in Frankrijk. Door de jaren heen zijn mijn arbeidsvoorwaarden achteruitgegaan. Ziekenhuizen worden niet langer beschouwd als een publieke dienst, maar als ondernemingen die winst moeten maken. Hierdoor brengen patiënten minder tijd door in het ziekenhuis, wordt de voorkeur gegeven aan duurdere medische procedures en wordt afwezig personeel vaak niet vervangen. Voor de managers zijn we niet meer dan cijfers.

Omdat onderbezetting het "nieuwe normaal" wordt, is het moeilijk om het hoge tempo van het ziekenhuisleven bij te benen. Te weinig nieuwe mensen kiezen een beroep in de verpleging, wat gezien de salarissen van ons overwegend vrouwelijk beroep niet verwonderlijk is. Met mijn 20 jaar ervaring verdien ik 1.700 euro per maand en dat komt alleen omdat ik vaak's nachts, op feestdagen en in het weekend extra diensten draai om rond te komen. Onze salarissen zijn niet aangepast aan de kosten van levensonderhoud en daardoor behoren we tot de meest onderbetaalde gezondheidswerkers in Europa!

Sinds maart werk ik op de afdeling voor Covid-19-patiënten. Dit is op zichzelf al stressvol, maar wordt nog verergerd door het ontbreken van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Fysieke en psychische uitputting is het gevolg van deze arbeidsomstandigheden. Ook als je op verlof bent, kun je op

ER ZIJN MOMENTEEL **4,45 MILJOEN VERPLEEGKUNDIGEN** EN VROED-VROUWEN IN DE EU. DIT IS NIET GENOEG. **MEER OUDERE MENSEN BETEKEN EEN GROTERE BEHOEFTE AAN VERPLEEGKUNDIGEN.** LAAG SALARIS, MOEILIJKE ARBEIDSMOMSTANDIGHEDEN EN GEZONDHEIDSRISICO'S WEERHOUDEN JONGEREN ERVAN OM IN DE VERPLEGING TE WERKEN. **MIGRATIE VAN VERPLEEGKUNDIGEN UIT ANDERE LANDEN HELPEN MAAR CREËREN TEKORTEN IN DE LANDEN VAN HERKOMST. ROND 90% VAN VERPLEEGKUNDIGEN EN ZORG- WERKNEMERS IS VROUW.**

Bron: Eurostat

elk moment worden opgeroepen om een zieke of afwezige collega te vervangen - een andere oorzaak van stress met een grote impact op relaties en het gezinsleven.

Maar ik heb nooit iets anders willen doen. Mijn beide ouders werkten in de gezondheidszorg en als kind droomde ik er al van om verpleegkundige te worden. Ik heb altijd plezier gehad aan het contact met patiënten. Hetzelfde geldt voor het contact met collega's. We sluiten hechte en blijvende vriendschappen en we vinden altijd wel een manier om onze lage lonen en slechte arbeidsomstandigheden te compenseren - door kleding en zelfgemaakte goederen te ruilen. Het lukt ons te genieten zonder er te veel geld aan kwijt te zijn en tegelijkertijd is het goed voor de planeet en het moreel.

Nu, met de coronacrisis, krijgen we meer publieke erkenning. De crisis heeft aangetoond dat onze beloning en voorwaarden hoognodig aan herziening toe zijn. We doen ons werk met liefde en vanuit een roeping, maar dat betekent niet dat de overheid ons maar voor lief kan nemen. Het is tijd dat de overheid zorgt voor middelen die goede arbeidsomstandigheden mogelijk maken - materieel, financieel en mentaal.

Het verhaal van Valérie Pasquier is mogelijk gemaakt door Women Engage for a Common Future France (WECF France)

Voor een eerlijke toegang tot gezondheidszorg voor iedereen en voor een gifvrije omgeving

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Gelijke toegang tot gezondheidszorg - Europa moet zorgen voor gelijke toegang tot gezondheidszorg voor iedereen en moet de gezondheidsverschillen binnen en tussen landen en tussen generaties verkleinen. Alle Europese beleidsmaatregelen moeten het welzijn en de gezondheid beschermen en waarborgen.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

EPHA

Health inequalities: a public health challenge for European policy-makers (Ongelijkheid in gezondheid: een uitdaging voor Europese beleidsmakers op het gebied van de publieke gezondheidszorg)

HEAL

How the chemicals in food contact materials are putting our health at risk (Hoe chemische stoffen in materiaal dat in aanraking komt met voedsel onze gezondheid kan schaden)

EEB e.a.

Time to ensure that the Chemicals Strategy for Sustainability delivers a toxic-free environment (Tijd om te zorgen dat de strategie voor duurzame chemische stoffen ons milieu gifvrij houdt)

EEB

Most Member States are failing to protect citizens from toxic air (De meeste lidstaten slagen er niet in hun burgers tegen toxische lucht te beschermen)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ ongelijke toegang tot gezondheidszorg te kunnen analyseren;
- ✓ drugsmisbruik en ongezonde alcoholconsumptie te kunnen volgen;
- ✓ problemen inzake geestelijke gezondheid, die bijvoorbeeld blijken uit zelfmoordcijfers en psychiatrische aandoeningen, te kunnen monitoren;
- ✓ de blootstelling aan schadelijke chemische stoffen te kunnen volgen.

Onderwijs voor een gifvrij leven: het Nesting-project

FRANKRIJK

Het netwerk Women Engage for a Common Future lanceerde in 2008 het NESTING-project, in een tijd dat van groeiende bezorgdheid binnen de wetenschappelijke gemeenschap en onder het publiek over het gebruik van synthetische chemicaliën en de gevolgen daarvan voor de gezondheid, wat bleek uit een toename van stoornissen van de reproductieve gezondheid, neurologische aandoeningen, diabetes, obesitas en kanker bij kinderen.

Besluitvormers en de overheid waren traag met het nemen van preventieve maatregelen. WECF France ontwikkelde daarom train de trainer-modules voor kraamklinieken over de milieugezondheid. Dit groeide uit tot een landelijk netwerk van trainers van wie de workshops ouders helpen te zorgen voor een gezond milieu binnenshuis voor hun gezin. 200 trainers, voornamelijk zorgprofessionals, geven workshops in ongeveer 60 instellingen, meestal kraamklinieken. Het aantal werkplaatsen is verdubbeld en krijgt inmiddels financiële en technische ondersteuning van het Ministerie van Ecologische Transitie en Solidariteit, het Franse Agentschap voor Voedsel, Milieu en Gezondheid en Veiligheid op het Werk (ANSES) en Regionale Agentschappen voor Gezondheid (ARS).

De workshops zijn bedoeld om de deelnemers inzicht te geven in de verbanden tussen de eerste levensjaren en de dagelijkse blootstelling aan verontreinigende stoffen in de omgeving en hun gezondheidsrisico's - (co-constructie); concrete en eenvoudige oplossingen en alternatieven aan te dragen om blootstelling aan verontreinigende stoffen te beperken - (praktische toepassing) en aan te zetten tot

persoonlijke acties voor verandering - (de psychologische dimensie). Deelnemers worden ondersteund bij het oplossen van problemen en bij het komen tot oplossingen, om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen gezondheid en actoren te zijn voor verandering.

Bevordering staat in het project centraal. WECF France draagt bij aan beleidsvormingsprocessen. Deze omvatten het nationale actieplan voor gezondheid en milieu, de nationale strategie voor EDC's en de stuurgroep van ANSES. Campagnes, gericht op de gezondheid van zwangere vrouwen en kinderen, hebben opgeroepen tot het verwijderen van bepaalde chemische stoffen uit producten voor kinderen en hebben samenwerkingsprojecten opgezet met belangrijke belanghebbenden om de wereldwijde blootstelling aan schadelijke chemische stoffen te verminderen.

Tot dusverre zijn de deelnemers voornamelijk vrouwen, wat de vraag doet rijzen of maatregelen op het gebied van gezondheid en milieu genderstereotypen versterken, terwijl vrouwen nog steeds gebonden zijn aan taken die traditioneel aan hen worden toegewezen, maar nog steeds te weinig worden gedeeld met hun mannelijke partners. WECF France erkent deze paradox en zal kijken naar hoe dit kan worden opgelost.

Aangezien alle Europese burgers te maken hebben met gezondheids- en milieukwesties, is het Nesting-project in eerste instantie bedacht als EU-breed initiatief. Na 10 jaar ervaring en succes kon dezelfde training worden gegeven in andere landen, met slechts kleine wijzigingen wanneer de lokale regelgeving dit vereist.

Dit verhaal is verzorgd door Women Engage for a Common Future France (WECF France)

Zorgen voor inclusief en rechtvaardig kwaliteitsonderwijs en bevorderen van mogelijkheden tot een leven lang leren voor iedereen

Niemand achterlaten die nog niet bereikt is voor onderwijs en cultuur

De EU en haar lidstaten zorgen ervoor dat veel mensen gebruik kunnen maken van opvang voor jonge kinderen, school en tertiair onderwijs. Het niveau van volwasseneneducatie is gestegen. Gendergelijkheid in het onderwijs in alle leeftijdsgroepen is historisch hoog. Het percentage analfabetisme is erg laag. Het aandeel van het Europees bbp dat in onderwijs wordt geïnvesteerd, is echter nog nooit zo laag geweest als nu. Niet iedereen geniet het recht op kwaliteitsonderwijs en de toegang tot onderwijs is nog steeds erg ongelijk. De COVID-19-pandemie, met wijdverbreide sluitingen van scholen en de enorme groei van digitaal onderwijs, heeft een grote ongelijkheid blootgelegd in de toegang tot onderwijs, digitale leermiddelen en de beschikbaarheid van basisvoorzieningen en apparatuur (zoals snel internet en laptops).

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- In heel Europa is het gemiddelde aandeel van het bbp dat in onderwijs wordt geïnvesteerd nog nooit zo laag geweest, aldus het platform voor een leven lang leren. In de afgelopen jaren zijn de overheidsuitgaven voor onderwijs in de meeste lidstaten afgenomen, wat een duidelijk gebrek aan samenhang aantoont tussen doelstellingen op het gebied van onderwijs en van een leven lang leren enerzijds en de financiële middelen die nodig zijn om deze te verwezenlijken anderzijds.
- Hoewel een grote meerderheid van kinderen en jongeren toegang heeft tot onderwijs, is de kwaliteit van het onderwijs niet altijd voldoende hoog. In 2018 ontbrak het gemiddeld 22,5% van de 15-jarigen aan basisvaardigheden op het gebied van lezen, rekenen of natuurwetenschappen (Eurostat / OESO). Meer dan 10% van de jongeren in de EU verlaat het onderwijs voortijdig, waarbij sommige lidstaten percentages van wel 17% of meer noteren (Eurostat).
- Hoewel de Europese Commissie de correlatie tussen gezinsomstandigheden en onderwijskansen en -resultaten heeft onderzocht, wordt ongelijkheid in het onderwijs niet onderzocht in het SDG-monitoringverslag van Eurostat. Recent onderzoek van het Gemeenschappelijk Centrum

voor Onderzoek (JRC) heeft aangetoond dat de kloof tussen minder bevoorrechte kinderen en de meerderheid van de studenten in maar zeer weinig EU-lidstaten is verkleind, terwijl verschillende landen een toenemende ongelijkheid op het gebied van onderwijs laten zien. Het Bureau voor de grondrechten (FRA) heeft in een treffend voorbeeld aangetoond dat er van kleuter- tot middelbaar onderwijs aanzienlijke verschillen bestaan tussen Roma- en niet-Roma-kinderen, waarbij slechts 12% van de Roma-kinderen hoger secundair of beroepsonderwijs voltooit.

- Onderwijssystemen zijn regelmatig gericht op een beperkte set vaardigheden die als noodzakelijk worden beschouwd om aan de behoeften van de arbeidsmarkt te voldoen, in plaats van op een leven lang leren en meer holistische doelstellingen voor persoonlijke ontwikkeling, waaronder doelstellingen als onderwijs voor duurzame ontwikkeling en duurzame levensstijlen, gezondheidseducatie, de bevordering van cultuur, mensenrechten en gendergelijkheid, wereldburgerschap en andere sleutelvaardigheden die nodig zijn in gezonde en duurzame samenlevingen. Het gelijk waarderen van alle vormen van onderwijs, het ondersteunen van mogelijkheden voor een leven lang leren en het stimuleren van transformatief onderwijs op het gebied van wereldburgerschap is de eerste stap op weg naar het verwezenlijken van de visie van de Agenda 2030.
- Volgens het Europees Gehandicaptenforum kunnen in sommige lidstaten kinderen en jongeren met een handicap deelnemen aan het regulier onderwijs. In andere landen is de situatie heel anders, en in sommige gevallen worden leerlingen met een handicap volledig uitgesloten van scholen en universiteiten. De EU-strategie inzake handicaps 2020-2030 moet resultaten opleveren om ervoor te zorgen dat mensen met een handicap toegang hebben tot regulier, inclusief kwaliteitsonderwijs en een leven lang leren. Op EU-niveau nemen personen met een handicap bijvoorbeeld minder vaak deel aan Erasmus + dan personen zonder handicap.
- SDG 4 roept op tot waardering voor culturele diversiteit en voor de bijdrage van cultuur aan duurzame ontwikkeling. Culturele organisaties hebben er echter op gewezen dat verwijzingen naar cultuur in de monitoring en rapportage inzake SDG schaars zijn, en overheden erkennen onvoldoende de vele manieren waarop culturele aspecten van invloed zijn op en bijdragen aan duurzame ontwikkeling.

1 Europese Commissie / Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek [Socio-Economic Background and Educational Inequalities](#).

2 FRA [Education: the situation of Roma in 11 EU Member States](#)

3 Europees Gehandicaptenforum [EDF Written Review of the Disability Strategy 2020-2030](#).

4 Culture Action Europe e.a. [Cultuur bij de uitvoering van Agenda 2030](#).

Ongelijke toegang tot onderwijs verslechterd door pandemie

Het verhaal van Oana

ROEMENIË

Oana is een leerling in de 12de klas in een arme plattelandsomgeving in Roemenië. Ze woont samen met haar vader, broers, zussen, schoonzus en haar nichtje. Haar moeder heeft het land verlaten om werk te zoeken, maar kan vanwege de Covid-19-crisis niet werken of geld naar huis sturen.

Covid-19 overschaduwde alles. Oana is bezig met toelatingsexamens voor de universiteit - een heuse uitdaging omdat ze thuis moet studeren en met haar docenten moet communiceren via e-mail of Whatsapp. "Voor de pandemie gebruikte ik bijna nooit e-mail. Mijn probleem is dat ik beperkte toegang heb tot internet en geen laptop heb, dus ik moet alles op mijn telefoon doen, zelfs essays schrijven."

Alle plannen van Oana, zelfs haar hele leven, zijn door Covid-19 overhoop gehaald. Ze verdeelt nu haar leven tussen studeren en huishoudelijke taken. "We zitten allemaal in een lockdown. Mijn vader is de enige die het huis verlaat omdat hij naar zijn werk moet. De rest komt niet verder dan de tuin. Dit had mijn jaar moeten worden, het jaar waarin ik samen met mijn vrienden van school plezier zou hebben en van deze laatste weken zou genieten. Maar nee hoor. We communiceren via chatprogramma's, we leren online, en zouden wensen dat we weer in de schoolbanken konden zitten. Wij, de leerlingen van de 12e klas, zijn het meest getroffen - ik hoop dat we ons er allemaal doorheen kunnen slaan!"

IN 2019, **11,9%**
VAN JONGE MAN-
NEN EN **8,4%**
VAN JONGE VROU-
WEN IN DE EU IS
VOORTIJDIG
SCHOOLVERLATER
VAN **ONDERWIJZEN**
OPLEIDIN.

Bron: Eurostat

"Ik studeer biologie voor mijn eindexamens van de middelbare school en om tot de universiteit te worden toegelaten. Met deze pandemie moet ik extra streng zijn voor mezelf omdat ik de hele tijd thuis ben. Het is echt moeilijk omdat we geen bijles in biologie hebben gehad en sommige dingen echt moeilijk te begrijpen zijn als je ze alleen maar uit boeken en van video's haalt zonder hulp van een leraar. Maar dit heeft ons ook een groter besef van eigen verantwoordelijkheid bijgebracht om deze opdrachten af te krijgen."

Oana krijgt een beurs van World Vision.

"Het beurzenprogramma heeft me echte kansen gegeven ... Het heeft me geleerd om mijn mening en gedachten onder woorden te brengen zelfvertrouwen gegeven bij spreken in het openbaar. Ik ben niet langer het verlegen meisje dat ik vroeger was."

Oana had onlangs het geluk dat ze een laptop kreeg in het kader van haar studiebeurs. Net als Oana hebben veel meer kinderen in de EU hulp en digitale infrastructuur nodig om online te kunnen blijven studeren. Onderwijs is hun online-kans om uit de armoede te komen.

Voor kwaliteitsonderwijs, gelijke toegang tot cultuur en mensen in staat stellen om actieve burgers te zijn

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Kwaliteitsonderwijs en gelijke toegang tot cultuur voor iedereen - "Voor een EU die kwaliteitsonderwijs en gelijke toegang tot cultuur voor iedereen garandeert, en met mensgerichte begrotingen voor investeringen in onderwijs en cultuur. Voor een EU die burgerschapseducatie en de bevordering van kritisch denken ondersteunt om mensen in staat te stellen beter deel te nemen aan publieke discussies.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

Lifelong Learning Platform

Europe's share of GDP for education and training has never been this low (Het aandeel bbp dat Europa besteedt aan onderwijs en opleiding is nog nooit zo laag geweest).

Lifelong Learning Platform

PISA 2018 results a wake up call to put well-being not numbers at the heart of policy making (PISA 2018 fungeert als wekalarm om niet aantallen maar welzijn in het centrum van beleidsvorming te stellen)

Culture Action Europe

Culture in the Implementation of the 2030 Agenda (Cultuur bij de uitvoering van agenda 2030)

Bridge 47

Envision 4.7.Roadmap in support of SDG target 4.7 (Envision 4.7. Routekaart ter ondersteuning van SDG-doel 4.7)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ de overheidsuitgaven voor onderwijs en een leven lang leren te kunnen meten, bv. percentage van het bbp dat aan onderwijs wordt besteed;
- ✓ de correlatie tussen de sociaaleconomische achtergrond van gezinnen en opleidingsmogelijkheden te kunnen monitoren met uitgesplitste gegevens voor specifieke groepen zoals gezinnen met een laag inkomen, etnische minderheden en migranten;
- ✓ na te kunnen gaan welke rol cultuur speelt bij de uitvoering van de SDG's.

Het universele recht op onderwijs garanderen tijdens de Covid-19-crisis: de # AlleanzaAgisce-website

📍 ITALIË

Het project #AlleanzaAgisce (Alliantie in actie) is ontstaan uit de wens om de inzet van de ruim 270 leden en meer dan 200 medewerkers van ASviS te laten zien:

het is een portaal geworden dat de tientallen initiatieven verzamelt die het ASviS-netwerk in het veld heeft ontplooid, deze zichtbaar maakt en er rechtstreeks toegang toe geeft, zowel om de problemen als gevolg van de gezondheidssituatie op te lossen als om het fundament te leggen voor een duurzamere en veerkrachtige toekomst.

Met "#AlleanzaAgisce" zal de asvis.it-website het portaal dat de initiatieven verzamelt voor iedereen beschikbaar maken, en zal ook enkele van de projecten diepgaand beschrijven inclusief nieuws met interviews en specifieke aandachtspunten.

Het portaal wordt dagelijks bijgewerkt met de talrijke projecten die zijn gestart: talloze solidariteitsinitiatieven, waaronder fondsenwerving, donaties, webinars, gratis boeken, campagnes, workshops en nieuwe platforms. In het bijzonder binnen de **werkgroep die zich bezighoudt met SDG 4** zijn er veel **initiatieven die van de ASviS-leden die werken op het gebied van inclusief en kwaliteitsonderwijs voor iedereen, de volle aandacht krijgen.**

In het # AlleanzaAgisce-project participeerden 79 van de bij ASviS aangesloten organisaties, die 217 initiatieven presenteerden waarin hun inspanningen op de verschillende

domeinen van duurzame ontwikkeling aan de orde kwamen. Deze werden zichtbaarder onder meer dankzij de wekelijkse nieuwsbrief, die onder ruim 15 duizend gebruikers wordt verspreid. De uitwisseling van beste praktijken die #AlleanzaAgisce aan het licht bracht, werd kracht bijgezet, mede dankzij het netwerk van verenigingen die lid zijn van ASviS en die sinds het begin van de Alliantie continu initiatieven uitwisselen. De hele campagne kan op elk niveau en in verschillende landen worden gerepliceerd. Het sterke punt is de betrokkenheid van de netwerken van organisaties die vooral gericht zijn op onderwijs en die het meest in de praktijk zijn geworteld.

Op twee macrogebieden is de werkgroep van ASviS betrokken bij SDG 4-leden die actief zijn in de sector:

1. Onderwijs dat zichzelf transformeert om veerkrachtig te worden tegen het virus

2. Studenten en docenten samen om de crisis op de universiteiten te overwinnen

Sinds 2011 grijpt Save the Children via het Fuoriclasse-project in bij voortijdig schoolverlaten in het basis- en lager secundair onderwijs. Het project heeft een preventief en geïntegreerd perspectief en ondersteunt de motivatie om te studeren en te leren, met als doel de verwezenlijking van het universele recht op onderwijs te garanderen. De activiteiten worden ontwikkeld in een formele en informele educatieve context. In 2017 zag Fuoriclasse in Movimento het levenslicht; dit is een netwerk van 160 scholen dat de actieve rol van leerlingen bevordert. Het ondersteunt de versterking van leraren op het gebied van innovatieve en participatieve methodieken en de constructie van Consigli Fuoriclasse; deze laatste zijn procedures voor overleg tussen studenten en docenten en zijn gericht op het realiseren van veranderingen, waardoor een positieve en duurzame verandering binnen de school ontstaat. Sinds 2017 zijn er meer dan 500 voorstellen voor verandering gerealiseerd.

Dit verhaal is verzorgd
door ASVIS

Gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes

Gendergelijkheid in de EU: sommigen zijn gelijk en anderen

Gendergelijkheid is volgens Eurostat het enige doel waarbij de EU "afstand heeft genomen van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling".¹ Helaas ligt de EU wat betreft gelijkheid voor vrouwen in de EU niet op koers om het gestelde doel uiterlijk in 2030 te halen. Ondanks het feit dat vrouwen het hoger onderwijs verlaten met betere cijfers dan mannen, hebben minder vrouwen na hun afstuderen een baan en verdienen ze gemiddeld minder dan mannen. Vrouwen zijn minder goed vertegenwoordigd in leidinggevende posities in de politiek, het bedrijfsleven en de wetenschap. Geweld tegen vrouwen en meisjes is schrikbarend hoog: een derde van alle vrouwen in de EU geeft aan seksueel of fysiek geweld te hebben meegemaakt. De EU is een hotspot van mensenhandel en seksuele uitbuiting.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- Vrouwen lopen ook meer risico van armoede dan mannen. Zowel de financiële en economische crisis van 2008 als de COVID-19-pandemie hebben geleid tot een verminderde economische onafhankelijkheid van vrouwen als gevolg van het verlies van informele economische arbeid en de beëindiging van kortlopende contracten. Alleenstaande moeders, 87% van de alleenstaande ouders, hebben regelmatig te maken met economische tegenspoed. De loonkloof tussen mannen en vrouwen blijft bestaan. Gemiddeld geldt voor alle soorten werk dat vrouwen 15% minder verdienen dan mannen. Ondanks betere onderwijsresultaten vindt 78,6% van de vrouwelijke afgestudeerden werk na hun afstuderen, tegen 83,2% van de mannen.
- De zorgtaken komen onevenredig vaak bij vrouwen te liggen: een op de drie vrouwen geeft aan dat dit de reden is waarom ze werkloos zijn, vergeleken met 4,5% van de mannen. Vrouwen werken gemiddeld 6 uur meer (betaald en onbetaald) dan mannen, met minder betaalde uren. Onbezoldigde zorgtaken leiden tot een gebrek aan sociale bescherming voor vrouwen in de hele EU, met name op oudere leeftijd.

- Besluitvorming: in 2019 bestond ongeveer 33% van de nationale parlementariërs uit vrouwen (2003 - 20%). Ondanks de geboekte vooruitgang is slechts 28% van de bestuursleden van de grootste ondernemingen vrouw. Wanneer we kijken naar alle bedrijven en niet alleen de grootste, gaat dit cijfer flink naar beneden.²
- De gendergerelateerde aspecten van klimaatverandering, milieubescherming en duurzaamheid worden onvoldoende onderzocht. Energiearmoede treft vaker huishoudens met een vrouw aan het hoofd. Individuele koolstofvoetafdrukken variëren tussen mannen en vrouwen en voor een effectieve beleidsvorming moet er rekening worden gehouden met verschillende inkomensniveaus en waarden.³ De politieke empowerment van vrouwen leidt tot geringere klimaatvoetafdrukken.⁴
- 31% van de vrouwen in de EU heeft vanaf hun vijftiende jaar te maken gehad met fysiek geweld. 22% heeft te maken gehad met fysiek of seksueel geweld door een partner, en tussen 45-55% met seksuele intimidatie.⁵ Elk jaar worden ongeveer 3500 vrouwen in de EU vermoord door hun partner.⁶ Ten minste 500.000 vrouwen die in de EU wonen, hebben vrouwelijke genitale verminking (GVG) ondergaan.⁷
- Toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en reproductieve rechten staat overal ter wereld onder druk - ook in de EU. De wetgeving inzake abortus in de EU is ongelijk en in Polen is abortus het illegaal.
- Volgens een studie van het Europees Parlement worden jaarlijks honderdduizenden mensen, voornamelijk vrouwen en kinderen, naar of binnen de EU verhandeld, voornamelijk voor de prostitutie.⁸ De studie suggereert ook dat beleid waarmee prostitutie wordt geliberaliseerd, zoals in Duitsland, prostitutie en mensenhandel heeft doen toenemen, terwijl het Zweedse model, dat de klant criminaliseert terwijl het prostituees ondersteunt, de vraag heeft verminderd en mensenhandelaars heeft afgeschrikt.⁹

¹ Persbericht Eurostat, 22 juni 2020. Eurostat monitoring report – How has the EU progressed towards the Sustainable Development Goals? <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/11011937/8-22062020-AP-EN.pdf/f2aa5f4d-a7a9-8ea6-8664-639fd4244a78>

² Eurostat. Sustainable development in the European Union Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context, 2020 edition. [Eurostat SDG monitoring report 2020](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=sdg-monitoring-report-2020).

³ CIDSE [Europe's \(wo\) man in the moon-moment](https://www.cidse.europa.eu/wo/man/in/the/moon/moment).

⁴ McKinney/Fulkerson [Gender Equality and Climate Justice: A Cross-National Analysis](https://www.mckinneyfulkerson.com/gender-equality-and-climate-justice-a-cross-national-analysis).

⁵ EC [Gender-based violence by definition](https://ec.europa.eu/justice/articles/gender-based-violence-by-definition).

⁶ Gegevens uit DAPHNE EU, 2007 (zonder Kroatië).

⁷ EC [Gender-based violence by definition](https://ec.europa.eu/justice/articles/gender-based-violence-by-definition).

⁸ EC [Human-trafficking explained](https://ec.europa.eu/justice/articles/human-trafficking-explained). Schattingen van aantallen van Europol.

⁹ Europees Parlement [Sexual exploitation and prostitution and its impact on gender](https://www.europarl.europa.eu/media-press/infographic/sexual-exploitation-and-prostitution-and-its-impact-on-gender).

Hoe het overleven van huiselijk geweld mij sterker heeft gemaakt - de strijd voor gerechtigheid moet door blijven gaan

Het verhaal van Maria Fernanda

1 OP 5 VROUWEN
IN DE EU OUDER DAN 15 JAAR
HEBBEN TE MAKEN MET
FYSIEK
EN / OF
SEKSUEEL GEWELD
VAN HUN PARTNER.

Bron: Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten

21

📍 SPANJE

"Ik had nooit gedacht dat het mij zou overkomen. Ik dacht altijd dat gendergerelateerd geweld iets was dat andere vrouwen overkomt - meer onderdanige, ongeschoolde vrouwen ... Maar bestaat er zoiets als een profiel voor slachtoffers van mishandeling?? Nee, dat is er niet." Maria, oorspronkelijk uit Mexico, verhuisde naar de Verenigde Staten om daar te studeren en aan de slag te gaan als journalist. Ze ontmoette haar mishandelaar, die ook de vader is van haar kind, in Spanje.

Uiteindelijk ontdekte ze een programma ter ondersteuning van vrouwelijke overlevenden van gendergerelateerd geweld. Ze volgde een cursus zelfverdediging met de titel "Ik ben geen slachtoffer, ik ben een overlevende". "Voor hen waren wij de 25 vrouwen die het meeste gevaar liepen in de stad, van wie het leven het meest in gevaar was. Het is vreselijk om te denken dat je bent uitgekozen omdat je leven in gevaar was."

De cursus werd een keerpunt in haar leven. De deelnemers zetten een WhatsApp-groep op die uiteindelijk is uitgegroeid tot *Somos Más* ("wij zijn met meer"), om ervoor te zorgen dat "andere vrouwen deze momenten van eenzaamheid, van angst, van een gevoel van totale hulpeloosheid en niet begrepen worden, niet zouden hoeven ervaren."

Maria benadrukt hoe belangrijk het is om jezelf te herkennen in succesverhalen. "Moet je haar zien. Ze heeft dit acht jaar geleden moeten doorstaan en toch is ze OK en ziet ze er gelukkig uit. Ze ziet er veilig uit op straat, en ik kan zien dat, hoewel ze nog steeds wordt bedreigd, ze zegt: "Het is oké, ik ben gezond, fysiek en mentaal, en we zullen hier doorheen komen." Ons leven opnieuw opbouwen betekent verschillende dingen: in je eentje eropuit gaan, gewoon buitenshuis komen. We hebben leden die twee, drie weken de deur niet uitkomen. "

Vrouwenrechtenactivisten in Spanje voeren campagne om ervoor te zorgen dat het rechtssysteem stopt met gezamenlijke voogdijverordeningen in gevallen van gendergerelateerd geweld. In Spanje zijn tussen 2013 en 2019 29 kinderen vermoord door hun vader, als wraak op diens ex-partner. "Ze staan toe dat mishandelende partners kinderen opvoeden, ook als de kinderen bang voor hem zijn. Toen mijn zoon drie jaar oud was, vroeg hij me elke keer dat ik hem vertelde dat ik hem moest naar zijn vader moest brengen, om hem te vergeven ... "Vergeef me, vergeef me, ik heb niks verkeerd gedaan, doe dit alsjeblieft niet." En dan moet je uitleggen dat je van hem houdt en dat het niet jouw beslissing is. Waarom zouden de rechten van de vader zwaarder wegen dan die van het kind?"

Het verhaal van Maria Fernanda is
mogelijk gemaakt door Futuro
en Común

FUTURO EN COMÚN

Voor een Europa waarin vrouwen vrij zijn van discriminatie en geweld en gelijke kansen hebben

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Gelijkheid en mensenrechten - Overheidsbeleid en wetgevende maatregelen moeten ervoor zorgen dat, in overeenstemming met de Europese en internationale mensenrechtenwetgeving, alle Europese burgers en ingezetenen hetzelfde beschermingsniveau genieten en hun fundamentele rechten en vrijheden kunnen uitoefenen, zodat ze kunnen leven volgens hun eigen overtuigingen en de principes van zelfbeschikking en menselijke waardigheid, vrij van discriminatie. De EU moet zorgen voor beter beleid en betere maatregelen om gendergelijkheid te waarborgen, en daarnaast te garanderen dat alle mensen die te maken hebben met meervoudige discriminatie gelijke kansen hebben in de samenleving.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

Europese vrouwenlobby

Women in Politics and Women in Business (Vrouwen in de politiek en in het bedrijfsleven)

Make Mothers Matter

Mothers' Unpaid Family Care Work (Het onbetaald werk van moeders in de verzorging van het gezin)

Europese vrouwenlobby

Disrupting the Continuum of Violence against Women and Girls (Het continuüm van geweld tegen vrouwen en meisjes doorbreken)

End FGM European Network

Tackling FGM in Europe (VGV in Europa aanpakken)

IPPFEN

End Reproductive Coercion (Maak een einde aan reproductieve dwang)

Europese Vrouwenlobby + een brede coalitie van ngo's

Brussels' Call "Together for a Europe free from prostitution" (Brusselse oproep "Samen voor een prostitutievrij Europa")

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ beter inzicht te krijgen in de inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen op de pensioengerechtigde leeftijd en armoede onder ouderen;
- ✓ het aantal vrouwen in hogere leidinggevende functies in alle soorten bedrijven, in de wetenschap en overheidsinstellingen te kunnen monitoren;
- ✓ het probleem van mensenhandel te kunnen volgen, in het bijzonder wat betreft seksuele uitbuiting;
- ✓ de intersectionaliteit tussen gendergelijkheid en andere dimensies van ongelijkheid beter te kunnen beoordelen.

Geweld tegen vrouwen bestrijden met innovatief beleid: "Stop VGV"-paspoorten

BELGIË, DUITSLAND, SPANJE, NEDERLAND, HET VERENIGD KONINKRIJK

Doelstelling 3 van SDG 5 (Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes) is het uitbannen van alle schadelijke praktijken, inclusief vrouwelijke genitale verminking (VGV).

Sommige EU-lidstaten zijn in hun standpunt opgeschoven om te voorkomen dat VGV plaatsvindt. Een voorbeeld hiervan zijn de "Stop VGV"-paspoorten - verklaringen die worden gesteund door overheden om bewustwording over VGV te vergroten, in combinatie met gerelateerde wetgeving, boetes en informatie over beschikbare hulp of ondersteuning. Het is de bedoeling dat personen uit gemeenschappen waar VGV voorkomt deze verklaringen bij hun reisdocumenten bewaren als ze naar het buitenland gaan. Ze zijn beschikbaar in een aantal talen, in de hoop dat ze zullen worden gebruikt als een meisje of haar familie onder druk komt te staan om VGV te ondergaan.

In 2009 heeft de Nederlandse overheid samen met andere organisaties een "Verklaring tegen vrouwenbesnijdenis" ondertekend, die kan worden verstrekt aan ouders van dochters uit risicolanden. In het VK heeft men "A Statement Opposing Female Genital Mutilation" of "Health passport", dat personen uit de betreffende gemeenschappen kunnen meenemen wanneer ze naar het buitenland gaan. In België zijn "STOP VGV-paspoorten" verkrijgbaar bij reisklinieken, vaccinatiecentra en eerstelijnsdiensten. Evenzo kan in Spanje aan ouders die naar landen met een hoog risico reizen, worden gevraagd

een verklaring te ondertekenen waarin wordt beloofd dat hun dochters geen VGV zullen ondergaan. In Hamburg, Duitsland, werd in 2019 een "verklaring tegen VGV" gepubliceerd.

Wij dringen er bij Europese landen op aan om nationale, regionale en internationale verplichtingen ter bevordering van gendergelijkheid te handhaven en op te schalen en om alle geweld tegen vrouwen en meisjes, inclusief VGV, te bestrijden. "Stop VGV"-paspoorten en -verklaringen zijn een goede manier om het probleem aan te pakken in coördinatie, samenwerking en open dialoog met gezinnen en meisjes die risico lopen. Ze zijn een essentieel element om de bewustwording over VGV te vergroten en te voorkomen, en om de kennis van relevante wetgeving en boetes te consolideren. Ze zijn een hulpmiddel dat blijkt geeft van een goed begrip van de praktijk en de complexiteit ervan en er op een delicate manier mee omgaat, en bieden extra ondersteuning tegen de door de gemeenschap uitgeoefende druk. Om deze redenen raden we aan om ze te ontwikkelen en op grotere schaal te verspreiden.

Het belangrijkste is dat ze een stapsgewijze reactie zijn op de totale afschaffing van deze schadelijke praktijk: een wereld die we allemaal willen zien!

Zorg voor toegang tot water en sanitaire voorzieningen voor iedereen

Geen toegang tot water voor miljoenen mensen in Europa, waterlichamen staan onder druk

Hoewel de overgrote meerderheid van de Europeanen zich geen zorgen hoeft te maken over veilig drinkwater en fatsoenlijke sanitaire voorzieningen, zijn er aanzienlijke minderheden en mensen in armoede die aan de rand van onze welvarende samenlevingen leven en die thuis geen adequate sanitaire voorzieningen of toegang tot veilig drinkwater hebben.

Tegelijkertijd staan waterbronnen in de hele EU onder enorme druk als gevolg van niet-duurzame onttrekkingen van zoet water, verandering van waterlichamen en vervuiling. Naast de noodzaak om de beschikbaarheid van water en duurzaam waterbeheer te waarborgen, is er een dringende noodzaak om watergerelateerde ecosystemen te beschermen en te herstellen. De EU importeert ook grote hoeveelheden virtueel water, dat wil zeggen water dat wordt gebruikt voor de productie van voedsel en goederen buiten de EU, ook uit landen met waterschaarste. De EU heeft daarom invloed op het behalen van SDG 6 in andere regio's.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- Gemiddeld leeft 2,3% van de mensen in de EU zonder toegang tot sanitaire voorzieningen in hun huis, waarbij in bepaalde lidstaten dit percentage in de buurt kan liggen van 0 terwijl in bepaalde lidstaten 60% van de huishoudens het zonder die toegang moeten stellen, met name op het platteland. In aantallen betekent dit dat ongeveer 10 miljoen mensen in onze welvarende regio de mensenrechten op sanitaire voorzieningen en water worden ontzegd. Een meerderheid van de 6 miljoen Roma's in de EU heeft thuis geen adequate sanitaire voorzieningen of toegang tot drinkwater.¹ Slechte en problematische sanitaire voorzieningen en toegang tot water is een dagelijks probleem voor daklozen in de hele EU. Bovendien betekent het feit dat, volgens Eurostat, meer dan 17% van alle Europeanen in overvolle huizen woont, dat velen onvoldoende toegang hebben tot sanitaire voorzieningen.
- In de meeste landen worden reproductieve gezondheids- en menstruatieproducten nog steeds als luxe belast.

- De EU heeft aangedrongen op voortdurende liberalisering en privatisering van de watermarkt, door water te behandelen als een handelswaar in plaats van als een openbaar goed. Meer dan een miljoen mensen hebben het European Citizens Initiative Right2water ondertekend² om het mensenrecht op water centraal te stellen in het waterbeleid van de EU. Het initiatief, dat wordt gesteund door een breed netwerk van vakbonden en maatschappelijke organisaties, eist dat iedereen - en dus ook lage inkomensgroepen - toegang moet hebben tot betaalbaar water. Het initiatief heeft vastgesteld dat 16 miljoen mensen in de EU het risico lopen dat hun water wordt afgesloten wegens niet-betaling van hun rekeningen.³ De geactualiseerde drinkwaterrichtlijn is een stap, maar niet voldoende.
- De Water Exploitation Index van Eurostat is een potentieel nuttig instrument, dat het watergebruik in elke lidstaat weergeeft als een percentage van de beschikbare watervoorraden en aangeeft waar watertekorten waarschijnlijk zijn, maar recente gegevens (na 2016) ontbreken voor de meeste lidstaten.
- Zowel industriële gebruikers als intensieve landbouw gebruiken water op een niet-duurzame manier en vervuilen het oppervlakte- en grondwater in de EU. Het Spaanse Ministerie van Ecologische Transitie schat dat de helft van de grondwatervoorraden van het land vervuild is en dat de drinkwatervoorziening in gevaar is. Het nitraatniveau ligt in verschillende regio's van de EU boven wat als veilig wordt beschouwd (zie ook SDG 2).
- Het Europees Milieuagentschap (EMA) heeft gewaarschuwd dat de wetlands van de EU onder zware druk staan door landgebruik en vervuiling, aangezien ze vaak grenzen aan landbouwgrond en transportinfrastructuur zoals wegen. 60% van de rivieren, meren en wetlands in Europa verkeert in een slechte ecologische gezondheid als gevolg van vervuiling door landbouw en industrie, overmatige onttrekking en waterkracht.⁴
- In het algemeen is de betrokkenheid van belanghebbenden zoals vrouwen, jongeren of minderheden bij het beheer van water in al zijn aspecten nog zwak, ondanks de verplichting tot inspraak van het publiek art. 14 zoals dit is vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water.

¹ ERRC [Europa moet ervoor zorgen dat gemarginaliseerde gemeenschappen tijdens een pandemie toegang hebben tot water](#).

² Zien <https://www.right2water.eu/>

³ Right2water initiative [The right to water must be a priority for the Commission and the new European Parliament says ECI campaigner](#).

⁴ Zie EEB over [de gesteldheid van de Europese waterlichamen](#).

Europa in de 21e eeuw: geen veilig drinkwater voor een Roma-dorp

Het verhaal van Erika Berkyova

SLOWAKIJE

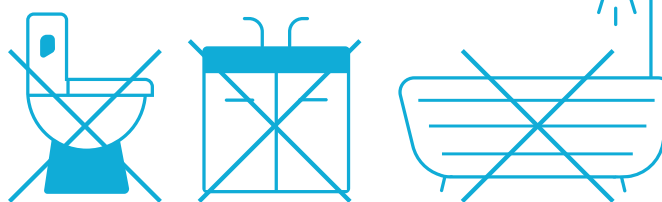
Mijn naam is Erika Berkyova en ik woon in centraal Slowakije in het kleine dorpje Janice, dat slechts 300 inwoners telt.

In Janice hebben we geen toegang tot water uit de kraan. We zijn afhankelijk van lokale putten. Ons water is onveilig omdat de putten vervuild zijn. Dit is deels een natuurlijk fenomeen, maar de belangrijkste oorzaak dateert uit de periode van het socialisme: het intensieve gebruik van landbouwchemicaliën heeft de bodem vervuild met nitraten en ons water gevaarlijk gemaakt om te drinken.

Onveilig water is voor ons een enorm probleem. We kunnen het niet drinken of ermee koken. We mogen er eigenlijk niet eens onze afwas mee doen. De chemicaliën kunnen zelfs schadelijk zijn als je doucht of in bad gaat. Het raakt iedereen, jong en oud. Het meest getroffen zijn baby's en jonge kinderen, die vatbaar zijn voor ziekten en allergieën, en ouderen met een verminderde immuniteit. In mijn eigen gezin zijn onze kinderen vaak ziek.

Enkele jaren geleden is de gemeente begonnen met het leveren van gefilterd water uit een kraan op het terrein van het gemeentehuis. Je moest met een container gaan lopen en je water halen tijdens kantooruren. Dit was geen oplossing: in het weekend konden we geen water krijgen. Eerst

BIJNA **9 MILJOEN MENSEN** IN DE EU DOEN **HEBBEN GEEN ELEMENTAIRE SANITAIRE VOORZIENINGEN** IN HUNWONING.

Bron: Eurostat

moesten we ervoor betalen, niet veel, maar toch was het een aanzienlijk bedrag voor mensen die in armoede leven. Zo erg zelfs dat veel burens ervoor kozen om onveilig water te blijven gebruiken. Sindsdien is het verbeterd: het water is inmiddels gratis en het gemeentehuis is langer open, maar nog steeds niet in het weekend. Het filter is duur in het gebruik, dus de gemeente rantsoeneert het gebruik ervan, waardoor er soms dagenlang geen veilig water is. Tijdens de Covid-19-crisis kopen de meeste mensen flessenwater in de winkels, ondanks de kosten.

Wat Janice nodig heeft, is een centrale waterleiding die is aangesloten op een veilige bron. Dit is een grote investering en we hebben al gesproken met de burgemeester. Zij heeft toegezegd om toestemming te krijgen voor een waterleiding en geld te vragen bij de overheid of de Europese Unie. Ik volg dit op de voet. Iedereen in de Europese Unie in de 21e eeuw - ook wij, Roma uit een klein dorp - zou toegang moeten hebben tot veilig water.

Het verhaal van Erika Berkyova is mogelijk gemaakt door het European Environmental Bureau (EEB)

Voor schone rivieren en meren, grondwater zonder vervuiling en het recht op toegang tot water voor iedereen

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Voor Europees beleid dat zorgt voor kwalitatief hoogwaardig leven en fatsoenlijke huisvesting voor iedereen.

Voor een EU die ecologische rechtvaardigheid garandeert.

Voor een EU die gemeenschappelijke normen voor schoon water opstelt en handhaaft.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

EEB

[Roma communities pushed to the wastelands \(Roma-gemeenschappen naar woeste gronden gedreven\)](#)

WECEF International

[Safe Water and Sanitation \(Veilig water en sanitaire voorzieningen\)](#)

EEB

[Protect water - letter to the EU from 130 NGOs \(Bescherm water - brief van 130 ngo's aan de EU\)](#)

EEB

[The Future of EU Rivers \(De toekomst van rivieren in de EU\)](#)

Women for Water Partnership

[Achtste Wereld Water Forum. Regionaal verslag Europa](#)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG- monitoringverslag van de EU om:

- ✓ uitgesplitste gegevens te kunnen verzamelen en analyseren, zoals naar geslacht, leeftijd en inkomen, over wie het recht op water en sanitaire voorzieningen wordt ontzegd en welke gemeenschappen het meest worden getroffen;
- ✓ betere informatie te kunnen verstrekken over de ecologische toestand van meren en rivieren en watervoorraden.

Toegang tot water en sanitaire voorzieningen voor iedereen: de campagne "Water is een recht!"

© Cécile Massie

FRANKRIJK

In 2010 erkende de Algemene Vergadering van de VN het mensenrecht op veilig en schoon water en sanitaire voorzieningen. 10 jaar later zijn er nog steeds enorme uitdagingen: wereldwijd hebben 2,2 miljard mensen geen toegang tot veilig water en hebben 4,2 miljard mensen geen veilige sanitaire voorzieningen.

In Europees Frankrijk zijn 1,4 miljoen mensen verstoken van toegang tot veilig water en 7,5 miljoen mensen van adequate sanitaire voorzieningen. Mensen die onder onzekere en kwetsbare omstandigheden leven - op straat, in sloppenwijken en illegale nederzettingen - worden het zwaarst getroffen.

In november 2019 sloegen 30 Franse organisaties de handen ineen om de campagne "Water is een recht!" te lanceren om de regering aan te zetten tot actie. Ze riepen kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2020 (gehouden tussen maart en juni) op om zich te committeren aan vijf toezeggingen van hun Watermanifest. Lokale autoriteiten kunnen veel doen om schoon water en sanitaire voorzieningen voor iedereen beschikbaar te maken, omdat ze wettelijk verantwoordelijk zijn voor water in hun rechtsgebieden - drinkfontein, openbare toiletten en douches. Ze kunnen ook sociale en progressieve prijsstelling invoeren en de burgerparticipatie versterken. Er zijn ook mechanismen voor internationale actie in de vorm van gedecentraliseerde solidariteitsprojecten voor water en

sanitaire voorzieningen, met name via de 1%-watersolidariteitsregeling. De campagne "Water is een recht!" heeft bij deze verkiezingen veel kandidaten bereikt via pleitbezorging - brieven, verzoeken om vergaderingen, conferenties - en speciale evenementen en challenges op sociale media.

De resultaten waren erg positief. 152 gekozen functionarissen ondertekenden het Watermanifest en beloofden in hun districten en internationaal actie te ondernemen. Onder hen waren 52 burgemeesters en raadsleden uit zowel de oppositie- als de coalitiepartijen. In grote steden, waaronder Bordeaux, Lille, Lyon, Marseille en Parijs, werden veel van de ondertekenaars verkozen.

De gezondheidscrisis heeft aangetoond dat daadwerkelijke verbeteringen in de levensomstandigheden van gemarginaliseerde gezinnen en personen die in een isolement verkeren, niet kunnen worden bereikt zonder lokale belanghebbenden te mobiliseren en gemeentelijke en intergemeentelijke teams erbij te betrekken. Meer in het algemeen is coördinatie tussen de staat en het maatschappelijk middenveld nodig om ervoor te zorgen dat iedereen, ook de meest kwetsbaren, toegang heeft tot water en sanitaire voorzieningen.

De verwezenlijking van het recht op schoon water en sanitaire voorzieningen is de eerste stap naar educatieve, sociale en economische integratie voor mensen die in de marge leven.

Betaalbare en schone energie

De gehinderde energierevolutie

In 2018 was 19% van het energieverbruik in de EU afkomstig van hernieuwbare bronnen, waardoor de EU op schema ligt om tegen 2020 de twintig procent te halen.¹ Dit tempo is echter niet hoog genoeg om uiterlijk 2040 koolstofneutraliteit te bereiken, een doel waarvan [EEB en CAN Europe](#) in een recent scenario hebben aangetoond dat deze haalbaar, veilig en duurzaam is. Het scenario laat zien dat overschakelen op hernieuwbare-energiebronnen en meer energie-efficiëntie essentieel zijn, maar op zichzelf niet voldoende zijn om tegen 2040 netto nul te bereiken - daartoe moeten we ook onze energiebehoeften verminderen.

Verdere investeringen in fossiele brandstoffen moeten koste wat het kost worden vermeden. Ze creëren lock-ins en daarmee zit Europa tot vele decennia vast aan koolstofemissies. Alle nieuwe investeringen moeten gericht zijn op hernieuwbare energie, waarbij ervoor moet worden gezorgd dat negatieve milieueffecten worden vermeden: waterkrachtcentrales kunnen bijvoorbeeld ecosystemen verstoren en het leven van hele gemeenschappen ontwrichten. De overgang naar koolstofneutrale energie kan alleen worden bereikt met de medewerking van mensen en er zullen bredere milieudoelstellingen moeten worden gerespecteerd.

Betaalbaarheid en energiearmoede vormen een uitdaging. Hoewel we over geavanceerde technologieën beschikken voor de productie en levering van hernieuwbare energie, kunnen veel mensen in Europa het zich nog steeds niet veroorloven om hun huis te verwarmen en lopen ze het risico dat hun gas of elektriciteit wordt afgesloten.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- De EU heeft haar doelstelling voor 2020 om 20% van de energie uit hernieuwbare bronnen te halen gehaald, maar de doelstelling was te laag gesteld. Het doel moet zijn om het Europese energiesysteem in 2040 100% hernieuwbaar te maken. Dit vereist zeer ingrijpende veranderingen in de manier waarop we oude door nieuwe technologieën vervangen om in alle sectoren van de economie over te schakelen van fossiele brandstoffen naar schone, volledig hernieuwbare energie. In de EU-taxonomie moeten de benodigde financiële middelen worden gevonden,² het Europees herstelplan en het meerjarig financieel kader 2021-2027.
- De schattingen van de EU-subsidies voor fossiele brandstoffen variëren van 39 euro tot meer dan 200 miljard euro per jaar, afhankelijk van de gehanteerde metingen,³ en ze nemen niet af.⁴ Subsidies voor fossiele brandstoffen zijn verborgen in de vorm van belastingvrijstellingen, fiscale voordelen, staatssteun of criteria om in aanmerking te komen voor EU-fondsen, zoals cohesiefondsen of de Connecting Europe Facility. Deze subsidies getuigen van een duidelijk gebrek aan beleidssamenhang op het gebied van duurzame energie. Investerings in gasinfrastructuur worden gesubsidieerd, ook al ondergraven ze onze doelstelling van koolstofneutraliteit.
- De EU is voor haar energiebehoeften afhankelijk van de invoer van olie en gas, voornamelijk uit Rusland, Irak, Saudi-Arabië en Noorwegen, waardoor Europa wordt blootgesteld aan de gevaren van volatiele energiemarkten. Volgens Eurostat werd in 2018 in meer dan de helft van de energiebehoefte van de EU (58%) voorzien door invoer. Dit percentage is ruim 90% voor Malta, Luxemburg en Cyprus en is minder dan 25% voor Roemenië, Denemarken en Estland. In 2000 bedroeg de afhankelijkheid van energie-import 56%.⁵
- De EU en de lidstaten maken deel uit van het Energie-handvestverdrag (ECT), een internationale investerings-overeenkomst die investeringen in fossiele brandstoffen beschermt en buitenlandse investeerders in staat stelt om overheden die dit verdrag hebben ondertekend, aan te klagen via internationale arbitragetribunalen. Er liggen minstens 130 vorderingen, die overheden verplichten om miljarden euro's te betalen. Het ECT is een van de belangrijkste obstakels voor het behalen van de doelstellingen van de Europese Green Deal en de nieuwe Europese Klimaatwet, aangezien het in werkelijkheid investeringen in fossiele brandstoffen beschermt tegen nieuwe overheidsmaatregelen ter bevordering van hernieuwbare energiebronnen. Het ECT is echter weinig bekend bij het publiek. Het wordt momenteel hervormd - en het is nu dringend noodzakelijk dat de EU en de lidstaten zich losmaken van elke overeenkomst die de overgang naar schone, betaalbare en duurzame energie ondergraaft of vertraagt.
- Energiearmoede is een probleem in heel Europa, waar er mensen zijn die niet in staat zijn om hun huis te verwarmen of te koelen, voldoende warmte te genereren of hun apparaten van stroom te voorzien. De SDG's vragen om universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en moderne energie. Volgens Eurostat kan 7,6% van de Europeanen het zich niet veroorloven om hun huis te verwarmen, en dat is misschien wel aan de lage kant geschat. We moeten weten wie geen toegang heeft tot betaalbare energie en waarom dit gebeurt.

¹ Energiestatistieken van Eurostat 2018.

² De EU-taxonomie is een hulpmiddel om investeerders, bedrijven, emittenten en projectontwikkelaars te helpen bij het navigeren naar een koolstofarme, veerkrachtige economie waarin op efficiënte wijze gebruik wordt gemaakt van hulpbronnen.

³ European Parliament [Fossil Fuel Subsidies](#).

⁴ Ibid.

⁵ Eurostat [factsheet on energy import dependency](#).

Duurzame energie met - en niet tegen - natuur en lokale gemeenschappen

Het verhaal van Catherine Bohne

ALBANIË

Mijn naam is Catherine en ik woon in Tropoja, Albanië. In 2016 hoorden we van plannen om tot 14 kleine waterkracht-centrales (HPP's) te bouwen op een stuk van 30 km van de Valbona-rivier, waarvan acht in het nationale park. De lokale bevolking werd niet geraadpleegd of zelfs maar geïnformeerd over deze plannen. Hun verzet tegen de projecten gaf me de kans om de mensen die sinds mijn komst hun huis voor mij hadden opengesteld van dienst te zijn. Sindsdien strijd ik ervoor om mensen een stem te geven en om het systeem te dwingen verantwoording af te leggen.

Is waterkracht niet duurzaam, vraagt u zich misschien af. Deze vraag is niet beantwoord in de milieueffectrapportage die is ingediend voor de energiecentrale. Vooral niet voor degenen in het nationale park, dat volgens de Albanese wet een gebied is dat "minimale effecten ondervindt van menselijke activiteit".

Het feit dat de HPP's particuliere investeringen zullen zijn, is nog belangrijker. Dit is in strijd met de cultuur van het gebied en het gewoonterecht (de "kanun"). Hierin staat dat: 1) de schatten van de natuur moeten worden bewaard voor toekomstige generaties; 2) individuele belangen nooit zwaarder mogen wegen dan die van de gemeenschap; 3) elke stem even zwaar telt bij de beslissing hoe natuurlijke hulpbronnen moeten worden gedeeld en (4) iedereen evenveel recht heeft om ervan te profiteren.

MEER DAN **32 MILJOEN**
MENSEN IN DE EU (**7,3%**
VAN ALLE EUROPEANEN)
KAN ZICH HET
NIET VEROORLOVEN
 OM HUN WONING
WARM TE
HOUDEN.

Bron: Europese waarnemingspost voor energiearmoede

Waterkracht is in Albanië enorm in opkomst. Tussen 2009 en 2013 zijn concessies verleend voor 700 kleine HPP's op vrijwel elke rivier in het land. Albanië is nu voor 99% afhankelijk van waterkracht. Desondanks is de elektriciteitsvoorziening nog steeds onbetrouwbaar. Het probleem is niet de capaciteit om energie op te wekken, maar de seizoensgebondenheid van waterkracht met wisselende regenval en de slechte distributie-infrastructuur. Telkens als het regent of het waait, valt de elektriciteit uit. Als een transformator kapot gaat, worden mensen uit de omgeving "uitgenodigd" om een nieuwe te kopen en tegen betaling te laten installeren. En dan, zoals ik heb gezien in het dorp Gjelaj, eist het elektriciteitsbedrijf de betaling van oude rekeningen - wat eigenaardig is omdat het dorp al 13 jaar zonder stroom zit.

De strijd in verband met waterkracht heeft ons gedwongen tot een speedcursus over energie en hoe de moderne wereld economisch in elkaar steekt. We ontdekken hoe we op een zinvolle manier kunnen deelnemen. We formuleren nu onze eigen visie voor de toekomst, waarbij we uitgaan van onze eigen ervaring en de wijsheid van de kanun, waarvan Europa als geheel zou moeten leren.

Het verhaal van Catherine Bohne is mogelijk gemaakt door Women Engage for a Common Future (WECF) Duitsland en MilieuKontakt Albania

Voor een Europa dat 100% hernieuwbare energie levert die schoon en betaalbaar is en ter ondersteuning van gemeenschapseigendom

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

De rechtvaardige en duurzame transitie naar hernieuwbare energiebronnen - De EU moet de rechtvaardige en duurzame transitie naar een 100% hernieuwbare energievoorziening die schoon en betaalbaar is, het gemeenschapseigendom ondersteunt en niet tot energiearmoede leidt, bespoedigen.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

REN21, CAN Europe, EEB en Renewables Grid Initiative An EU Energy Scenario Compatible with the Paris Agreement (Een EU-energiescenario dat compatibel is met de Overeenkomst van Parijs)

CAN Europe

More fossil fuel subsidies (Meer subsidies voor fossiele brandstoffen)

Global Witness

Pipe Down. How gas companies influence EU policy and have pocketed €4 billion of taxpayers' money. (Een toontje lager. Hoe gasbedrijven het EU-beleid beïnvloeden en 4 miljard euro aan belastinggeld hebben geïncasseerd.)

Transnational Institute + Corporate European Observatory

ECT's dirty secrets (De onfrisse geheimen van het ECT)

EAPN

Right to Energy for All Europeans! (Recht op energie voor alle Europeanen!)

Er is actie nodig voor meer gegevens en aanvullende indicatoren op EU-niveau om:

- ✓ een nauwkeurig overzicht te kunnen geven van subsidies voor fossiele brandstoffen;
- ✓ het energieverbruik en de CO2-uitstoot per hoofd van de bevolking te kunnen monitoren;
- ✓ aan de hand van uitgesplitste gegevens te kunnen vaststellen wie en waar degenen zijn zonder betaalbare energie en te maken hebben met energiearmoede .

Betaalbare hernieuwbare energie voor iedereen: burgercoöperaties

DUITSLAND & SPANJE

Als we een transitie naar 100% hernieuwbare energie willen realiseren, hebben we de capaciteit nodig om gedecentraliseerde en inclusieve energie te leveren.

"Prosumers" (producent-afnemers van hernieuwbare energie (RE), spelen nu een belangrijke rol in de energietransitie, door RE-technologieën op hun eigen daken te installeren of door deel te nemen aan hernieuwbare-energiegemeenschappen.

Collectief financieren en versnellen prosumenten de voortgang om de SDG's te bereiken. Dit doen ze door bewustwording over klimaatverandering te vergroten, werkgelegenheid en veerkrachtige lokale infrastructuren te creëren, een grotere acceptatie van HE-technologieën op te bouwen en betaalbare energie te leveren. In heel Europa helpen energicoöperaties de energiemarkt bij de transformatie van een gecentraliseerde markt die wordt gedomineerd door grote nutsbedrijven naar een gedecentraliseerde markt met miljoenen actieve burgers. Met hun democratische en participatieve structuur helpen energicoöperaties alle sociaal en economisch achtergestelde groepen te versterken en richten ze zich specifiek op vrouwen, die ondervertegenwoordigd zijn in de energiesector. Door vrouwen actief te betrekken als leden, leidinggevend, investeerders, producenten, consumenten en werkgevers, kunnen ze ondernemerschap

stimuleren in de hele energiewaardeketen en energietransitie bestrijden.

Energieoplossingen voor burgers die zijn opgeschaald tot Europees niveau zouden het potentieel hebben om de Overeenkomst van Parijs en de SDG's op een manier die sociaal is en recht doet aan gendergelijkheid, te verwezenlijken.

GOIENER TALDEA is een burgercoöperatie die hernieuwbare energie opwekt en het gebruik ervan bevordert in Baskenland en Navarra, Spanje, ten gunste van mensen in wier energiebehoefte niet wordt voorzien en die worden uitgesloten door grote energiebedrijven. De coöperatie - opgericht in 2012 - is inmiddels een succesvolle energieleverancier zonder winstoogmerk met een omzet van 8,9 miljoen euro en een businessmodel dat is gebaseerd op duurzaamheid en partnership.

GOIENER is opgericht als reactie op het gebrek aan democratische vertegenwoordiging in de energiebedrijven, hun schaarse of totale gebrek aan aandacht voor het milieu, en hun visie op hernieuwbare energie als louter een andere manier om winst te maken. GOIENER is daarentegen vanaf het begin op de burger gericht geweest. Tegenwoordig heeft GOIENER meer dan 10.000 leden en meer dan 70 deelnemende gemeenten, waarbij organisaties 8% van het ledenbestand en 50% van de jaaromzet voor hun rekening nemen.

Fatsoenlijk werk en economische groei

Het najagen van oneindige economische groei drijft mensen en onze planeet naar de afgrond

SDG 8 roept op tot duurzame economische groei, "in overeenstemming met de nationale omstandigheden", met de nadruk op de specifieke behoeften van de minst ontwikkelde landen. Voor de EU is het politieke doel van oneindige economische groei contraproductief en dreigt het andere doelen te ondermijnen. In de meeste delen van de EU produceren en consumeren we veel meer dan nodig is om goed te leven. Ons economisch systeem en onze levensstijl belasten de planeet meer dan zij kan dragen. Oneindige groei van het bbp is niet alleen een achterhaalde politieke doelstelling, het fungeert ook niet als indicator voor duurzame ontwikkeling en welzijn. Het drukt alleen de geldwaarde uit van de producten en diensten die onze economie produceert - en zegt niets over de kwaliteit van het werk, het welzijn van de mensen in de economie of de ecologische duurzaamheid ervan. Terwijl het bbp in de EU toeneemt, geldt dat ook voor het aantal werkende armen binnen de Unie en het aantal werknemers dat wereldwijd wordt uitgebuit om goederen te produceren die op de Europese markt worden verkocht. En toch zijn ons economisch beleid en onze instrumenten allemaal gericht op het genereren van een steeds grotere groei van het BBP. Vanuit de wetenschap, het maatschappelijk middenveld en beleidsmakers klinkt de afgelopen jaren steeds het geluid dat duurzame groei in overontwikkelde economieën onmogelijk en een zorgvuldig opgebouwde mythe is. De realiteit is dat we de economische groei niet voldoende kunnen loskoppelen van ons gebruik van hulpbronnen.¹ Waar we dringend behoefte aan hebben, is de overgang van een op groei gerichte economie naar een inclusieve, eerlijke, koolstofneutrale post-groei-economie die gericht is op het welzijn van mens en planeet.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- Hoewel belastinghervormingen al decennia lang worden voorgesteld, is de EU niet in staat of bereid om de belastingen te verschuiven van arbeid naar vervuiling en winning van hulpbronnen. Reparatie en opknappen kunnen talloze

banen opleveren en tegelijkertijd het constant groeiende verbruik van nieuwe en verkwistende producten vermijden.

- Het economisch beleid moet veel meer gericht zijn op het democratiseren van werkplekken en het creëren van een kader voor micro- en kleine ondernemingen en duurzame bedrijfsmodellen die de voordelen gelijkmatig verdelen, zoals coöperaties.
- Fatsoenlijk werk wordt bedreigd. Volgens de gegevens van Eurostat neemt niet alleen het aantal werkende armen toe, ook werken steeds meer mensen, vaak vrouwen, onder onzekere omstandigheden met tijdelijke contracten en tegen lage lonen. Onbekende aantallen informele werknemers zonder rechten en sociale zekerheid en werknemers met duistere contracten die door tussenpersonen worden aangeboden, zijn in de hele EU werkzaam in de landbouw, als huishoudelijk personeel, in de zorgsector, in slachthuizen, op bouwplaatsen en andere sectoren. Vluchtelingen en migranten wordt vaak het recht op werk ontnomen, waardoor ze afhankelijk worden van sociale voorzieningen of informeel werk. Het Europese beleid moet het recht van iedereen op fatsoenlijk werk garanderen.
- In veel Europese landen worden jongeren geconfronteerd met een toekomst van werkloosheid en gebrek aan perspectief. De braindrain, met name uit de zuidelijke en oostelijke lidstaten, heeft een negatieve invloed op hele samenlevingen. Macro-economische maatregelen moeten gericht zijn op het bieden van kansen en sociaal en ecologisch duurzame arbeid onder billijke voorwaarden voor iedereen.
- SDG 8 roept op tot een einde aan moderne slavernij, de ergste vormen van kinderarbeid en mensenhandel. Voor sommige toeleveringsketens van Europese consumptiegoederen is een verband gelegd met moderne slavernij en kinderarbeid, maar de EU-wetgeving inzake due diligence in toeleveringsketens verkeert nog in de besprekingsfase. Zakelijke lobbygroepen zijn erin geslaagd wettelijk bindende regels in hun toeleverings- en waardeketens terug te duwen. Sommige lidstaten, zoals Nederland, hebben het initiatief genomen met wetgeving om kinderarbeid in toeleveringsketens tegen te gaan. Eurostat verzuimt bij het monitoren van de voortgang van de EU op het gebied van de SDG's fatsoenlijk werk in toeleveringsketens of de prevalentie van kinderarbeid of dwangarbeid in zijn beoordeling mee te nemen.

¹ Parrique T., Barth J., Briens F., C. Kerschner, Kraus-Polk A., Kuokkanen A., Spangenberg JH: [Decoupling debunked: Evidence and arguments against green growth as a sole strategy for sustainability.](#)

De nieuwe slaven: korte metten maken met het gangmastersysteem in de Italiaanse landbouw

Het verhaal van Abu Moro

📍 ITALIË

Mijn naam is Abu Moro, ik kom uit Ghana en ik ben 42 jaar oud. Ik ben in 2011 begonnen als dagloner in Bari in de Zuid-Italiaanse provincie Apulië. Dit was mijn eerste kennismaking met het gangmastersysteem.

Uitbuiting in de landbouw raakt iedereen, zowel migranten als Italianen. Er zijn meer dan een miljoen landarbeiders in Italië, waarvan 26% niet-Italianen. Ongeveer 450.000 van hen worden uitgebuit en tot wel 300.000 ondervinden extreme uitbuiting. Als we kijken naar degenen die moderne slavernij ondervinden, is 80% migrant en 20% Italiaan. Extreme uitbuiting betekent hongerlonen, geen rechten en onderdak in afgesloten containers.

Zij zijn de nieuwe slaven. En ik was een van hen. Het gangmastersysteem perst het leven uit zowel Italiaanse als migreerende arbeiders. De zwaksten lopen het meeste risico, dus de migranten zijn de eersten die sterven.

Het gangmastersysteem maakt een gevangene van je. Voor van alles en nog wat moet je je baas om toestemming vragen. Hij buit je uit. Jij bent zijn slaaf. Je krijgt 2,50 euro betaald voor het verpakken van een doos tomaten. De kosten voor de producent bedragen vijf euro maar je moet de helft aan je baas afstaan. En bovendien moet je ook nog een extra doos voor hem inpakken. Ook al heb ik hier in Italië een wettelijke sta-

IN ITALIË EN SPANJE, MEER DAN **40%**
VAN LANDBOUWARBEIDERS IS
MIGRANTENARBEIDER, DIE
VAAK WERKEN ONDER
ZEER
**KWETSBARE
OMSTANDIGHEDEN.**

Bronnen: ISTAT (IT) en SEPE (ES)

tus, met een verblijfsvergunning en een arbeidscontract, ik moet een deel van mijn loon aan de baas afstaan. Bij gebrek aan controles ben ik volledig afhankelijk van hem. Als je een illegale migrant bent, loop je zelfs nog meer risico omdat je kunt worden uitgezet.

Sociale coöperaties bieden een alternatief, een uitweg. Ik werk nu voor SfruttaZero, een sociale coöperatie in Bari. Hier werken we allemaal samen, Italianen en migranten, om onze coöperatie op te bouwen en te onderhouden. We zijn een alternatief voor uitbuiting en de gangmaster en zorgen voor fatsoenlijk werk en duurzame productie.

Gangmasters en uitbuiting maken integraal deel uit van een systeem dat wordt gecontroleerd door gigantische retailers waar productie- en arbeidskosten moeten worden geminimaliseerd. De SDG's proberen hier een einde aan te maken. Het behalen van doel 8 (waardig werk) en doel 12 (duurzame consumptie en productie) betekent het einde van het gangmaster-systeem en moderne slavernij. Sociale coöperaties bevorderen en garanderen waardig werk en een inclusief en duurzaam economisch systeem als directe reactie op het gangmastersysteem.

Het verhaal van Abu Moro is
mogelijk gemaakt door ENGIM

Voor waardig werk en inkomen, in de EU en in onze wereldwijde toeleveringsketens, en een post-groeieconomie als economisch model dat gericht is op welzijn

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Voor een EU waar iedereen voordeel moet ondervinden van normen voor waardig werk en een behoorlijk inkomen.

Voor Europese handelsovereenkomsten die mensen, arbeiders en kleine producenten ten goede komen, waardig werk en betere sociale bescherming garanderen, en niet alleen instrumenten zijn in het belang van multinationale ondernemingen en investeerders.

Voor een EU die afstapt van een economisch model dat hoge groei nastreeft, voordeel oplevert voor slechts een kleine groep, en intensief gebruikmaakt van hulpbronnen.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

EEB

[Decoupling debunked: Evidence and arguments against green growth as a sole strategy for sustainability \(Loskoppeling ontkracht: Bewijs en argumenten tegen duurzame groei als enige strategie voor duurzaamheid\)](#)

Europees Jeugdforum

[The Future of Work and Youth \(De toekomst van werk en jeugd\)](#)

SOLIDAR

[Factsheet on Decent Work in Agriculture \(Factsheet over waardig werk in de landbouw\)](#)

Cooperatives Europe

[Vision paper: A cooperative vision for the collaborative economy \(Visiedocument: Een coöperatieve visie voor de deeleconomie\)](#)

Oxfam

[Human-rights abuses commonplace in farms linked to major European supermarkets \(Mensenrechtenschendingen gemeengoed op boerderijen die banden hebben met grote Europese supermarkten\)](#)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ het bbp te kunnen vervangen door andere indicatoren om het menselijk welzijn, een duurzaam economisch systeem en de gezondheid van de planeet te monitoren, zoals de ecologische voetafdruk;
- ✓ het aantal mensen in kwetsbare, atypische vormen van dienstverband, zoals tijdelijke of kettingcontracten, en mensen in de lagelonensector te kunnen monitoren;
- ✓ gegevens te kunnen verzamelen over informele werknemers, bijvoorbeeld in de Europese landbouw;
- ✓ moderne slavernij en de ergste vormen van kinderarbeid in toeleveringsketens van geïmporteerde grondstoffen en producten te kunnen beoordelen.

"We zijn niet bang voor honger": Lessen in agro-ecologie voor de SDG's

NICARAGUA

In Nicaragua werkt de bij SOLIDAR aangesloten Movement for Peace (MPDL) samen met de Fundación Entre Mujeres (FEM) om waardig werk voor plattelandsvrouwen te bevorderen door middel van agro-ecologie, dat zoveel wil zeggen als de toepassing van ecologische principes op de wisselwerking tussen planten, dieren, mensen en het milieu. ten behoeve van voedselzekerheid en voeding.

Sinds 1995 heeft FEM acht coöperaties opgericht in Estelí, die de economische en sociale ontwikkeling van vrouwen bevorderen door middel van agro-ecologie, onderwijs, technische ondersteuning en bewustmaking.

Voor FEM reikt de maatschappelijke waarde van agro-ecologie en voedselproductie verder dan efficiëntie en het maximaliseren van opbrengsten en winst.

"Het leven en onze relatie met mensen en onze omgeving vormen de kern van onze voedselproductie. Voor ons gaat agro-ecologie over het hebben van voldoende gevarieerd gezond voedsel om onze gezinnen te eten te geven, autonomie, een fatsoenlijk inkomen, en instandhouding en verbetering van onze natuurlijke hulpbronnen - bodemgezondheid, biodiversiteit en waterkwaliteit en -beschikbaarheid."

De bijdrage van agro-ecologie aan het behalen van de SDG's

Agro-ecologie ondersteunt waardig werk, stelt vrouwen in staat om verandering teweeg te brengen en helpt de SDG's te bereiken. Met agro-ecologie wordt klimaatverandering tegengegaan, migratie teruggedrongen en de sociale stabili-

teit bevorderd. Agro-ecologie is de sleutel tot het produceren van voedsel en het genereren van inkomen, terwijl hierdoor tegelijkertijd duurzaamheid, gezondheid, gendergelijkheid, voedselsoevereiniteit en veerkracht wordt ondersteund.

Bouwen aan veerkrachtige gemeenschappen

"Het waterpeil is drastisch gedaald. Door middel van onze agro-ecologische praktijken en het opslaan van regenwater proberen we het waterpeil te beschermen en te herstellen. Industriële producenten komen onze inspanningen wegpompen". Plattelandsvrouwen voeren een ongelijke strijd tegen industriële producenten in de lagekosteneconomie van Nicaragua. Agro-ecologie is veerkrachtiger in crisissituaties vanwege haar vermogen om gezonde ecosystemen weer op te bouwen en misschien zelfs toekomstige uitbraken zoals COVID-19 te voorkomen. *"Omdat we ons voedsel produceren, zijn we beter in staat om de sociaaleconomische en Covid-19-crisis het hoofd te bieden dan anderen die de gemeenschap hebben verlaten. We zijn niet bang voor honger."*

Lessen voor de EU

In Europa zou de boer tot bord-strategie een echte impuls kunnen betekenen voor een duurzaam en veerkrachtig voedselsysteem, zoals overeengekomen door de FAO, IPCC, IPBES en wetenschappers, en zoals bepleit door het maatschappelijk middenveld (EEB - boer tot bord-strategie, boer tot bord - civiele maatschappelijke ondersteuning, iPES - naar een EU met een gemeenschappelijk voedselbeleid). Zo'n systeem zal rekening moeten houden met de economische, sociale en ecologische dimensies van het voedselproductiesysteem in Europa en wereldwijd.

*Dit verhaal is verzorgd
door SOLIDAR*

solidar

Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder duurzame industrialisatie en stimuleer innovatie

De grote lock-in

In de hele EU hebben mensen de voordelen van moderne infrastructuur. Veel bedrijfstakken worden steeds duurzamer en de EU en haar lidstaten investeren in innovatie, onderzoek en nieuwe technologische ontwikkelingen. De SDG-indicatoren van Eurostat voor SDG 9 meten Europese investeringen in onderzoek en ontwikkeling, de werkgelegenheid in de onderzoekssector en het aantal nieuwe octrooien. Wat deze indicatoren niet kunnen, is beoordelen welke bijdrage innovatie en onderzoek daadwerkelijk leveren aan duurzaamheid. Deze indicatoren weerspiegelen de verkeerde overtuiging dat alle nieuwe technische ontwikkelingen vooruitgang betekenen en inherent goed zijn. Hoewel bepaalde innovaties en technologische ontwikkelingen cruciaal zijn voor onze transitie naar duurzaamheid, sluiten we ons nog steeds op in niet-duurzame, nieuwe infrastructuur door te investeren in verouderde technologie zoals kolen centrales of meer en grotere luchthavens. Ondertussen hebben veel mensen in Europa geen toegang tot betaalbare cruciale moderne infrastructuur zoals supersnel internet of snelle treinverbindingen.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- Duurzaamheid hoort het belangrijkste criterium te zijn voor alle investeringen in onderzoek en infrastructuur. Dit is de reden waarom de [Green 10 een lijst gepresenteerd van 21 sectoren en bedrijfstakken die van financiële steun zouden moeten worden uitgesloten](#) van het Next Generation-herstelpakket van de EU. Dit zijn onder meer de infrastructuur voor fossiel gas, de waterkrachtsector, uit gewonnen gewonnen biobrandstoffen, voertuigen met verbrandingsmotoren, de uitbreiding van snelwegen, de luchtvaart en de intensieve veehouderij. Alle nieuwe investeringen - subsidies en leningen voor onderzoek en nieuwe infrastructuur - moeten naar duurzame alternatieven worden verlegd.
- Transportinfrastructuur is een belangrijk aandachtspunt. De SDG-indicatoren van Eurostat laten zien dat het aandeel van bussen en treinen in het personenvervoer afneemt terwijl de auto nog steeds regeert, wat bijdraagt aan congestie, luchtvervuiling en broeikasgasemissies. Ook het aandeel van het goederenvervoer over de binnenwateren en het spoor neemt af en neemt op onze wegen

het aantal zware vrachtwagens, die steeds meer van dit vervoer voor hun rekening nemen, toe. Investerings, subsidies en andere prikkels moeten voorrang geven aan duurzame vervoerswijzen, voor mensen en goederen. De Eurostat-indicator die de CO₂-uitstoot van nieuwe auto's bewaakt, is misleidend: weliswaar is elke nieuwe auto zuiniger dan die ervoor, maar het gegeven dat er steeds meer auto's op onze wegen rijden betekent ook dat de uitstoot door personenauto's is toegenomen.

- De EU en de lidstaten ondersteunen nog steeds investeringen in verouderde of niet-duurzame infrastructuur. Deze investeringen zorgen voor lock-ins: zodra de infrastructuur gereed is, moet deze jarenlang worden gebruikt om de investering terug te verdienen. De wildgroei aan lokale luchthavens is een voorbeeld van niet-duurzame infrastructuur. In 2014 had de Europese Rekenkamer al vastgesteld dat EU-investeringen in luchthavens zich maar slecht terugverdienen, en zonder dat er zelfs maar naar de milieukosten wordt gekeken.¹ Steun voor gasinfrastructuur in plaats van hernieuwbare energie is een ander voorbeeld van investeringen waarmee een lock-in wordt gecreëerd. Investerings in gasinfrastructuur lopen het risico ons nog 40 tot 50 jaar afhankelijk te maken van - veelal geïmporteerde - fossiele brandstoffen.² Desondanks heeft de EU begin 2020 29 miljard euro toegezegd voor 32 grote gasinfrastructuurprojecten.
- Digitale infrastructuur blijft een uitdaging: volgens EU-cijfers beschikte 83% van de huishoudens in 2019 over een breedband-internetverbinding en 44% toegang tot netwerken met zeer hoge capaciteit. Dat betekent dat miljoenen Europeanen geen toegang hebben tot digitale infrastructuur. SDG 9 roept op tot een rechtvaardige en betaalbare toegang tot infrastructuur voor iedereen.
- SDG 9 roept hogelonenlanden op om duurzame en veerkrachtige infrastructuurontwikkeling in ontwikkelingslanden te faciliteren. Innovatie en technologie die armere landen zouden kunnen helpen, worden vaak beschermd door intellectuele-eigendomsrechten, waardoor de toegang voor deze landen wordt beperkt. Intellectuele-eigendomsrechten moeten in evenwicht worden gebracht met de noodzaak om ontwikkelingslanden te helpen toegang te krijgen tot belangrijke technologieën. De EU en haar lidstaten zouden op dit gebied veel meer inspanningen moeten leveren.

¹ Europese Rekenkamer [EU-funded airport infrastructures: poor value for money](#).

² CEO [The Great Gas Lock-In](#).

Digitale infrastructuur en geletterdheid om niemand achter te laten

Het verhaal van Simona Kybartiene

LITOUWEN

44%
VAN EUROPEANEN
HEBBEN
**GEEN ELE-
MENTAIRE
DIGITALE
VAARDIG-
HEDEN.**

Bron: Europese Commissie

Ik ben een gepensioneerde professional uit de middenklasse en ben 68 jaar oud.

Bibliotheken spelen in Litouwen een belangrijke rol doordat deze ons cultureel erfgoed in digitale vorm behouden en educatieve diensten aanbieden. 70% van de 55-64-jarigen en slechts 40% van de 65-74-jarigen heeft echter toegang tot online-informatie en -diensten. Deze digitale ongelijkheid komt vooral veel voor in kleinere steden en landelijke gebieden. Om deze reden leveren de lessen digitale geletterdheid die door openbare bibliotheken worden gegeven een belangrijke bijdrage aan de digitale integratie van alle Litouwers, vooral ouderen.

Jongere mensen vinden het moeilijk te begrijpen dat wij ouderen moeite hebben met het gebruik van internet en andere digitale technologieën. De digitale revolutie leek zo snel te gaan dat ik bijna niet doorhad hoe vrijwel alles ineens online werd en dat iedereen dagelijks, soms urenlang, internet gebruikte voor zowel sociale als zakelijke doeleinden. Ik schonk er aanvankelijk niet veel aandacht aan - ik dacht dat het iets zou zijn voor degenen die het nodig hadden, maar voor de rest van ons zou het leven doorgaan zoals voorheen. Maar bijna alles werd digitaal: rekeningen betalen,

je aanmelden voor medische controles en contact opnemen met familie in het buitenland. Ik heb 40 jaar geneeskundige ervaring maar soms is het voor mij moeilijker om met nieuwe digitale technologieën om te gaan dan om de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van de geneeskunde te begrijpen.

Er zijn weinig groepen of centra voor ouderen in onze kleine stad - we hebben één opleidingscentrum en dan is er nog de openbare bibliotheek. Ik vind het leuk om nieuwe dingen te leren en ik zie dat de digitale wereld echte kansen biedt, dus ik raak geïrriteerd als mensen zeggen dat deze nieuwe technologieën alleen voor jongere mensen zijn en dat wij te oud zijn om er ons voordeel mee te doen.

Ik ga naar onze kleine openbare bibliotheek voor ICT-lessen en geniet van de ondersteunende sfeer omdat de mensen die daarnaartoe gaan, net als ik, voornamelijk ouderen zijn. Naast het comfort en de ondersteuning van de bibliotheek is er ook gratis internet. Ik leer er veel - over nieuwe programma's, elektronische diensten en alledaagse apps, en dat is allemaal erg nuttig.

Het verhaal van Simona Kybartiene
werd gefaciliteerd door het Litouwse
NGDO-platform

Lithuanian
National
Non-Governmental
Development
Cooperation
Organizations
Platform

Voor zeer duurzame en inclusieve infrastructuur, behoeftegestuurd en verantwoord onderzoek en mensgerichte begrotingen

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Een mensgerichte EU-begroting - Een mensgerichte EU-begroting moet leiden tot de geleidelijke afschaffing van niet-duurzame investeringen en subsidies.

Behoeftgestuurd en verantwoord onderzoek - EU-investeringen moeten rendement opleveren voor het algemeen belang en maatschappelijke uitdagingen aanpakken. Onderzoek dat vandaag prioriteit krijgt en gefinancierd wordt, zou een beslissende impact moeten hebben op de toekomst van onze samenlevingen en onze planeet. Ons onderzoek moet Europa en de wereld ecologisch duurzaam en vreedzaam maken en een gezonde plek maken om te leven. Er moet niet langer voorrang worden verleend aan militaire budgetten en zakelijke prioriteiten. EU-onderzoek moet democratisch zijn, ten bate komen van het algemene publiek, gelokaliseerd zijn en de grenzen van onze planeet respecteren, wat betekent dat we afstappen van een economisch model dat hoge groei nastreeft, voordeel oplevert voor slechts een beperkte groep en intensief gebruikmaakt van hulpbronnen.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

CEO

The Great Gas Lock-In (Vastgeketend aan het gas)

Climate Action Network Europe

Het toekomstige investeringspakket van de EU voldoet niet aan de klimaatambitie

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ de beschikbaarheid en kosten van stabiel en snel internet (4G) in de hele EU te kunnen monitoren;
- ✓ een indicator zoals de Center for Global Development Index, die de bereidheid beoordeelt om technologie te delen, mee te kunnen nemen.¹

Uitfasering van vuile kolen met de mijnwerkers: Spanje geeft het goede voorbeeld

SPANJE

Kolenmijnen hebben iets grimmigs. Nu heeft de Spaanse regering besloten ze te vervangen door iets fraaiers.

Kolen gebruiken om elektriciteit op te wekken is niet alleen vervuילend en slecht voor het klimaat, maar vaak ook onrendabel. Tot 2018 werden enkele kolenmijnen met overheidssubsidies opengehouden om een aantal, maar steeds minder, banen te behouden - maar dat waren zeker geen gezonde en plezierige banen.

In december 2018, toen de laatste Spaanse kolenmijnen werden gesloten vanwege een Europees verbod op overheidssubsidies, vergat de Spaanse regering de arbeiders en hun gezinnen niet.

Aangezien Spanje zich heeft verbonden aan de Overeenkomst van Parijs en de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, zijn de regering, handelsorganisaties en vakbonden een regeling voor een rechtvaardige transitie overeengekomen om de overgang naar hernieuwbare energie te begeleiden en te financieren. In elke getroffen regio werden gedetailleerde actieplannen opgesteld met inspraak van het publiek. Er werd overheidsgeld vrijgemaakt voor sociale maatregelen, waaronder het omscholen van werknemers voor nieuwe banen in de industriële sector - niet alleen om werk te vinden in de eerstvolgende staalfabriek, raffinaderij of gascentrale, maar om banen over te hevelen die rechtstreeks verband houden met hernieuwbare energie.

Spanje heeft al een groot aantal zonne- en windinstallaties aangelegd. Om ze te exploiteren, nieuwe aan te leggen en het bestaande elektriciteitsnet te moderniseren, zijn mensen, vermogen en hersens nodig. Op deze manier ruilen de gemeenschappen van de traditionele mijnbouwregio's in het noordwesten een niet-duurzame, vuile en sombere industrie in voor een milieuvriendelijke, schone en bloeiende activiteit waarvan iedereen profiteert.

Zoals de meeste landen heeft Spanje nog een lange weg te gaan om een duurzaam land te worden en de SDG's te realiseren. Het geleidelijk afbouwen van het gebruik van fossiele brandstoffen is een ingrijpend maar noodzakelijk onderdeel van dit proces en vormt een uitdaging voor alle landen. Spanje geeft het goede voorbeeld op het gebied van infrastructuurbeheer, industrialisatie en innovatie. Tegelijkertijd bevordert Spanje schone energie, zorgt het voor waardig werk en zet het klimaatbescherming om in actie door middel van sterke partnerschappen.

Waar anderen wachten, zet Spanje moedige stappen in de goede richting.

Ongelijkheid binnen en tussen landen verminderen

Te veel mensen vallen tussen wal en schip

Ongelijkheid terugdringen en ervoor zorgen dat niemand achterblijft: dat is de kern van de SDG's. De EU heeft gezorgd voor een hoger beschikbaar inkomen per hoofd van de bevolking, een hogere arbeidsparticipatie en een kleiner aantal voortijdig schoolverlaters. Maar er zijn grote verschillen tussen de lidstaten, en de kloof tussen lage-, midden- en hoge-inkomensgroepen wordt zelfs groter. Discriminatie is wijdverbreid in Europa: op basis van religie, etniciteit, geslacht, handicap, leeftijd of seksuele identiteit. De COVID-19-pandemie heeft de bestaande ongelijkheden verergerd (zie het hoofdstuk over de gevolgen van de pandemie voor de uitvoering van de SDG's in de EU) en heeft de allerarmsten en de meest kwetsbaren het hardst getroffen.

Op wereldschaal is het zelfs nog erger. Zoals Oxfam International het stelt: "Extreme ongelijkheid is uit de hand gelopen. Honderden miljoenen mensen leven in extreme armoede, terwijl degenen aan de top enorm worden beloond. Er zijn meer miljardairs dan ooit tevoren, en hun fortuin is tot recordhoogtes gegroeid. Ondertussen zijn de armsten ter wereld nog armer geworden."¹ De rijkdom van 's werelds rijkste 1% is meer dan twee keer zo groot als die van de overige 6,9 miljard mensen. Ongelijkheid in rijkdom heeft ook een gender- en geografische dimensie: mannen bezitten 50% meer van de rijkdom van de wereld dan vrouwen, en de 22 rijkste mannen ter wereld bezitten meer dan alle vrouwen in Afrika samen.²

In 2019 publiceerde SDG Watch Europe haar schaduwrapport *Falling Through the Cracks: Exposing Inequalities in the EU and Beyond* (Vallen tussen wal en schip: Ongelijkheden in de EU en daarbuiten blootleggen), waarin de specifieke problemen van de lidstaten worden behandeld en een diepgaande analyse wordt gegeven van enkele van de belangrijkste aspecten van ongelijkheid in de EU.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- SDG 10 roept op tot meer dan gemiddelde inkomensgroei voor de onderste 40% van de bevolking. Volgens Eurostat ontvangt de onderste 40% in de EU momenteel slechts

ongeveer 21% van het totale inkomen en is er de afgelopen tien jaar geen verbetering opgetreden. De 20% met de hoogste inkomens verdient meer dan vijf keer meer dan de 20% met de laagste inkomens. Het ongelijkheidsniveau in de EU verschilt. Het grootste ongelijkheidsniveau komen we onder meer tegen in zeer sterke economieën, zoals Duitsland of Luxemburg.

- Belastingen en andere fiscale maatregelen zijn niet voldoende krachtig toegepast om het inkomen te herverdelen en de ongelijkheid te verminderen. In de hele Unie zijn er overheden die niet bereid zijn om de belastingaftrek en belastingvrijstellingen waar de rijken van profiteren, te verminderen. De OESO heeft zelf aangevoerd dat een hogere onroerendesaakbelasting, een meer progressieve belastingheffing en een betere naleving van fiscale wetgeving de ongelijkheid zouden kunnen verminderen.³
- Openlijke discriminatie blijft bestaan: racisme, leeftijdsdiscriminatie, antisemitisme, islamofobie, antiziganisme en xenofobie komen tot uiting in fysiek geweld en haatzaaiende uitlatingen, maar minder zichtbare discriminatie op het gebied van huisvesting, onderwijs en werk komt ook veel voor. Eurostat hanteert geen enkele indicator voor discriminatie om de voortgang op het gebied van SDG 10 te monitoren.
- In SDG 10 worden overheden opgeroepen om ordelijke, veilige, regelmatige en verantwoorde migratie en mobiliteit van mensen mogelijk te maken, maar de lidstaten zijn er al jaren niet in geslaagd overeenstemming te bereiken over een gezamenlijk migratiebeleid dat een billijke lastenverdeling mogelijk maakt en de veiligheid en het welzijn van migranten garandeert. Steeds meer kinderen en jongeren vluchten voor geweld en armoede, vaak alleen. Niet-begeleide minderjarigen hebben de krachtige bescherming van de EU nodig, en het welzijn van asielzoekerskinderen moet prioriteit krijgen.
- De Europese consensus over ontwikkelingssamenwerking verplicht de EU om ongelijkheid wereldwijd te bestrijden. Dit kan niet worden bereikt zonder beleidssamenhang voor duurzame ontwikkeling tussen het kernbeleid van de EU, zoals handel, investeringen, landbouw en klimaat, om ervoor te zorgen dat ze de ongelijkheid in de wereld niet verergeren.

¹ Oxfam International *5 shocking facts about extreme global inequality and how to even it up* (5 schokkende feiten over extreme wereldwijde ongelijkheid en hoe deze kan worden verminderd).

² Ibid.

³ OECD Insights *Income Inequality* (Inkomensongelijkheid)

Speciale bescherming voor speciale behoeften: kindvluchtelingen in de EU

Het verhaal van Ali

GRIEKENLAND

Mijn naam is Ali en ik kom uit Pakistan. Ik was 11 toen ik drie jaar geleden in Griekenland aankwam.

Ik was heel jong toen ik me realiseerde dat ik mijn vaderland moest verlaten. Ik wilde onderwijs volgen, maar omdat mijn ouders arm waren, moest ik van school af. Ik moest gaan werken, eerst in een gsm-fabriek en daarna in een garage. Ondanks de lange uren op het werk, had ik nog wat vrije tijd die ik doorbracht met toneelspelen en zingen met een vriend. In Pakistan worden theater en muziek echter afgekeurd en mijn ouders maakten hier al snel een einde aan en stuurden me naar een strenge religieuze school. Dit kon ik niet verdragen, dus met mijn oom besloot ik te vertrekken en naar Europa te gaan.

Niet lang na onze aankomst in Griekenland vertrok mijn oom naar Duitsland en bleef ik alleen achter. Hoe vreemd het ook mag lijken, dit zijn tot nu toe de beste dagen van mijn leven. Tegenwoordig woon ik in een vluchtelingenhostel voor niet-begeleide minderjarigen in het centrum van Athene, gerund door de ngo European Expression. Het personeel heeft het voor mij mogelijk gemaakt om naar school te gaan, Grieks en Engels te leren, danslessen te volgen en deel te nemen aan een koor en een theatergroep, wat ik echt geweldig vind. Ik heb niet veel discriminatie meegemaakt.

1 OP 4
ASIELZOEKERS
IN DE EU WAS
KIND IN 2015

Bron: Europese Commissie

De enige moeilijkheid is het delen van een huis met 39 andere niet-begeleide kinderen.

Europese kinderen hebben beter onderwijs dan ik in Pakistan kreeg en kunnen in alle veiligheid en met alle ondersteuning volwassen worden. Wij als niet-begeleide minderjarige migranten hebben speciale ondersteuning nodig zodat wij de vaardigheden kunnen ontwikkelen en kunnen voldoen aan de normen die van Europese kinderen worden verwacht, zodat we de komende jaren kunnen concurreren om fatsoenlijke banen.

Velen van ons zijn wees of hebben ouders die niet kunnen helpen. Daarom verlieten we in de eerste plaats onze huizen - op zoek naar een beter leven. Ik zou de mensen in Europa willen oproepen om ons een helpende hand te bieden. Zou het bijvoorbeeld mogelijk zijn om een adoptieprogramma voor minderjarige vluchtelingen op te zetten? Dit zou niet alleen een formele, juridische status opleveren, maar ook de basis leggen voor de emotionele stabiliteit die we nodig hebben om volledig geïntegreerde Europese burgers te worden.

Het verhaal is mogelijk gemaakt door
Hellenic Platform for Development

Voor een Europa waar iedereen vrij is van discriminatie, hetzelfde niveau van bescherming geniet en een waardig leven kan leiden

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Gelijkheid en mensenrechten - Overheidsbeleid en wetgevende maatregelen moeten ervoor zorgen dat, in overeenstemming met de Europese en internationale mensenrechtenwetgeving, alle Europese burgers en ingezetenen hetzelfde beschermingsniveau genieten en hun fundamentele rechten en vrijheden kunnen uitoefenen, zodat ze kunnen leven volgens hun eigen overtuigingen en de principes van zelfbeschikking en menselijke waardigheid, vrij van discriminatie. De EU moet zorgen voor beter beleid en betere maatregelen om gendergelijkheid te waarborgen, en daarnaast te garanderen dat alle mensen die te maken hebben met meervoudige discriminatie gelijke kansen hebben in de samenleving.

Een mensgericht antwoord op migratie - Europa dient een leidende rol te spelen bij het verzekeren van een humaan antwoord op wereldwijde migratie, ten behoeve en ter bescherming van alle betrokkenen. Asielzoekers moeten worden verwelkomd in Europa en behandeld in de geest van de VN-vluchtelingenverdragen. Het sluiten van onze grenzen voor mensen in nood is in strijd met de kernwaarden van de EU en we hebben een deel van de historische verworvenheden waarvoor we hebben gestreden, ingeleverd.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

ENAR

[Racist crime and institutional racism in Europe \(Racistische misdrijven en institutioneel racisme in Europa\)](#)

ENAR, ERGO-netwerk en Centrale Raad van Duitse Sinti en Roma

[Bestrijding van antiziganisme](#)

Age Platform Europe

[Age Barometer 2019 \(Leeftijdsbarometer 2019\)](#)

ILGA

[Annual Review of the Human Rights Situation of LGBTI People \(Jaaroverzicht van de mensenrechtensituatie van LGBTI-ers\)](#)

150 ngo's

[Letter to EU and Greek leaders on Right to Asylum \(Brief aan de leiders van de EU en Griekenland over het recht op asiel\)](#)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ alle aspecten van discriminatie te kunnen vastleggen en monitoren;
- ✓ het recht op asiel te kunnen begrijpen en monitoren;
- ✓ de integratie van migranten te kunnen monitoren (bv. via de Migrant Integration Policy Index - MIPEX).

Zorgen voor gelijkheid van personen met een handicap in het licht van COVID-19: positieve acties

📍 DENEMARKEN, FRANKRIJK, ITALIË, SPANJE

Personen met een handicap worden onevenredig zwaar getroffen door de COVID-19-pandemie en hebben te maken met toenemende ongelijkheid en discriminatie.¹

Er zijn gevaarlijke verhalen naar voren gekomen: er wordt gezegd dat het leven van personen met een handicap het niet waard is om te redden en dat ze een "noodzakelijk offer" kunnen zijn om achter te blijven in de periode van herstel. Het is duidelijk dat deze pandemie niet alleen een noodsituatie vanuit het oogpunt van de volksgezondheid is, maar ook een economische, sociale en mensenrechtencrisis.

Er zijn veel mensenrechtenschendingen geweest tijdens de COVID-19-pandemie. Maar we hebben ook voorbeelden gezien van beste praktijken tijdens de pandemie dankzij de succesvolle belangenbehartiging en betrokkenheid van organisaties ten behoeve van personen met een handicap. Sommige overheden hebben organisaties van personen met een handicap benaderd en hen betrokken bij hun antwoord op de pandemie, waardoor ze inclusiever en toegankelijker zijn voor personen met een handicap.

- In Ierland is EDF-lid Disabled Federation Ireland betrokken bij de nationale taskforce die antwoorden op de crisis ontwikkelt.
- In Frankrijk hielden organisaties van personen met een handicap een beperking wekelijkse bijeenkomsten met de

overheid om ervoor te zorgen dat ook personen met een handicap werden betrokken bij de maatregelen.

- De Italiaanse regering heeft plannen aangekondigd voor een strategie tijdens de herstelperiode voor personen met een handicap.

Frankrijk, Spanje en Italië maakten uitzonderingen voor en aanpassingen aan de lockdowns voor personen met een handicap, waardoor ze naar buiten konden gaan wanneer dit nodig was om eten en artikelen voor persoonlijke verzorging te kopen en voor ondersteunende diensten.

Financiering voor organisaties van personen met een handicap hielp hen iets te doen tegen het isolement en de eenzaamheid waarmee personen met een handicap worden geconfronteerd tijdens de COVID-19-lockdown. In Denemarken ontving EDF-lid Disabled People's Organization Denmark (DPOD) 3 miljoen euro aan overheidsfinanciering in het kader van het Disability Area Partnership, dat het Deense parlement had aangenomen.

Het Comité voor bio-ethiek van San Marino heeft richtlijnen in zake antidiscriminatie uitgevaardigd met betrekking tot de toegang tot intensieve zorg voor personen met een handicap. Dit was een reactie op de praktijk die in veel landen wordt gezien waarbij personen met een handicap kritieke gezondheidszorg werd onttrokken of aan hen een lagere prioriteit werd toegekend.

¹ Bewijs geleverd door de Wereldgezondheidsorganisatie, andere VN-agent-schappen en EDF-leden

Maak steden inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam

De stedelijke paradox: waar kansen en uitdagingen op het gebied van duurzaamheid elkaar tegenkomen

75% van de Europeanen woont in een stedelijk gebied. Onderwijs, werkgelegenheid en het vooruitzicht van een bruisend sociaal en cultureel leven lokken mensen uit de hele EU naar de stad. Sommige stadse problemen, zoals geluidsoverlast, overbevolking en criminaliteit, zijn afgenomen, maar ander grote problemen duren voort: schaarste aan betaalbare woningen, luchtverontreiniging en andere milieudruk, verkeersopstoppingen en slecht functionerend openbaar vervoer. Succesvolle pogingen om het verkeer te verminderen, het gebruik van de fiets en verplaatsing te voet te stimuleren en meer groene ruimtes te ontsluiten, brengen tevens de uitdaging met zich mee om een evenwicht te vinden tussen kansen en meer duurzaamheid. Duurzame verstedelijking moet participatief zijn. Veel lokale gemeenschappen zijn begonnen aan een inclusieve transitie naar duurzaamheid - en verdienen de volledige steun van beleidsmakers.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- Ongelijkheid is vaak acuter in steden - in 2014 liepen 34 miljoen stadsbewoners kans op armoede of sociale uitsluiting.¹
- Het dichtslippen van verkeerswegen in steden kost de lidstaten ongeveer 100 miljard euro per jaar.² Bussen en treinen zijn goed voor ongeveer 17% van het personenvervoer in steden - en dit aandeel neemt af naarmate het autogebruik toeneemt. Er is niet voldoende geïnvesteerd noch in duurzame vervoerssystemen noch in beleid dat nodig is om deze te ondersteunen. Het openbaar vervoer moet betaalbaarder, efficiënter, toegankelijker en inclusief worden. Het moet voorzien in de speciale behoeften van vrouwen, kinderen en jongeren, personen met een handicap en ouderen. Steden die gratis openbaar vervoer aanbieden, hebben een aanzienlijke toename in het gebruik ervan gezien.
- Luchtverontreiniging, gemeten aan de hand van concentraties van kleine deeltjes (PM_{2,5}), heeft gevolgen voor de

stedelijke bevolking in de hele regio en kan grote gevolgen hebben voor de gezondheid. 77% van de EU-bevolking wordt blootgesteld aan PM_{2,5}-concentraties boven de luchtkwaliteitsrichtlijnen van de WHO en 8% boven die van de EU.³ De belangrijkste bronnen van luchtverontreiniging zijn transport, industrie, kolencentrales, landbouw en verouderde verwarmingssystemen.

- Stadsuitbreiding is in alle EU-lidstaten toegenomen. Naarmate er meer land wordt gebruikt voor huisvesting en wegen, worden vruchtbare landbouwgrond en kostbare habitats vernietigd, worden bodems afgesloten door beton en raken landschappen versnipperd en gaan verloren. De bebouwde kom breidt zich uit, zelfs waar de bevolking afneemt, omdat onze levensstijl meer ruimte en grotere gebouwen vereist. Tussen 2000 en 2006 raakte Europa per jaar 1120 km² natuurlijk landschap en semi-natuurlijk landschap (waarvan bijna 50% akker- of cultuurgrond) kwijt aan stedelijke of andere kunstmatige landontwikkeling.⁴
- Meer dan 13% van de Europeanen is ondermaats gehuisvest, met bijvoorbeeld vochtige kamers of lekkende daken. Het recht op veilige en betaalbare huisvesting in de EU staat onder druk. Volgens Eurostat is 10% van alle Europeanen meer dan 40% van het gezinsinkomen kwijt aan huisvesting. Dit loopt op tot 38% voor huishoudens met een armoederisico.⁵ Beleid en investeringen moeten sociale, coöperatieve en volkshuisvesting ondersteunen.
- Er zijn dringende maatregelen nodig om dakloosheid, een groeiend probleem binnen de EU, aan te pakken. Minstens 700.000 mensen hebben in de EU op een willekeurige avond geen dak boven hun hoofd, 70% meer dan tien jaar geleden. 24 lidstaten melden dat dakloosheid de afgelopen tien jaar is toegenomen, waarbij Finland de enige lidstaat is waar er sprake is van een afname (zie ook SDG 2).
- De nabijheid van groene stedelijke gebieden levert in belangrijke mate bij aan de kwaliteit van leven in steden, maar de toegang tot groene gebieden is binnen de EU zeer ongelijk. De huidige Eurostat-indicatoren voor duurzame steden meten niet de beschikbaarheid en toegankelijkheid van groene ruimten, wat wel een doelstelling is van SDG 11.

1 Eurostat [Urban Europe](#).

2 Europese Commissie [Clean Transport, Urban Transport](#).

3 Europees Milieuagentschap, [Air quality in Europe - 2019 report](#).

4 EER [Urban Sprawl in Europe](#).

5 Eurostat [Housing cost overburden rate](#).

Mijn dorp - niet veilig of duurzaam zonder een goede planning

Het verhaal van Basia

POLEN

In 2001 ben ik verhuisd naar Jesówka, een dorp ten zuiden van Warschau, om mijn kinderen meer ruimte te geven. Ik wist niet dat ik aan een nachtmerrie begon.

Jesówka begon met één straat met percelen voor elk gezin die zich uitstrekten vanaf de straat. Daarna bouwden de gezinnen hun huizen zoals ze wilden, zonder een bouwvergunning te vragen of te verkrijgen. Ruim 30 jaar lang werden er op elke strook steeds meer huizen gebouwd, steeds verder weg van de hoofdstraat. Er was geen planning, geen aandacht voor de indeling van het dorp. De wegen naar de huizen die van de hoofdstraat liggen, werden steeds smaller, zodat de weg naar mijn huis nog maar drie meter breed is.

De aankoop van mijn perceel was een administratieve nachtmerrie van opsplitsing en onderverdeling. Ik ging ermee akkoord omdat ik dacht dat het eindresultaat mooi zou zijn. Maar dat had ik helemaal bij het verkeerde eind. Zo stond er bijvoorbeeld een elektriciteitspaal midden in mijn smalle straat, bij de kruising met de hoofdstraat. Je kon er maar moeilijk omheen manoeuvreren en mijn buurman botste er keer op keer met zijn vrachtwagen tegenaan. Uiteindelijk werd de paal verplaatst, maar alleen omdat de media zich ermee gingen bemoeien.

Toen moest ik vechten om een gasleiding naar mijn huis te krijgen. Ik ondernam pogingen om te weg verhard te krijgen,

BIJNA **73%** VAN DE EUROPESE BEVOLKING **LEEFT IN EN ROND STEDEN**, MOGELIJK **82%**

TEGEN **2050**. WE VERLIEZEN MEER DAN **1.000 KM² AAN NATUURLIJKE GEBIEDEN** PER JAAR TOT **STADSUITBREIDING EN LANDONTWIKKELING**.

Bron: Europees Milieuagentschap

maar van het kantoor van de burgemeester kreeg ik te horen dat dit niet zou gebeuren voordat alle ondergrondse leidingen waren aangelegd. Toen er rioolbuizen werden aangelegd, vroeg ik de burgemeester in ieder geval een trottoir aan te leggen, maar weer kwam ik met lege handen terug. Later kreeg ik te horen dat het onze schuld was omdat onze weg niet zes meter breed was en dus niet voldeed aan gemeentelijke normen. Maar tegelijkertijd moesten de ambtenaren toegeven dat onze huizen waren gebouwd zonder toestemming of zonder voldoende ruimte voor een deugdelijke weg. Zij zijn verantwoordelijk voor de planning, maar ze geven ons de schuld omdat ze hun werk niet hebben gedaan - het is een gelegaliseerde wanorde.

Vervolgens kwam ik er ook nog achter dat ik belasting had betaald voor wegen in aangrenzende dorpen die niet breder waren dan mijn eigen weg. Aan deze absurde situatie lijkt maar geen einde te komen. Er is in Polen werkelijk geen logica te ontdekken in het ruimtelijke-orderingsbeleid. Wij, de burgers, zijn de slachtoffers - en ook de natuur lijdt eronder doordat ons landschap wordt verwoest. Gebrek aan stadsplanning is ook slecht voor de gezondheid en het milieu, omdat er vertragingen optreden bij de aanleg van de infrastructuur die nodig is voor schoon water en schone lucht.

Het verhaal van Basia is gefaciliteerd door het Institute for Sustainable Development (ISD)

INSTITUTE
for SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

Voor gezonde, duurzame en inclusieve steden en gemeenschappen waar iedereen toegang heeft tot betaalbare huisvesting en geniet van kwaliteitsvol wonen

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Kwaliteit van leven voor iedereen en duurzame gemeenschappen - De EU moet zorgen voor leven van hoge kwaliteit voor iedereen. Het Europese beleid moet iedereen toegang tot betaalbare en hoogwaardige huisvesting garanderen. We willen een EU die inclusieve, participatieve en duurzame gemeenschappen bevordert.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

Europees gehandicaptenforum

[Webinar on Passenger Rights \(Webinar over rechten van reizigers\)](#)

Housing Europe

[The State of Housing in the EU 2019](#)

Housing Europe

[Public, cooperative and social housing in EU Cohesion policy post-2020 \(Openbare, coöperatieve en sociale huisvesting in het EU-cohesiebeleid na 2020\)](#)

Ecolise

[Local, Community-Led. A new future unfolding \(Lokaal, door de gemeenschap geleid. Een nieuwe toekomst ontvouwt zich\)](#)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ te kunnen analyseren hoeveel geld congestie in stedelijke en dichtbevolkte gebieden ons elk jaar kost;
- ✓ de uitbreiding van bebouwing stadsuitbreiding volgen te kunnen monitoren;
- ✓ de bestaande Eurostat-indicator over de te hoge huisvestingskosten te kunnen uitbreiden;
- ✓ de beschikbaarheid en toegankelijkheid van groene stedelijke ruimten te kunnen beoordelen en monitoren.

Het creëren van levende laboratoria voor duurzame gemeenschappen: het voorbeeld van ecodorpen

DUITSLAND, DENEMARKEN, ITALIË

Ecodorpen - vaak omschreven als "levende laboratoria" - zijn unieke ruimtes om te experimenteren met de sociale, economische, culturele en ecologisch duurzame manieren van leven die nodig zullen zijn voor de gemeenschappen en steden van morgen.

Ecodorpen, waar nu al duizenden mensen in Europa (en de wereld) wonen en werken, dienen als testlocaties voor regeneratieve praktijken die kunnen worden aangepast aan allerlei soorten gemeenschappen en ruimtes in steden en dorpen. Ze zijn proeftuinen voor praktische duurzaamheid, waarbij gebruik wordt gemaakt van technologieën zoals gesloten afvalbeheer en sociale instrumenten die nodig zijn voor participatieve besluitvorming, conflictoplossing en transformatie.

Zodra we hebben aangetoond dat deze instrumenten in de praktijk binnen ecodorpen kunnen werken, kunnen ze worden opgeschaald en gebruikt om veerkrachtige, duurzame gemeenschappen en buurten te ontwerpen waarin mensen en het welzijn van de aarde centraal staan.

Hoewel veel ecodorpen rurale gemeenschappen zijn, kan er veel worden geleerd van uitwisselingen tussen plattelandslocaties en stedelijke gebieden. Steeds meer wordt ingezien dat ecodorpen een rimpeleffect hebben, met gevolgen die veel verder reiken dan het ecodorp zelf. De aanwezigheid van een ecodorp in een gemeente kan veel positieve effecten hebben, waaronder het openen (of heropenen) van scholen, het doen herleven van lokale culturele tradities en het stimu-

leren van sociaal ondernemerschap en lokale economieën. Zo koppelt bijvoorbeeld het project Living in Sustainable Villages - een samenwerking tussen het Duitse ecodorpnetwerk en lokale autoriteiten in Duitsland - gevestigde ecodorpen aan traditionele nederzettingen die waren getroffen door economische en sociale achteruitgang, met als doel hun sociaal en economisch leven nieuw leven in te blazen.

Inmiddels heeft Boekel Ecovillage (<https://www.ecovillage-boekel.nl/>) in Nederland de ambitie om showmodel te zijn voor alle 17 SDG's. De inzet van dit ecodorp voor ecologie en de circulaire economie en vraagstukken variërend van de bouw tot het economisch leven van gemeenschappen heeft geleid tot belangstelling en investeringen van de Nederlandse overheid.

Dit alles toont aan dat ecodorpen niet langer een marginaal verschijnsel zijn. Met hun holistische oriëntatie, die alle aspecten van duurzaamheid omvat, hebben ecodorpen het potentieel om een blauwdruk te bieden voor de gemeenschappen, steden en samenlevingen van de toekomst.

Het Europese ecodorpnetwerk, GEN Europe, is lid van ECOLISE, de Europese organisatie voor door de gemeenschap geleide initiatieven op het gebied van klimaatverandering en duurzaamheid, met meer dan 110 aangesloten ecodorpen en meer dan een dozijn nationale en bioregionale netwerken van ecodorpen in heel Europa.

Dit verhaal is verzorgd door
Ecolise en GEN Europe

GEN EUROPE
GLOBAL
ECOVILLAGE
NETWORK

Zorg voor duurzame consumptie- en productiepatronen

We consumeren en produceren veel meer dan we nodig hebben om goed te leven, en gooien dus ook veel meer weg dan nodig is.

Als iedereen in de wereld zou leven als de gemiddelde Europeaan, zouden we 2,6 planeten nodig hebben om in onze behoeften te voorzien.¹ Gemiddeld gebruikt een persoon in de EU 14 ton materiaal per jaar. We consumeren meer dan wat de planeet kan voortbrengen en vernietigen onze eigen levensondersteunende systemen. De EU kent een ecologisch deficit doordat onze vraag naar ecologische goederen en diensten groter is dan wat onze ecosystemen kunnen leveren.² Dankzij technologische innovatie gaan we inmiddels efficiënter om met hulpbronnen en energie, maar die winst wordt veelal tenietgedaan door ons toegenomen verbruik. We rijden vaker, vliegen regelmatig en bouwen grotere huizen. We eten meer vlees, importeren voedsel uit andere werelddelen en kopen meer kleding en elektronische gadgets dan twintig jaar geleden. Veel producten die in de EU aan consumenten worden verkocht, zijn goedkoop doordat ze worden gemaakt door laagbetaalde en soms slecht behandelde werknemers en de kosten van de achteruitgang van het milieu en de uitputting van hulpbronnen in ontwikkelingslanden worden niet in hun prijzen inbegrepen. We hebben nog een lange weg te gaan naar SDG 12: de EU slaagt er maar niet in haar vraag naar natuurlijke hulpbronnen te beheersen. Daarom is het de hoogste tijd om de daad bij het woord te voegen en een circulaire, koolstofneutrale en eerlijke economie te creëren die voldoet en onze veerkracht vergroot.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- De EU zet zich in voor een circulaire economie, maar slechts 11% van de materialen die we gebruiken, is afkomstig van recycling, terwijl "maken, gebruiken en weggooien" nog steeds de dominante realiteit is van 89% van de goederen die we kopen. In de textielindustrie liggen de recyclingpercentages onder de 1%.
- Ondanks de verbeterde recyclingpercentages bedraagt het afval dat in de lidstaten elk jaar wordt geproduceerd 1800 kg per hoofd van de bevolking. Verpakkingsafval stapelt zich elk jaar op tot bijna 174 kg per persoon - de hoogste waarde in de geschiedenis.³ Hoewel de recyclingdoelstellingen ambitieus moeten zijn, moet het beleid zich in de eerste plaats richten op het voorkómen en verminderen van afvalproductie.
- De EU is niet bereid om al haar afval alleen te verwerken en voert afval uit naar derde landen. Hoewel de uitvoer van gevaarlijk afval naar niet-OESO-landen is verboden, zijn er bekende lekken, waardoor bijvoorbeeld afgedankte elek-

trische en elektronische apparatuur (AEEA) in West-Afrika en Oost-Azië terecht komt. Het EMA meldt dat de EU in 2019 elke maand ongeveer 150.000 ton afvalplastic heeft uitgevoerd,⁴ veelal naar landen die het al moeilijk genoeg hebben met het afval van hun eigen bevolking.

- De EU heeft zichzelf geen duidelijke reductiedoelstellingen gesteld voor het gebruik van hulpbronnen en de materiële voetafdruk. Zij moet ook doelen stellen voor het verkleinen van de ecologische voetafdruk per hoofd van de bevolking of voor het geleidelijk steeds verder uitstellen van de Earth Overshoot Day - oftewel de dag waarop wereldwijd evenveel is verbruikt als wat de aarde in één jaar kan vernieuwen.
- SDG 12 heeft als doel de voedselverspilling te halveren. In de EU wordt elk jaar ongeveer 88 miljoen ton voedsel verspild, met € 143 miljard aan kosten⁵ (zie ook SDG 2).
- SDG 12 roept op tot een milieuverantwoord beheer van chemische stoffen en gevaarlijk afval. Hoewel de EU-wetgeving beperkingen heeft gesteld aan toxische chemische stoffen, verloopt de geleidelijke uitbanning ervan erg traag. Er is te weinig bekend over chemische stoffen in producten en materiaalstromen en er worden meestal pas maatregelen tegen de schadelijke effecten ervan genomen nadat ze ernstige schade hebben veroorzaakt. De ontwerpstrategie voor duurzame chemische stoffen die DG Milieu in 2020 heeft gepresenteerd, is te zwak. DG GROW heeft getracht strengere regulering van chemicaliën te blokkeren en de eisen inzake preventie van schade en innovaties op basis van "safe-by-design" te af te zwakken.
- Duurzame consumptie en productie vereisen eerlijke en milieuvriendelijke toeleveringsketens. De regels voor de verantwoordingsplicht van de toeleveringsketens voor de consumptiegoederen die door in ontwikkelingslanden gevestigde bedrijven voor de Europese markt worden geproduceerd, zijn zwak. Sommige Europese bedrijven onderschrijven codes op basis van vrijwilligheid, terwijl andere geen verantwoordelijkheid nemen voor mensenrechten en milieubescherming in hun toeleveringsketens. Transparantie en eerlijkheid in de toeleveringsketens van textiel, koffie, cacao en andere landbouwproducten of elektronische gadgets en batterijen zijn slechts enkele voorbeelden. Op EU-niveau zijn beleidsmakers er tot dusver niet in geslaagd wettelijk bindende verplichtingen inzake due diligence in alle sectoren te ontwikkelen en deze in het handelsbeleid van de EU op te nemen.

1 EER [Ecological footprint of European countries](#).

2 Ibid.

3 Eurostat [Waste packaging](#).

4 EER [The plastic waste trade in the circular economy](#).

5 Fusion [Estimate of European Food Waste Levels](#).

We willen je kledingafval niet Het verhaal van Reuben Kiboi

© Caitriona Rogerson

KENIA

Ik ben een verkoper van *mitumba* in Mombasa, Kenia. Mitumba is ons woord voor tweedehands kleding die vanuit het buitenland naar Kenia wordt verscheept. Kenia importeert jaarlijks meer dan 150.000 ton tweedehands kleding. De meeste mitumba komt uit Europa, de VS en Canada. Het wordt naar de haven van Mombasa verscheept en vervolgens naar magazijnen vervoerd waar het aan ons markthandelaren wordt verkocht. De oorspronkelijke eigenaren denken dat ze hun kleding recycelen, maar de waarheid is heel anders.

Ik ben mijn hele leven al mitumba-verkoper. Toen ik in de jaren negentig met mijn bedrijf begon, waren er maar heel weinig mitumba-verkopers in Kenia en de geïmporteerde kleding was van hoge kwaliteit. Je kon er goed van leven. Door de jaren heen is de hoeveelheid kleding die we importeren echter toegenomen, terwijl de kwaliteit is afgenomen. Een baal mitumba van 45 kg kan wel \$ 200 kosten. Ons probleem is dat we pas weten wat voor kwaliteit kleding er in die balen zit als we die hebben geopend. Tegenwoordig kan het gebeuren dat je een baal mitumba opent om erachter te komen dat je de helft van de inhoud nog niet eens kwijt zou raken als je er geld zou bijleggen - de kleding is kapot, vuil en van zeer slechte kwaliteit. Wat kunnen we doen? We hebben geen andere keuze dan deze kleren te dumpen of ze te verbran-

NAAR
SCHATTINGCONSUMENTE
N IN DE EU GOOIEN WEG
5,8 MILJOEN TON VAN
**TEXTIELVERSPIL-
LING** ELK JAAR.

SLECHTS 1% VAN ALLE
TEXTIEL IS
GERECYCLED.

Bron: Europees Milieuagentschap

den. Als de balen die ik koop van zo'n slechte kwaliteit blijken, vang ik de klap op, niet de grote kledinghandelaren.

Maar het is niet alleen een kwestie van geld. Er is ook nog het milieu. We hebben geen deugdelijke afvalbeheersystemen of recyclingvoorzieningen hier in Kenia, dus deze afgedankte kleding belandt op stortplaatsen en in onze rivieren. Maar onze stortplaatsen zijn al vol en onze rivieren lopen over van vervuiling. Deze hoeveelheid afval kunnen we niet meer aan. Als ik de inhoud van deze zeecontainers zie, heb ik het gevoel dat ons land, Kenia, een stortplaats is geworden.

Ik zou heel graag willen dat jullie ons helpen om deze rotzooi op te ruimen. Ik zeg tegen westerse overheden en de kledinghandelaren in Europa: "Doe het beter. We willen jullie afval niet. Ook wij zijn ons bewust van kwaliteit." We zijn blij met kleding van goede kwaliteit. Voor de rest moeten jullie maar een manier vinden om ze in je eigen land te recycelen.

Het verhaal van Reuben Kiboi
is mogelijk gemaakt door Irish
Environmental Network (IEN)

IEN Irish
Environmental
Network

Voor een productie- en consumptiesysteem dat voorziet in menselijke behoeften, dat rekening houdt met wat de aarde aankan en dat het welzijn van iedereen garandeert

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Respect voor wat de aarde aan kan via toereikendheid - het EU-beleid moet maatregelen creëren om het Europese verbruik van hulpbronnen in overeenstemming te brengen met wat de aarde aan kan, onder meer door het implementeren van toereikendheidsstrategieën, gebaseerd op absoluut hulpbronnengebruik / vermindering van de materiële voetafdruk per hoofd van de bevolking en ambitieuze doelstellingen voor afvalpreventie.

Voor een agenda voor eerlijke handel - Internationale handel moet worden gezien als een middel voor de efficiënte verdeling van goederen en diensten onder wereldburgers, met respect voor sociale en milieudoelstellingen. Handelsovereenkomsten moeten ten goede komen aan mensen, arbeiders en kleine producenten en mogen niet worden gezien als instrumenten die uitsluitend het belang dienen van multinationale ondernemingen en investeerders. Dit zou bijvoorbeeld waardig werk en betere sociale bescherming moeten garanderen. Handels- en investeringsovereenkomsten moeten primair gericht zijn op het bevorderen van welzijn en het algemeen belang, in plaats van op kosten- en lastenverlichting voor bedrijven. Bestaande VIP-rechten voor investeerders en bedrijfsrechtbanken moeten worden afgeschaft.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

Friends of the Earth Europe, Ecological Economics en EEB A Circular Economy within Ecological Limits (Een circulaire economie binnen ecologische grenzen)

EEB Enjoying more with less (Meer genieten met minder)

EEB Coolproducts don't cost the Earth (Coole producten kosten de aarde niets)

EEB Europe's new waste prevention and reuse laws (de nieuwe Europese wetgeving inzake afvalpreventie en hergebruik)

NGO-coalitie Civil Society Strategy for Sustainable Textile, Garments, Leather and Footwear (Strategie voor het maatschappelijk middenveld voor duurzame textiel, kleding, leer en schoenen)

NGO-coalitie Tackling Food Waste in the Farm to Fork Strategy (Voedselverspilling tegengaan in de Farm to Fork-strategie)

NGO-coalitie Chemical strategy to deliver a toxic-free environment (Chemische strategie om een gifvrije omgeving te creëren)

NGO-coalitie A call for EU human rights and environmental due diligence legislation (Een oproep voor EU-wetgeving inzake due diligence betreffende mensenrechten en milieu)

NGO-coalitie 10 policy priorities to reduce waste (10 beleidsprioriteiten om afval te verminderen)

Fair Trade Advocacy Officer From local to EU level. Scaling up Fair Trade in Europe (Van lokaal tot EU-niveau. Eerlijke handel in Europa opschalen)

FERN en Fair Trade Advocacy Office Towards Sustainable Cocoa Supply Chains (Op weg naar duurzame toeleveringsketens voor cacao)

Maak ICT eerlijk Casusstudies en Change for Good (Verander voor goed)

EEB Towards a socially sustainable and circular ICT sector (Naar een sociaal duurzame en circulaire ICT-sector)

Stichting Nicolas Hulot en Veblen Instituut Making Trade Serve the Ecological and Social Transition (Handel in dienst stellen van de ecologische en sociale transitie)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ het totale materiaalgebruik van producten en diensten die in de EU worden geconsumeerd, zoals grondstofverbruik (RMC), materiaal- en verbruiksvoetafdruk te kunnen meenemen in SDG-monitoring;
- ✓ de gemiddelde ecologische voetafdruk per hoofd van de bevolking en de datum van de "Earth Overshoot Day" voor de EU en haar lidstaten te kunnen monitoren;
- ✓ de export van afval (gevaarlijk en niet-gevaarlijk) buiten de EU te kunnen opnemen in de SDG-monitoring;
- ✓ voedselverspilling in de hele voedselketen te kunnen analyseren;
- ✓ de sociale en ecologische duurzaamheid van Europese toeleveringsketens te kunnen beoordelen en monitoren (bv. met een indicator voor het marktaandeel van fairtrade- of andere gecertificeerde producten);
- ✓ de verhouding tussen duurzame overheidsopdrachten op nationaal niveau en van duurzaam inkopen op bedrijfsniveau te kunnen monitoren.

Hergebruik, reparatie en hervervaardiging om producten een nieuw en duurzamer leven te geven: bedrijfsmodellen voor echt duurzame mode

© Irish Environmental Network

📍 BELGIË, FRANKRIJK, DUITSLAND, IERLAND, SLOVENIË, ZWEDEN, NEDERLAND

Als het op textiel aankomt, zal het bereiken van SDG 12 een radicale verschuiving vereisen van huidige bedrijfsmodellen die afhankelijk zijn van een steeds grotere stroom nieuwe producten naar een model dat gebaseerd is op afvalpreventie en grondstoffenefficiëntie.

Elk jaar meer en meer nieuwe kleding verkopen, verhoogt de negatieve impact van de industrie, ongeacht de vooruitgang bij het recyclen van textielafval tot nieuwe garens en stoffen en de toepassing van productietechnieken met een lagere impact.

Vooruitgang boeken voor SDG12 hangt daarom in de eerste plaats af van het verminderen van de hoeveelheid nieuwe textielproducten gemaakt van nieuwe grondstoffen die de economie binnenkomen. Beste praktijken op basis van hergebruik, reparatie en hervervaardiging wijzen weg.

- De Lena Fashion Library, een uitleendienst voor mode in Amsterdam die mensen in staat stelt kleding te bekijken zoals ze dat met een boek zouden doen, spoort ons aan om fundamentele vragen te stellen over bezit. Het Ierse verhuurplatform Sharedrobes, een "peer to peer"-model, stelt gebruikers in staat geld te verdienen door hun kleding aan anderen te verhuren. Swapsies in Ierland en Swap Party in Slovenië organiseren kledinguilevenementen, en op de Ierse app NuWardrobe is alles "om te delen", niet te om te verkopen.

- Sommige merken hebben baanbrekende reparatieprogramma's ontwikkeld. Het Zweedse denimmerk Nudie Jeans heeft een netwerk van reparatiewerkplaatsen en partners over de hele wereld waar hun klanten hun gescheurde en gescheurde spijkerbroek kunnen brengen. Het Duitse outdoormerk Vaude heeft een in-house reparatieservice en stelt reparatiehandleidingen (evenals reserveonderdelen) online beschikbaar zodat klanten hun producten zelf kunnen repareren. Pool, een kleine Belgische sociale onderneming, verlengt de levensduur van kleding met workshops over kleding repareren.
- Veel bedrijven en kleine ontwerpers halen textiel dat anders bestemd was voor verbranding of stortplaatsen, uit elkaar en maken er iets nieuws van. Dit wordt vaak "upcycling" genoemd - het kleine merk Isatio heeft het concept als pionier in België bedacht. Misschien wel een van de meest inspirerende voorbeelden is La Tête dans les Nuages in Frankrijk, waar gepensioneerde heteluchtballonnen worden verwerkt tot veelkleurige zitzakken. Het bedrijf biedt ook werkgelegenheid aan mensen die te maken hebben met uitsluiting van de arbeidsmarkt.

Overheden moeten zich uitspreken voor beleid dat ervoor zorgt dat beste praktijken zoals deze en anderen kunnen gedijen en de nieuwe norm worden.

Dit verhaal is verzorgd door het European Environmental Bureau (EEB)

Onderneem dringende actie om klimaatverandering en de gevolgen daarvan te bestrijden

Ons huis staat in brand - en er zijn gedurfde stappen nodig om het vuur te doven

2020, aan het einde van 's werelds warmste decennium ooit (2010-2019), wordt waarschijnlijk weer een "heetste jaar ooit sinds de metingen". In de afgelopen jaren hebben Europeanen te maken gehad met ongekende overstromingen, hittegolven, tornado's en andere extreme weersomstandigheden. Economische verliezen als gevolg van weer en klimaatgerelateerde gebeurtenissen hebben de EU in 2017 meer dan 12 miljard euro gekost.¹

Als we verder kijken dan de EU, is de strijd tegen klimaatverandering een kwestie van mondiale rechtvaardigheid. Klimaatverandering verergert armoede en ongelijkheid en treft de meeste gemeenschappen die het minst hebben bijgedragen aan de opwarming van de aarde. Wetenschappers verwachten dat 19% van het landoppervlak van de planeet tegen 2070 onbewoonbaar kan zijn, waardoor miljarden in "klimaatvluchtelingen" kunnen veranderen.² Zelfs binnen de EU zullen mensen wellicht moeten migreren vanwege een steeds vijandiger wordende omgeving.³

Tegen 2020 was de uitstoot van broeikasgassen in de EU met meer dan 20% gedaald ten opzichte van het niveau van 1990. Uit prognoses van de EER van eind 2019 blijkt echter dat de huidige beleidslijnen en maatregelen vóór 2030 slechts een reductie van 30% kunnen opleveren. Als we nu geen gedurfde maatregelen nemen, zullen we zelfs het zwakke streefcijfer van 40% van beleidsmakers voor 2030 niet halen en ver achterblijven bij het reductiedoel van 65% waar veel experts en het maatschappelijk middenveld om vragen.⁴

De Overeenkomst van Parijs van 2015 verplichtte de internationale gemeenschap om de wereldwijde temperatuurstijging ruim onder de 2 °C boven het pre-industriële niveau te houden. Het voorstel voor een nieuwe EU-klimaatwet dat in maart 2020 is ingediend, zou Europa ertoe verplichten om vóór 2050 het eerste koolstofneutrale continent te worden. Volgens de EEB en CAN Europa kan de EU uiterlijk 2040 klimaatneutraliteit bereiken - een decennium vóór de EU-doelstelling - en tegen 2050 helemaal vrij zijn van vervuiling. Het maatschappelijk middenveld roept het blok op om uiterlijk in 2030 de uitstoot met 65 procent te hebben vermindert, en niet met 40 procent, wat de huidige EU-doelstelling is,⁵ waarbij het streefcijfer voor energie-efficiëntie moet worden verhoogd tot ten minste 40% en hernieuwbare energiebronnen voorzien in minste 45% van de energiebehoefte.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- We moeten in de hele waardeketen en in alle sectoren en gedurende de hele levenscyclus de economie koolstofarm maken, inclusief emissies aan het einde van de levensduur

(bijv. door middel van stortplaatsen en verbranding). Ook moeten we de verantwoordelijkheid nemen voor de koolstofemissies die gepaard gaan met invoer in de EU om "CO₂-dumping" te vermijden.

- Er zijn wat betreft emissies van de koolstofintensieve transportsectoren waaronder scheepvaart, luchtvaart en gebouwen, te veel mazen. Er moet een effectieve koolstofprijstelling worden ingevoerd die rekening houdt met de negatieve externe effecten van de energieproductie, die, uitzonderingen in enkele lidstaten daargelaten, niet aan belasting zijn onderworpen.
- Nieuwe regelgeving moet gericht zijn op energie-efficiëntie van bijzonder moeilijke sectoren. Zo zijn verouderde, slecht geïsoleerde gebouwen momenteel verantwoordelijk voor 36% van de totale CO₂-uitstoot in Europa. De nieuwe renovatiegolfstrategie van de EU⁶ moet een duidelijk signaal afgeven dat inefficiënte elektrische en op fossiele brandstoffen werkende apparaten tegen 2030 uitgefaseerd moeten zijn. De energie-efficiëntie en de energieprestatie van bouwrichtlijnen⁷ moeten vóór 2050 hebben geleid tot klimaatbestendige woningen voor alle Europeanen.
- De EU heeft een energie-efficiëntiedoelstelling van 32,5% uiterlijk in 2030 vastgesteld, maar de lidstaten stellen hun eigen doelstellingen vast. De milieucommissie van het Europees Parlement heeft gestemd voor een bindend streefcijfer van 40% voor 2030, nationale bindende streefcijfers en verplichtingen voor sterkere energiebesparingen.
- De belofte van de SDG om jaarlijks 100 miljard dollar te mobiliseren om de armste gemeenschappen te ondersteunen bij het beperken van de gevolgen van klimaatverandering, moet worden nagekomen. De EU moet 50% van haar ontwikkelingsgeld besteden aan klimaat- en milieuactie.
- Momenteel bieden noch internationaal recht noch nationale of regionale kaders enige bescherming aan "klimaatvluchtelingen" of milieumigranten. Het Global Compact on Refugees, aangenomen door de Algemene Vergadering van de VN in december 2018, erkent dat "klimaat, aantasting van het milieu en natuurrampen in toenemende mate een wisselwerking hebben met de drijvende krachten achter vluchtelingenbewegingen"; De EU heeft tot dusver echter geen antwoord op de vraag hoe om te gaan met migratiebewegingen als gevolg van klimaatverandering.

¹ Eurostat SDG 13 - Klimaatactie.

² New York Times Magazine *De grote klimaatmigratie*.

³ Khaled Diab (2020) *Warming May Push Humanity Out of Its Climate Comfort Zone* (Opwarming kan de mensheid uit haar klimatologische comfortzone duwen).

⁴ EER *Total greenhouse gas emission trends and projections in Europe* (Trends en prognoses voor de totale uitstoot van broeikasgassen in Europa).

⁵ CAN Europa en EEB *Paris Agreement Compatible Scenarios for Energy Infrastructure* (Overeenkomst van Parijs: compatibele scenario's voor energie-infrastructuur).

⁶ Zie https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en

⁷ Zien https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/energy-performance-buildings-directive_en

Klimaatverandering - de ontkenning van mensenrechten door onze overheid

Het verhaal van Michaela Krömer

OOSTENRIJK

Ik ben advocaat staatsrechtadvocaat en geloof dat het de uiteindelijke taak van ons rechtssysteem is om iedereen een goed leven te bezorgen. Mensenrechtenwetgeving dient om dit doel te beschermen en te handhaven. Toch worden het recht op leven, het recht op gezondheid en het recht op eigendom bedreigd door deze crisis en geschonden doordat staten niet reageren op klimaatverandering. Grondrechten omvatten de positieve verplichting van staten om schade te voorkomen. Als staten hun plicht om hun burgers te beschermen zonder gerechtvaardigde reden niet nakomen, worden deze rechten geschonden. Er is echter geen artikel in de Oostenrijkse grondwet op grond waarvan het niet-handelen van de staat kan worden aangevochten, ook niet als dit een schending van de grondrechten vormt. Dit is voor mij onaanvaardbaar, en daarom was ik blij mijn krachten te kunnen bundelen met ÖKOBÜRO en Greenpeace Oostenrijk om juist voor deze rechten te strijden.

Gezien de beperkingen van het systeem hebben we ons met name gericht op casussen waar de staat klimaatschade aanricht in plaats van op het niet-handelend optreden van de staat. Namens 8063 frequente treingebruikers hebben we het Constitutioneel Hof verzocht belastingvrijstellingen, zoals de btw-vrijstelling op internationale vluchten en de belastingvrijstelling op kerosinebrandstof voor binnenlandse

**BINNENLANDSE
VLUCHTEN**

BROEIKASGASEMISSIES

PER PASSAGIER (CO₂ + NIET-CO₂)

ZIJN **31 KEER MEER**
DAN DIE VAN DE MEESTE
EFFICIËNTE TREIN.

Bron: Oostenrijks Milieuagentschap

vluchten, ongeldig te verklaren. Deze belastingvoordelen maken vliegen goedkoper dan de trein, ook al zijn treinreizen 31 keer klimaatvriendelijker. Dit verzoek is primair gebaseerd op mensenrechtenwetgeving.

Het indienen ervan heeft me bloed, zweet en tranen gekost, en toch zijn de kansen op succes beperkt, simpelweg omdat ons systeem niet is ontworpen om mondiale uitdagingen van deze omvang aan te pakken. Het is moeilijk om het Hof te overtuigen # dat de schade voldoende groot is dat het verzoek ontvankelijk is en de relatie met de klimaatcrisis te bewijzen#, ondanks het feit dat de schadelijke gevolgen van vliegen door de wetenschap zijn bewezen en het leven onhoudbaar zal worden als de opwarming van de aarde niet wordt gestopt. Het (juridische) systeem moet veranderen en hopelijk kunnen we in elk geval dit punt maken. Op momenten dat ik bang ben voor de juridische problemen waarmee we worden geconfronteerd, herinner ik mezelf graag aan mijn favoriete citaat: "Als je op de maan mikt en mist, kom je toch nog tussen de sterren terecht."

Het verhaal van Michaela Krömer is
mogelijk gemaakt door ÖKOBÜRO

ÖKOBÜRO
ALLIANZ DER UMWELTBEWEGUNG

Voor ambitieuze klimaatactie door middel van een snelle geleidelijke afschaffing van alle fossiele brandstoffen, een absolute vermindering van het energieverbruik en energie-efficiëntie die klimaatrechtvaardigheid garanderen

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Ambitieuze klimaatactie - De Overeenkomst van Parijs moet volledig worden uitgevoerd en weerspiegeld in de afstemming van de emissiereductiedoelstellingen van de EU voor 2030 en 2050 met de toezegging om temperatuurstijgingen te beperken tot 1,5 °C door middel van ambitieus EU-klimaatbeleid, waaronder een snelle geleidelijke afschaffing van alle fossiele brandstoffen, en de overgang van energie-efficiëntie naar een absolute vermindering van het energieverbruik. De EU moet de rechtvaardige en duurzame transitie naar een 100% hernieuwbare energievoorziening die schoon en betaalbaar is, het gemeenschapseigendom ondersteunt en niet tot energiearmoede leidt, bespoedigen.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

EEB

Reply to public consultation on climate law (Antwoord op openbare raadpleging over klimaatwetgeving)

EEB

Response to Consultation and Energy Efficiency and Building Renovation (Reactie op overleg en energie-efficiëntie en renovatie van gebouwen)

CAN Europe e.a.

Environmental action in development funding (Milieuactie bij ontwikkelingsfinanciering)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ de broeikasgasemissies van de vervoerssector te kunnen analyseren, inclusief de totale emissies van personenauto's (in plaats van te kijken naar de emissieniveaus van nieuwe auto's, wat misleidend is), vrachtvervoer over de weg, luchtvaart en scheepvaart;
- ✓ emissies van sectoren waarin de emissies toenemen of waar de reducties te traag verlopen, bijvoorbeeld gebouwen of zware industrieën zoals de staalindustrie, te kunnen monitoren;
- ✓ de netto-emissies van producten die voor consumptie in de EU worden geïmporteerd, met inbegrip van emissies als gevolg van veranderingen in landgebruik, te kunnen meten;
- ✓ te kunnen monitoren hoe ontwikkelingsfinanciering ten goede komt aan het behalen van de klimaatafspraken.

Vernatting van veengebieden om klimaatverandering tegen te gaan: een onbenut potentieel

© Jurate Sendzikaite

LITOUWEN

De veengebieden van Litouwen zouden enorme hoeveelheden CO₂, een van de belangrijkste broeikasgassen, kunnen opslaan en zo de klimaatverandering helpen verminderen. In tegenstelling tot tropische bossen, die jaarlijks oppervlakte verliezen als gevolg van menselijke activiteit, hebben veengebieden weinig aandacht gekregen. Hoewel ze slechts 3 procent van het landoppervlak van de wereld uitmaken, bevatten ze bijna tweemaal de organische koolstof in alle bossen op aarde.

Intacte veengebieden leggen koolstof vast en verminderen de uitstoot van broeikasgassen. Door onze veengebieden te herstellen en te beschermen, kunnen we voorkomen dat zeer grote hoeveelheden CO₂ in de atmosfeer terechtkomen. Aangezien het merendeel van de aangetaste en verlaten veengebieden in Litouwen op staatsgebied ligt en de overheid zich inzet voor de strijd tegen klimaatverandering, is herstel en bescherming van onze veengebieden een praktische mogelijkheid.

Veengebieden moeten nat zijn - dit betekent dat het opnieuw bevochtigen van veengebieden de belangrijkste herstelmaatregel moet zijn. Water geeft de aanzet tot het proces van turfvorming en voorkomt mineralisatie en verlies van veenlagen. Vernatting van de aangetaste veengebieden van Litouwen op grotere schaal zou 300.000 hectare kunnen herstellen, bijna de

helft van alle veengebieden van het land. Paludicultuur, natte land- en bosbouw op vernatte veengebieden, die de natuur respecteert en de veenvorming stimuleert, kan ook helpen.

Het redden van veengebieden wordt inmiddels erkend als een krachtige strategie om klimaatverandering te beperken. Het vernatting van veengronden maakt deel uit van het akkoord van Parijs en is een middel om klimaatverandering tegen te gaan. Veengebieden bevorderen ook de duurzaamheid van water doordat ze fungeren als biofilter en put voor voedingsstoffen, en dragen bij aan het bereiken van duurzaam gebruik van terrestrische ecosystemen. Op wereldschaal zou het redden van veengebieden bijdragen aan het uitbannen van armoede en honger, aangezien gezonde ecosystemen essentieel zijn voor de kwaliteit van het leven op aarde.

De veengebieden van Litouwen zijn nu ernstig aangetast, maar ze waren hier al lang vóór ons en het is onze verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat ze ook na ons blijven voortbestaan. "Onze regio is van nature altijd nat geweest. Maar nu hebben we maar weinig veengebieden over en de veengebieden die we nog hebben, worden ernstig bedreigd door klimaatverandering," zegt Nerijus Zableckis, "we moeten ze vernatting voor toekomstige generaties."

Dit verhaal is verzorgd door Stichting Herstel en Behoud van Veengebieden

Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen

Er moet meer actie worden ondernomen voor onze oceanen en het zeeleven moet beter worden beschermd

Behoud en duurzaam gebruik van de oceanen vormen de kern van duurzame ontwikkeling. Cruciale systemen zijn afhankelijk van gezonde oceanen: regen, weer en klimaat, de zuurstofcyclus en vitale voedselketens. Inmiddels zijn meer kustgebieden in de hele EU beschermd, is de kwaliteit van het zwemwater verbeterd en worden de visbestanden duurzamer gebruikt. De oceanen worden echter nog steeds bedreigd door vervuiling van kustwateren en door schepen en booreilanden, overbevissing en verzuring van de oceaan, met ernstige negatieve gevolgen voor ecosystemen en de biodiversiteit.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- Uit gegevens van Eurostat blijkt dat de visbestanden in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan de afgelopen tien jaar zijn verbeterd omdat ze nu duurzamer worden beheerd. Uit de gegevens blijkt echter ook dat meer dan een derde van de Europese visbestanden in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan nog steeds wordt overbevist. Europese vissersvloten mogen regelmatig de door wetenschappers aanbevolen limieten overschrijden. Tegelijkertijd wordt ongewenste bijvangst in grote hoeveelheden terug in zee gegooid. Tegen 2030 moeten alle commerciële visbestanden duurzaam worden beheerd en moeten wetenschappelijke aanbevelingen ter bescherming van de biodiversiteit worden gerespecteerd.
- Decennialang bevorderden de visserijsubsidies van de EU de kunstmatige groei van de vissersvloot van de EU, die twee tot drie keer groter was dan de omvang die nodig is voor duurzame vangst. In 2004 was de EU al overeengekomen om de subsidies die tot overbevissing hebben geleid, te verminderen. Aangezien de onderhandelingen over het Fonds voor maritieme zaken en visserij na 2020 echter worden voortgezet, bestaat er een duidelijk risico dat machtige gevestigde belangen erin zullen slagen enkele nadelige subsidies te behouden.
- Uit recent onderzoek¹ blijkt dat buiten de visgronden van de EU Europese vissersschepen nog steeds een bedreiging vormen voor de voedselzekerheid van lokale gemeen-

schappen langs de West-Afrikaanse kust, onder meer door joint ventures en charters.

- In de afgelopen jaren is de vervuiling van de oceanen met plastic in het nieuws geweest: elk jaar komt minstens 8 miljoen ton plastic in de oceanen over de hele wereld terecht, wat 80% is van al het zeeafval, van het zeeoppervlak tot diepzeesedimenten. Hoewel het meeste zwerfvuil in zee terechtkomt buiten de Europese kusten, is de EU niet immuun. In 2019 exporteerden we elke maand 150.000 ton plastic afval naar landen buiten de EU, zonder betrouwbare garantie dat niets van het afgedankte plastic in de oceaan terechtkomt. Bovendien blijkt uit onderzoek van de Break Free from Plastics-alliantie dat de grootste hoeveelheden plastic artikelen voor eenmalig gebruik die in onze oceanen worden aangetroffen, worden geproduceerd door multinationals die hun hoofdkantoor hebben in de ontwikkelde landen, waaronder de EU, die voedsel, dranken, cosmetica en sigaretten verkopen.
- Er zijn hoge stikstofniveaus in de Europese zeeën, die schadelijke algenbloei, eutrofiëring en dode zones veroorzaken waar het leven in zee moeilijk kan overleven. In ondiepe zeeën, zoals de Oostzee, is de biodiversiteit drastisch verminderd en is het algehele ecosysteem verslechterd. Er zijn duidelijke aanwijzingen, voornamelijk uit de Noordzee en de Oostzee, van een hoog stikstofgehalte. Gegevens over het stikstofniveau in de Middellandse Zee en de Zwarte Zee ontbreken echter.
- Buiten de zeegrens van de EU hebben de “blauwe groei”-strategie van de EU en het Europese Innovatiepartnerschap inzake grondstoffen belangstelling getoond voor diepzeemijnbouw, een activiteit die dreigt te leiden tot onomkeerbare milieueffecten in kwetsbare ecosystemen en hotspots van biodiversiteit die tot dusverre weinig door menselijke activiteit zijn beïnvloed. Volgens Seas at Risk is er al voor meer dan één miljoen vierkante kilometer in de oceanen een exploitatievergunning afgegeven, terwijl er nog geen enkele overeenkomst over milieuvoorschriften voorligt die deze activiteit zou moeten regelen. “Diepzeemijnbouw is intrinsiek verbonden met de exploitatie van niet-hernieuwbare hulpbronnen en is ook in strijd met VN-duurzame-ontwikkelingsdoelstelling 12 inzake duurzame consumptie en productie en de ambities van de EU op het gebied van circulaire economie”, stelt Seas at Risk.²

¹ Ifesinachi Okafor-Yarwood and Dyhia Belhabib *The duplicity of the European Union Common Fisheries Policy in third countries: Evidence from the Gulf of Guinea.*

² Seas at Risk *Deep Sea Mining.*

Een niet-duurzaam economisch systeem vormt een bedreiging voor het zeeleven

Het verhaal van João Correia

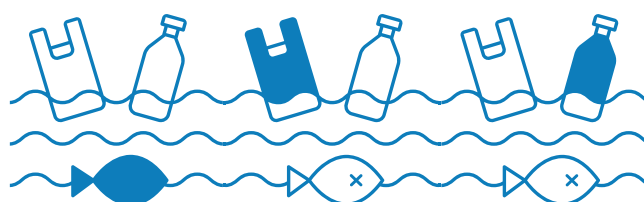

📍 PORTUGAL

João Correia, een zeebioloog, heeft zijn hele professionele leven gewijd aan de studie en gezondheid van onze oceanen. Als kind had hij een passie voor de natuur en een speciale interesse in haaien, aangewakkerd door Steven Spielbergs film "Jaws". Hij deelde zijn zorgen met ons.

"Haaien zijn een zeer bedreigde soort en een gemakkelijke prooi voor overbevissing, verlies van leefgebied en vervuiling, omdat ze boven aan hun voedselwebben staan, door het fenomeen van biologische amplificatie. Hierdoor hopen conservatieve verontreinigende stoffen (d.w.z. stoffen die niet door levende organismen worden afgebroken) zich op in het weefsel van soorten onder aan de voedselwebben, die vervolgens worden belaagd door de direct bovenliggende soorten, enzovoort, en bereiken enorme concentraties op de hoogste niveaus. Conservatieve verontreinigende stoffen zijn onder meer zware metalen zoals loodcadmium, nikkel, pesticiden en hormonen die bijvoorbeeld in anticonceptiepillen voorkomen en waarvan bekend is dat ze wereldwijd ernstige schade toebrengen aan vispopulaties.

Een oceaan zonder haaien is een oceaan met ongecontroleerde voedselketens, waar soorten waarop haaien jagen zich buitensporig kunnen vermenvuldigen en de soorten daaronder op buitensporige wijze worden bejaagd. Als top-roofdieren vormen haaien de ruggengraat van de gezondheid van de oceanen en de gevaren waarmee ze vandaag worden geconfronteerd, zullen ernstige gevolgen hebben

TENMINSTE **8 MILJOEN TON** VAN **PLASTIC** EINDIG IN ONZE **OCEANEN** ELK JAAR. EEN KLEIN DEELVINDT ZIJN OORSPRONG IN **EUROPA**, EN HEEL VEEL WORDT GEPRODUCEERD DOOR **MULTINATIONALS**.

Bron: IUCN

voor de wereldwijde visserij. Gelukkig hebben kleinere kustgemeenschappen geïnvesteerd in duiken met haaien en andere ecotoerisme-gerelateerde activiteiten, in plaats van uitgebreid vissen op haaien. In sommige wetenschappelijke informatiebronnen is berekend dat de waarde van "levende" haaien 100 (!) keer groter is dan die van "dode" haaien.

De oceanen vertegenwoordigen 71% van het aardoppervlak en 97% van de watervoorraden. Ongeveer 50% van de zuurstof die we inademen wordt geproduceerd in de oceanen en ze absorberen ongeveer 25% van de kooldioxide die de mensheid produceert. Door de oceanen te beschermen, beschermen we niet alleen haaien, maar helpen wij onszelf ook op weg om de Agenda 2030 te halen door de klimaatverandering te vertragen of zelfs te stoppen, het leven op aarde te beschermen en de kwaliteit van onze lucht- en watervoorraden te verbeteren. Als we de duurzaamheid van onze mariene hulpbronnen kunnen garanderen, zullen we bijdragen aan een betere gezondheid, het terugdringen van honger en armoede en een impact hebben op de factoren die ervoor zorgen dat sommige groepen mensen migreren. Maar om dit te bereiken, moeten we ons economisch systeem veranderen, het consumptisme afremmen en streven naar samenlevingen met een circulaire economie, die niet zo'n grote bedreiging vormen voor de oceanen. "

Het verhaal van João Correia is mogelijk gemaakt door de Portugese Confederatie van Milieudefensievereinigingen (CPADA)

CONFEDERAÇÃO PORTUGUESA
DAS ASSOCIAÇÕES
DE DEFESA DO AMBIENTE

Voor schone en gezonde oceanen met een bloeiende biodiversiteit

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Robuust beheer van natuurlijke hulpbronnen - Er moeten gemeenschappelijke normen worden opgesteld en gehandhaafd om te zorgen voor schone lucht en schoon water, veilig en gezond voedsel, en om onze oceanen te beschermen. Er moeten ambitieuze maatregelen worden genomen om het verlies aan biodiversiteit in Europa en wereldwijd een halt toe te roepen en een einde te maken aan de niet-duurzame exploitatie van natuurlijke hulpbronnen, ook in het zuiden.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

Break Free From Plastics

[Open Letter to the world's top plastic polluters](#) (Open brief aan 's werelds grootste plasticvervuilers)

Birdlife International, WWF, ClientEarth + Seas at Risk

[Post-2020 European Maritime and Fisheries Fund](#) (Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij na 2020)

Seas at Risk

[Deep-sea mining has no place in a future shaped by the 2030 Agenda for sustainable development](#) (Diepzeemijnbouw hoort niet thuis in een toekomst die wordt gevormd door Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ de overbevissing van de soorten die het meeste risico lopen, te kunnen monitoren;
- ✓ de biodiversiteit in Europese zeeën en oceanen van soorten die niet commercieel worden bevist, te kunnen monitoren;
- ✓ ongezonde stikstofniveaus in de Europese zeeën te kunnen monitoren.

Zeeën beschermen tegen plastic afval: pionierswetgeving op de Balearen

SPANJE

In de EU vormt plastic tot 95% van al het afval dat aan de kust en op zee wordt aangetroffen.

In 2019 treedt de autonome overheid van de Balearen als eerste op in de strijd tegen plastic voor eenmalig gebruik door middel van ingrijpende wetgeving waarmee vanaf januari 2021 veel plastic producten worden verboden, zoals lichtgewicht plastic zakken, plastic bestek, borden en rietjes, wegwerpscheermesjes en -aanstekers en koffiecups voor eenmalig gebruik. Deze baanbrekende wet gaat verder dan de EU-richtlijn inzake kunststoffen voor eenmalig gebruik, door middel van een verbod op meer artikelen en ambitieuzere doelstellingen voor hergebruik, waarmee een referentienorm wordt gesteld voor de strijd tegen zeeafval in Europa.

Afval is op de Balearen altijd al een probleem geweest, wat leidde tot spanningen tussen de lokale bevolking en toeristen. Een van de gevolgen van het grote aantal toeristen zijn de enorme hoeveelheden afval, die voor kleine eilanden moeilijk te beheersen en te verwijderen zijn. Het resulterende plastic zwerfval, de vervuiling van de kusten en in de zee en de impact daarvan op het zeeleven hebben ertoe geleid dat de overheid afval holistisch benadert, waarbij naast beheer ook aandacht is voor preventie en vermindering bij de bron.

De wet heeft tot doel de totale hoeveelheid afval tegen 2030 met 20% te verminderen. Behalve een verbod op de verkoop van veel plastic producten worden producenten verantwoordelijk gemaakt voor afvalinzameling en -beheer, worden statiegeldsystemen voor drankverpakkingen mogelijk gemaakt en worden duurzame consumptie en hergebruik gestimuleerd door middel van duurzame overheidsopdrachten. Deze uitgebreide tekst biedt een unieke combinatie van praktische preventiemaatregelen om het gebruik van plastic voor eenmalig gebruik effectief te verminderen, en kan worden overgenomen door andere Europese landen bij de omzetting van de nieuwe EU-richtlijn inzake kunststoffen voor eenmalig gebruik in nationale wetgeving.

Zwerfval op zee, met name plastic, raakt aan verschillende SDG's. Vanwege het mondiale karakter kan vervuiling door plastic alleen worden aangepakt door middel van uitgebreide beleidsstrategieën, inclusief gifvrij ontwerp en gifvrije materialen, vervuilingsvrije oceanen en een systemische verandering van productie- en consumptiepatronen.

Beheer bossen duurzaam, bestrijd woestijnvorming en landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe

We moeten een de zesde grote uitroeiing, binnen en buiten de EU, een halt toeroepen

Menselijk welzijn is ondenkbaar zonder een bloeiende natuurlijke omgeving en een intacte biodiversiteit. De cruciale ecosysteemdiensten van bestuiving, bescherming tegen overstromingen, koolstofputten, klimaatregulering, bodemvruchtbaarheid en voedselproductie zijn afhankelijk van een gezond milieu en biodiversiteit. Ondanks milieubescherming en een groeiend netwerk van Natura 2000-gebieden¹ worden natuurlijke habitats en biodiversiteit, onze bossen, wetlands, bergen en droge gebieden langzaam maar zeker op spectaculaire wijze uitgehold. We hebben ons doel om het verlies aan biodiversiteit tegen 2020 een halt toe te roepen, bij lange na niet gehaald. Veranderingen in natuurlijke habitats - veroorzaakt door intensieve landbouw, bouw, verstedelijking, steengroeven, overexploitatie van bossen, oceanen, rivieren, meren en bodems, invasieve uitheemse soorten, vervuiling en wereldwijde klimaatverandering - zijn de belangrijkste oorzaken van de huidige uitstervingsgolf², die ongeveer 25% van de Europese diersoorten bedreigt.³

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- De *Biodiversiteitsstrategie voor 2030* belooft een alomvattend, systematisch en ambitieus langetermijnplan om de natuur te beschermen en de achteruitgang van ecosystemen om te keren, maar deze strategie is zonder wetgeving met bindende doelstellingen en effectieve handhaving in de hele EU tot mislukken gedoemd.
- Meer dan 40% van het landoppervlak van de EU is bedekt met bos, maar slechts een klein deel is oorspronkelijk. Eurostat stelt dat we vooruitgang boeken op het gebied van duurzaam bosbeheer, maar de indicator van Eurostat maakt geen onderscheid tussen gezonde natuurlijke bossen met een hoge biodiversiteit en monoculturen die worden gebruikt voor houtkap.⁴ Europese bossen worden

bedreigd door klimaatverandering, plagen, vervuiling, aantasting en niet-duurzame bosbouw. Slechts 26% van de bossoorten en 15% van de boshabitats wordt goed in stand gehouden. Waar dit niet het geval is, zijn niet-duurzame bospraktijken daarvan de belangrijkste oorzaak.⁵ De SDG's roepen op tot duurzaam beheer van alle bossen en tot het herstel van aangetaste bossen tegen 2020. De EU heeft deze doelstelling niet gehaald.

- Elk jaar, zoals de Eurostat Soil Sealing Index⁶ laat zien, raakt de EU meer dan 1000 km² niet-bebouwd land kwijt. Systemische oplossingen, waaronder bindende kwantitatieve doelstellingen, zijn nodig om dit tempo van ruimtebeslag een halt toe te roepen (zie ook SDG 11).⁷
- SDG 15 roept op tot dringende maatregelen om een einde te maken aan de illegale handel in wilde dieren en planten. EU-havens zijn belangrijke doorvoerpunten voor deze illegale wereldhandel en de EU zelf is een eindbestemming voor illegaal verhandelde wilde dieren en een bron van een aantal internationaal verhandelde bedreigde gedomesticeerde soorten. De inspanningen van de EU om de netwerken van de georganiseerde misdaad achter de handel in wilde dieren en planten te bestrijden, worden ondergraven door een gebrek aan middelen. Er is een hardere aanpak nodig om deze handel een halt toe te roepen, samen met nauwere samenwerking tussen de lidstaten.
- Invasieve uitheemse soorten zijn een zeer belangrijke oorzaak van het verlies aan biodiversiteit in Europa, waarvan de jaarlijkse kosten liggen tussen 12 tot 20 miljard euro.⁸ Om dit aan te pakken, moet de EU de bestaande maatregelen versterken en moeten de lidstaten effectiever samenwerken.
- De afhankelijkheid van de EU van geïmporteerde grondstoffen, waaronder fossiele brandstoffen, mineralen, landbouwgrondstoffen en consumentenproducten met een hoge ecologische voetafdruk, houdt verband met de vernietiging van habitats en biodiversiteit in derde landen, ontbossing in het Amazonegebied en Zuidoost-Azië, en vernietiging van habitats in en rond olievelden - effecten waarmee geen rekening wordt gehouden in het SDG-rapport van Eurostat.

¹ Zien https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

² EER Biodiversity - Ecosystems.

³ Europese Commissie - IUCN European Red List.

⁴ Eurostat - SDG 15 - Life on Land.

⁵ EER Forest dynamics in Europe and their ecological consequences.

⁶ Eurostat Soil Sealing Index 200-2015.

⁷ RECAP Soil sealing and land take.

⁸ IEEP Biodiversity and Ecosystem Services: Invasive Alien Species.

Het probleem met kolen

Het verhaal van Ronja Weil

DUITSLAND

Dit jaar opende Duitsland een nieuwe steenkoolcentrale, die tot 2038 steenkool zal stoken. Van alle brandstoffen is steenkool de meest vervuilende en meest schadelijke voor ons milieu, omdat ze enorme hoeveelheden CO₂ uitstoten. De kolencentrales van Duitsland, de smerigste van Europa, maken het water van onze rivieren en reservoirs ondrinkbaar, veroorzaken ontbossing en vernietigen onze natuurlijke omgeving.

Mijn naam is Ronja Weil. Bij mij, een studente van in de twintig, hangt de klimaatcrisis als een constante donkere wolk boven mijn hoofd. Ik dacht altijd dat politici en overheden de ernst ervan inzagen. Ik zat fout. Ik ben nu een activist bij de klimaatrechtvaardigheidsgroep Ende Gelände. Sinds 2015 vechten we voor de sluiting van de kolenindustrie - voornamelijk in Duitsland, maar er zijn lokale groepen in heel Europa en we maken deel uit van een wereldwijd netwerk voor klimaatrechtvaardigheid.

Het is duidelijk dat noch Duitsland, noch Europa de politieke wil heeft om te doen wat nodig is om een catastrofe te voorkomen. Dit is een crisis - een die al gaande is en ervoor zorgt dat mensen hun huizen moeten ontvluchten. Voor deze klimaatvluchtelingen, die het minst hebben bijgedragen aan deze crisis, is er geen plaats in Fort Europa - een bittere ironie

ER ZIJN NOG MEER DAN **250**
KOOLSTOF-CENTRALES
 IN DE EUROPESE UNIE.

BIJBEHORENDE
GEZONDHEIDSKOSTEN
 GERELATEERD AAN
ADEMHALINGS-ZIEKTEN
 VEROORZAAKT DOOR VERONTREINIGENDE STOFFEN:
 MEER DAN **€ 60 MILJARD PER JAAR.**

Bron: Beyond Coal

aangezien de cumulatieve CO₂-uitstoot van ons continent een belangrijke oorzaak is van de opwarming van de aarde en zo veel van onze rijkdom is vergaard door de uitbuiting van Zuiden.

De crisis is nu zo acuut dat klimaatverandering mogelijk niet meer te stoppen is en onze toekomst onzeker is. Daarom mogen we kortzichtige politici niet langer onze planeet laten vernietigen. Dit gevoel van verraad heeft de activist in mij wakker gemaakt en het besef doen ontstaan dat wij, de jongere generatie, de crisis zullen moeten aanpakken. Daarom heeft Ende Gelände zich toegelegd op burgerlijke ongehoorzaamheid om de kolenindustrie te gesloten te krijgen. We marcheren de open mijnen in en de spoorlijnen van kolencentrales op om verdere vernietiging te voorkomen door de koleninfrastructuur met ons lijf te blokkeren. We hebben meer gedaan om de klimaatverandering een halt toe te roepen dan de EU met haar ondoelmatige en schandelijk trage beleid. We hebben een systeemverandering nodig, geen klimaatverandering. En we moeten het heft in eigen handen nemen.

Het verhaal van Ronja Weil is verzorgd
 door Ende Gelände

Voor schone en gezonde ecosystemen met een bloeiende biodiversiteit

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Robuust beheer van natuurlijke hulpbronnen - Er moeten gemeenschappelijke normen worden opgesteld en gehandhaafd om te zorgen voor schone lucht en schoon water, veilig en gezond voedsel, en om onze oceanen te beschermen. Er moeten ambitieuze maatregelen worden genomen om het verlies aan biodiversiteit in Europa en wereldwijd een halt toe te roepen en een einde te maken aan de niet-duurzame exploitatie van natuurlijke hulpbronnen, ook in het zuiden.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

WNF

[EU Preventing Paper Parks \(EU voorkomt papieren parken\)](#)

FoE Europe + Heinrich-Böll Foundation

[Insect Atlas 2020 \(Insectenatlas 2020\)](#)

EEB

[Assessment of the EU Biodiversity Strategy for 2030](#)

(Beoordeling van de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030)

FoE Europe

[Re-rooting EU's food supply: towards healthy forests and social justice \(De voedselvoorziening van de EU herstellen: op weg naar gezonde bossen en sociale rechtvaardigheid\)](#)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ beter inzicht te kunnen krijgen in de staat van instandhouding van Europese bossen;
- ✓ onze impact op ecosystemen en biodiversiteit wereldwijd te kunnen monitoren door bijvoorbeeld de impact van geïmporteerde voedselproducten op de biodiversiteit in derde landen te beoordelen.

Bescherming van de rechten van de aarde: het baanbrekende geval van de Atrato-rivier

© Scottish Catholic International Aid Fund (SCIAF)

📍 COLOMBIA

SDG 15 kan alleen worden bereikt als de gemeenschappen die van elk ecosysteem afhankelijk zijn, in staat worden gesteld om ze te beschermen, te herstellen en duurzaam te beheren. De Chocó-regio in Colombia is zo'n plek op aarde die rijk is aan biologische, etnische en culturele diversiteit.

De Atrato-rivier in Chocó ondersteunt 44 verschillende ecosystemen en is de economische, culturele en spirituele levensader van haar etnisch diverse riviergemeenschappen. Decennialang hebben de rivier en de bewoners aan haar oevers te lijden gehad onder de gevolgen van oorlog en verwaarlozing door de staat. Gemeenschappen zitten gevangen in het kruisvuur, tot doelwit gemaakt, ontheemd, opgesloten en mishandeld; hun middelen zijn toegeëigend, besmet en vernietigd; hun leiders zijn bedreigd en gedood. De rivieroevers zijn ontbost en opgegraven voor goud en hun wateren zijn vervuild.

In 2017 bereikten de gemeenschappen van de Atrato-rivier, gesteund door lokale, regionale, nationale en internationale ngo's en universiteiten, de historische uitspraak T-622 van het Constitutionele Hof. In deze uitspraak wordt de Atrato erkend als een drager van rechten, een van de eerste rivieren ter wereld die deze status heeft bereikt. Hiermee worden de rivier en zijn gemeenschappen bioculturele rechten verleend op het gebied van bescherming, instandhouding, onderhoud en herstel, en maakt de staat en de riviergemeenschappen

gezamenlijk verantwoordelijk voor het waarborgen van deze rechten. Met de uitspraak werd een commissie van rivierwachters gevormd om stem te geven aan de rivier. Deze commissie bestaat uit de minister van milieu en 14 rivierwachters (zeven vrouwen en zeven mannen).

De kracht van het Atrato-proces is betrokkenheid en empowerment van de gemeenschap. De uitspraak vormde het hoogtepunt van een door de gemeenschap geleid proces dat teruggaat tot vóór 2003. In een door conflicten getroffen regio met een grote etnische diversiteit was de Atrato-rivier een symbool van vrede en eenheid, die gemeenschappen samenbracht om te vechten voor de bescherming, het behoud en het herstel van de rivier en hun culturen en levensonderhoud.

De gerechtelijke uitspraak over de Atrato-rivier is een uitstekend voorbeeld van vooruitgang op het gebied van SDG 15 en legt de basis voor vooruitgang voor andere SDG's. Het vonnis heeft tevens geleid tot soortgelijke uitspraken in Colombia en daarbuiten, in het Amazonegebied, Australië, Bangladesh en de VS. Een gezonde rivier kan armoede doen afnemen. Maar zonder vrede en gerechtigheid en een verkleining van eeuwenlange en hardnekkige ongelijkheid zal de vooruitgang minimaal zijn. In die zin moet uitspraak T-622 fungeren als katalysator voor door de gemeenschap geleide vredes- en verzoeningsprocessen in Chocó, en de reacties van de staat moeten van vergelijkbare holistische aard zijn.

Dit verhaal is verzorgd door het Scottish Catholic International Aid Fund (SCIAF)

Bevorder rechtvaardige, vreedzame en inclusieve samenlevingen

De EU moet meer inspanningen leveren om gebrek aan transparantie, corruptie en belastingontduiking aan te pakken

De EU-lidstaten zijn grotendeels vreedzaam en democratisch. De misdadencijfers nemen af en er is relatief weinig corruptie. EU-burgers laten echter weten dat ze eerlijkere, billijkere en transparantere instellingen willen. De schandalen rond de Panama Papers en LuxLeaks brachten systematische belastingontduiking en witwaspraktijken aan het licht. Tegelijkertijd neemt de ruimte voor het maatschappelijk middenveld en de vakbonden om op te komen voor de grondrechten, vrijheden en milieubescherming in veel landen in Europa af, waardoor de fundamentele waarden van de Unie worden ondermijnd.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- Uit cijfers van Eurostat blijkt dat een meerderheid van de Europeanen meer inclusieve, participatieve en transparante besluitvorming wil en geen vertrouwen heeft in de EU-instellingen.¹
- Ondanks het Europese transparantie-initiatief blijft de besluitvorming in de Raad van de EU ondoorzichtig met uiterst beperkte participatiemogelijkheden voor het maatschappelijk middenveld.² De Europese Commissie worstelt om effectief en transparant om te gaan met verstregelde belangen. De manier waarop EU-handelsovereenkomsten achter gesloten deuren worden gesloten, zorgt ervoor dat mensen zich buitengesloten voelen door beleidsmakers.
- Europeanen kunnen niet effectief deelnemen aan beslissingen die hen aangaan, omdat hun de toegang wordt ontzegd tot de informatie die ze nodig hebben. Ondanks het feit dat het Verdrag van Aarhus het recht op toegang tot informatie over milieuaangelegenheden waarborgt, houden autoriteiten regelmatig informatie achter voor mensen die dat nodig hebben en er recht op hebben.³
- In de EU hebben we te maken met problemen met de toegankelijkheid van de rechtspraak. Een voorbeeld is het gebrek aan gerechtigheid voor slachtoffers van mensenrechtenschendingen en aantasting van het milieu in de toeleverings- en waardeketens van Europese bedrijven. Handelsovereenkomsten van de EU bevatten arbitrage-mechanismen die investeerders uitgebreide rechten geven tegenover overheden zonder bijvoorbeeld lokale gemeenschappen die negatieve gevolgen ondervinden

voor hun levensonderhoud toegang tot de rechtspraak te geven. In november 2017 werd vastgesteld dat de Europese Unie het Verdrag van Aarhus niet naleefde omdat het de mogelijkheden voor ngo's om een zaak voor het Hof van Justitie te brengen, beperkte - nog een geval van gebrek aan respect voor de toegang tot de rechtspraak.

- Eurostat gebruikt de Corruption Perception Index (CPI) van Transparency International (TI) om SDG 16 te monitoren, maar TI heeft Eurostat bekritiseerd omdat laatstgenoemde beweert dat de EU een van de minst corrupte regio's ter wereld is. In werkelijkheid lopen de CPI-ranglijsten in de EU aanzienlijk uiteen: Denemarken, met een zeer laag niveau van gepercipieerde corruptie, staat op de eerste plaats in de wereld terwijl Bulgarije helemaal op de 75e plaats staat. De EU-lidstaten dienen de inspanningen op het gebied van corruptiebestrijding te verbeteren en te versterken. TI heeft ook kritiek geuit op het feit dat omkoping in de particuliere sector en corruptie van buitenlandse functionarissen door Europese ondernemingen geen deel uitmaken van de SDG-monitoring.⁴
- Elk jaar vloeit via illegale kanalen voor in totaal 1 biljoen dollar aan door middel van belastingontduiking, omkoping, witwaspraktijken, verduistering en smokkel verworven rijkdom weg uit de ontwikkelingslanden. Deze bedragen overschrijden regelmatig de officiële ontwikkelingshulp die ze ontvangen. Binnen de EU bedragen de jaarlijkse verliezen als gevolg van het verschuiven van winsten door multinationals naar laagbelastende rechtsgebieden 50 miljard tot 70 miljard euro, waardoor de lidstaten middelen die zouden kunnen worden geïnvesteerd in onderwijs, milieubescherming, gezondheidszorg of cultuur en kunst, mislopen. De EU heeft de maatregelen op het gebied van transparantie van bedrijven aangescherpt, maar echte fiscale rechtvaardigheid vereist een veel boudere aanpak.⁵
- Wapenexport vanuit de EU ondermijnt de vrede en veiligheid in derde landen. Saudi-Arabië, dat oorlog voert in Jemen, en Egypte, berucht om zijn onderdrukking van afwijkende politieke meningen, behoren tot de grootste afnemers van EU-wapens. Het "Gemeenschappelijk Standpunt" van de EU inzake wapenuitvoer wordt niet gehandhaafd omdat dit wordt gezien als aangelegenheden van nationale soevereiniteit.⁶ De verschillende standpunten van de lidstaten over wapenexport naar Saudi-Arabië tonen aan dat exportvergunningen in de eerste plaats politieke en commerciële beslissingen zijn.

¹ Eurostat. [SDG16 - Vrede, rechtvaardigheid en sterke instellingen](#).

² Corporate European Observatory. [Reform of Council transparency in stalemate](#).

³ EEB. [Ter informatie](#).

⁴ Transparency International. [SDGs progress report: a partial truth](#).

⁵ EURODAD. [Country by country reporting](#).

⁶ Bonn International Center for Conversion [EU common position on arms exports](#).

Geen vreedzame samenlevingen zonder de wapenhandel aan banden te leggen

Het verhaal van Kareem Taha

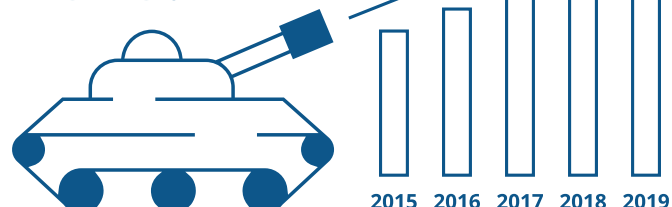

© Shima'a Elbana

WAARDE VAN EU

WAPENUITVOER

IN 2018: **17,7 MILJARD EURO.**

Bron: European Network Against Arms Trade (ENAAAT)

TSJECHIË

Mijn naam is Kareem Taha. Ik ben geboren in Caïro, Egypte en woon nu in Brno, Tsjechië.

Ik sloot me in 2007 aan bij de sociale beweging in Egypte. Sindsdien is er veel veranderd, maar mensenrechten worden nog steeds routinematig geschonden, de oppositie wordt gesmoord en demonstraties gewelddadig onderdrukt.

Ik werd voor het eerst gearresteerd tijdens een demonstratie in 2010. Ik werd een paar dagen vastgehouden en gemarteld. Sindsdien ben ik herhaaldelijk gearresteerd tijdens demonstraties, ben ik maandenlang gemarteld en heb ik verschrikkelijke omstandigheden in de gevangenis meegemaakt. In 2014 hielp ik met het organiseren van meer demonstraties, werd ik opnieuw gearresteerd en zat ik een paar maanden in de gevangenis. Ik werd geslagen, kreeg elektrische schokken, en zat of in overvolle cellen of eenzame opsluiting. Ik werd vrijgelaten zonder aanklacht. Ik leed twaalf maanden aan een depressie en heb zelfs nu flashbacks.

Mijn laatste arrestatie kwam na een ceremonie om een vriend die tijdens een demonstratie was vermoord te herdenken. Na mijn vrijlating vertelde mijn advocaat me dat ik was beschuldigd van terrorisme en was veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. Ik wist dat ik Egypte moest verlaten. Ik werd uitgenodigd om naar Tsjechië te verhuizen, maar ik moest smokkelaars betalen om me naar Europa te krijgen. Gelukkig was mijn aanvraag voor politiek asiel in

Tsjechië succesvol. Ik woon hier met veel plezier, maar ik heb Egypte niet achter me gelaten, dus heb ik in 2017 het Egyptian Front for Human Rights opgericht.

Ik begon me af te vragen waarom onze revolutie niet was gelukt. Het antwoord is deels gelegen in de vuurkracht van de veiligheidstroepen. De Egyptische politie gebruikt wapens van het Tsjechische bedrijf Česká Zbrojovka. In augustus 2013 werd met hun geweren geschoten op demonstranten op het Nahda-plein, waarbij minstens 90 mensen omkwamen en nog eens 600 gewond raakten. Een van de doden was een vriend van mij die als journalist verslag deed van de gebeurtenis. Wij kunnen het bewijs leveren dat wapens uit Tsjechië en andere EU-landen worden gebruikt tegen politieke tegenstanders en daarmee hun recht op leven schenden.

In Agenda 2030 wordt gesproken over het verminderen van de illegale wapenstroom om vreedzame samenlevingen te waarborgen. Maar hoe zit het met Europese overheden die legaal wapens verhandelen die door tirannieke regeringen worden gebruikt om protesten neer te slaan? De Europese Unie en Tsjechië hebben mij persoonlijk geholpen toen ik Egypte verliet en naar Europa kwam. Maar ze lieten mij, mijn vrienden en het Egyptische volk in de steek toen ze EU-bedrijven toestonden wapens naar Egypte te exporteren.

Voor een Europa zonder corruptie en belastingontduiking met transparante en participatieve besluitvorming en een bloeiend maatschappelijk middenveld

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

Europa in handen geven van mensen - Nieuwe en effectieve participatie van het maatschappelijk middenveld en actief burgerschap moeten prioriteit krijgen om de democratie, de transparantie, de toegang tot grondrechten voor iedereen en het vertrouwen van de EU-burgers bij de opbouw van een rechtvaardig en duurzaam Europa te verbeteren. Jongeren en kinderen moeten worden betrokken als actieve burgers en aangemoedigd om zinvol deel te nemen aan Europese politieke processen. Er moeten maatregelen worden genomen om te zorgen voor een grotere verantwoordingsplicht en transparantie van de besluitvorming door EU-instellingen en nationale overheden. De belangen van de burger en het maatschappelijk middenveld moeten voorrang krijgen op gevestigde financiële en commerciële belangen.

Eerlijke belastingheffing - Doeltreffende en gecoördineerde belastingmaatregelen moeten ervoor zorgen dat alle bedrijven een billijk aandeel van de belastingen betalen en bijdragen aan de nationale en Europese overheidsbegrotingen voor toegang tot sociaaleconomische rechten en welzijn. De EU moet zich ertoe verplichten belastingontduiking wereldwijd effectief te bestrijden en Europese belastingparadijzen te sluiten.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

Corporate European Observatory

Reform of Council transparency in stalemate (Hervorming van de transparantie van de Raad in een impasse)

EEB

Ter informatie

Transparency International

SDGs progress report: a partial truth

(Voortgangsrapportage SDG's: een halve waarheid)

Er is actie nodig voor meer gegevens en aanvullende indicatoren op EU-niveau om:

- ✓ verschillende dimensies van corruptie en omkoping te kunnen beoordelen (ook in de particuliere sector);
- ✓ de toegang tot informatie te kunnen bewaken en beoordelen;
- ✓ meer inzicht te kunnen krijgen in financiële transparantie en illegale financiële stromen;
- ✓ wapenexport uit EU-lidstaten te kunnen monitoren;
- ✓ de krimpende ruimte van het maatschappelijk middenveld te kunnen monitoren (bijvoorbeeld via gegevens verkregen door het FRA).

Een model van open en transparante beleidsvorming: de Finse strategie voor duurzame ontwikkeling

FINLAND

Finland was in 2016 het eerste land dat een gezamenlijke VNR-presentatie tussen regering en maatschappelijke organisaties maakte en het land heeft onlangs zijn tweede evaluatie gepresenteerd. Het maatschappelijk middenveld heeft opnieuw zijn eigen inschatting gemaakt van de prestaties van Finland met betrekking tot elke SDG, en deze bevindingen werden naast die van de overheid gepresenteerd.

De beoordeling van het maatschappelijk middenveld was positief voor twee SDG's, neutraal voor zeven en negatief voor acht, en kwam grotendeels overeen met die van de overheid. Het maatschappelijk middenveld had echter scherpe kritiek op de export van wapens en militaire uitrusting door Finland naar landen in oorlog.

De positieve consultatieprocessen die voor de eerste VNR zijn gebruikt, zijn verbeterd en verder ontwikkeld. De invloedrijke Nationale Commissie voor Duurzame Ontwikkeling, die alle belangrijke sociale sectoren samenbrengt, bevordert samenwerking op het gebied van SDG-beleid en streeft ernaar dat duurzame ontwikkeling wordt geïntegreerd in het beleid en de praktijk van de overheid en wordt ondersteund door de bredere samenleving. Het maatschappelijk middenveld (jongeren, milieu, sociaal, minderheden, ontwikkeling) is vertegenwoordigd in de 100 leden tellende Commissie, waarvan de premier de voorzitter is en het secretariaat is gevestigd in het kabinet van de premier.

Door de vooruitgang die in de tweede VNR-periode is geboekt, is duurzame ontwikkeling nu de algemene aanpak die vorm geeft aan het kabinetsprogramma. In 2019 is de regering begonnen met het geleidelijk opnemen van duurzame ontwikkeling in de begroting. Zij is nu begonnen met het proces voor het tweede Uitvoeringsplan Agenda 2030 en werkt verder aan de multisectorale follow-up van nationale beoordelingsprocedures. Een burgerpanel over duurzame ontwikkeling is tweemaal bijeengekomen en er is een jongerenagenda voor 2030 gevormd. Dit jaar heeft de regering leden voor Ronde Tafel voor klimaatbeleid benoemd die nauw samenwerkt met de Commissie en er komt een tijdschema voor het opstellen van een routekaart om alle SDG's tegen 2030 te bereiken.

De richtsnoeren voor het bedrijfsleven en mensenrechten van de VN zullen de aanstaande wet inzake verplichte due diligence op het gebied van mensenrechten vormgeven, maar maatregelen met betrekking tot de mondiale dimensie van duurzame ontwikkeling zijn minder duidelijk. De impact van Finland op ontwikkelingslanden moet worden onderzocht om ervoor te zorgen dat mondiale verantwoordelijkheid de basis vormt voor ons buitenlands beleid.

Op EU-niveau is een implementatieplan voor de hele EU nodig. Het moet worden geleid door de voorzitters van de Raad, de Commissie en het Europees Parlement. Het belangrijkste is ervoor te zorgen dat de Agenda 2030 wordt geïntegreerd in alles wat de EU doet.

Revitaliseer wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling

Echt partnerschap zodra al het EU-beleid is afgestemd op de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling

Wereldwijde, regionale, nationale en lokale partnerschappen vormen de kern van doelstelling 17. De Europese consensus over ontwikkeling van 2017 stemt de Europese ontwikkelingssamenwerking af op Agenda 2030 en de SDG's. In 2019 hebben de EU en haar lidstaten samen 75 miljard euro aan hulp uitgekeerd, meer dan 55% van het mondiale totaal. De EU is ook 's werelds belangrijkste verstrekker van buitenlandse investeringen aan ontwikkelingslanden, met een totaalbedrag van 104 miljard euro in 2018. Alleen Zweden, Denemarken, Luxemburg en het VK hebben de doelstelling van 0,7% van het bruto nationaal inkomen (BNI) voor ontwikkelingshulp gehaald. Niet alle steun die door de EU of de lidstaten wordt verstrekt, ondersteunt duurzame ontwikkeling voor de lange termijn wanneer deze wordt beïnvloed door commerciële belangen. Directe buitenlandse investeringen worden in de eerste plaats aangestuurd door de interesse van bedrijven in grondstoffen of goedkopere arbeidsmarkten - en niet noodzakelijkerwijs door het langetermijnbelang van lokale gemeenschappen voor duurzame ontwikkeling. Winsten uit de wereldhandel komen voornamelijk ten goede aan multinationals en grotere bedrijven met het hoofdkantoor in de ontwikkelde wereld of eigendom zijn van een rijke elite, terwijl armere gemeenschappen worden uitgebuit vanwege de natuurlijke hulpbronnen, goedkope arbeid en milieudumping. De armste landen hebben in 2020 te maken met ongeveer 36 miljard dollar aan schuldendienst. Sommige van onze eigen Europese beleidslijnen en praktijken zijn in strijd met de doelstellingen van duurzame ontwikkeling en de EU slaagt er niet in om beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling te waarborgen.

Doelstelling 17 verplicht overheden ertoe gegevens te verstrekken die zijn uitgesplitst naar leeftijd, geslacht, handicap, etniciteit en andere factoren om de impact van beleid op mens en planeet nauwkeurig te volgen. Er zijn aanzienlijke gegevenskluizen die Eurostat en de lidstaten moeten dichten.

Hier zijn enkele van de belangrijkste uitdagingen die de volle aandacht van beleidsmakers verdienen:

- De EU en haar lidstaten gebruiken een aantal financiële instrumenten om Europese bedrijven in risicovolle markten te ondersteunen. De wereldwijde vereniging

van exportkredietagentschappen (ECA) investeert elk jaar ongeveer 1 biljoen dollar in grootschalige industriële ontwikkelingsprojecten in ontwikkelingslanden en opkomende markten.¹ Een deel van deze investering wordt gedaan in projecten voor fossiele brandstoffen die onomkeerbare gevolgen zullen hebben voor natuurlijke habitats, oerbossen en beschermde gebieden, en die mogelijk de mensenrechten schenden.²

- Het is onaanvaardbaar om de Eurostat-indicator van de handelsvolumes uit ontwikkelingslanden (893 miljard euro in 2018 en groeiende) te gebruiken om de kwaliteit van de wereldwijde partnerschappen van de EU te meten zonder naar de kwaliteit van de handel te kijken. Zolang de wereldhandel naar de EU wordt aangetast door de uitbuiting van werknemers, kinderarbeid en moderne slavernij, ontbossing en de vernietiging van natuurlijke habitats, de uitputting van natuurlijke hulpbronnen en vervuiling, hebben groeiende handelsvolumes een schadelijk effect op duurzame ontwikkeling.
- Maatschappelijke organisaties hebben kritiek geuit op het Initiatief voor schorsing van schulden van de G20 vanwege het ontbreken van een langetermijnaanpak, waaronder schuldverlichting en kwijtschelding, met name in het licht van de COVID-19-pandemie. Ze roepen op tot een wereldwijd mechanisme onder de VN om de wereldwijde schulden crises op een systematische, alomvattende en afdwingbare manier aan te pakken.³
- De eigen financieringsbasis van de EU en de lidstaten voor duurzame ontwikkeling is zwak. Uit de indicator van Eurostat blijkt dat het aandeel van milieubelastingen in de totale belastingopbrengsten in 2018 is gedaald tot minder dan 6%. Er is geen politieke wil om de verschuiving van belasting op arbeid naar belasting op het gebruik van hulpbronnen, emissies en vervuiling, die allang had moeten plaatsvinden, te realiseren.
- SDG 17 vraagt om beleidssamenhang voor duurzame ontwikkeling. De bestuursstructuren van de EU laten niet toe om alle beleidsmaatregelen en praktijken op een coherente en geïntegreerde manier te ontwerpen, uit te voeren en te controleren. Schadelijke gevolgen van Europees beleid en praktijken worden niet goed verantwoord, zoals negatieve externe effecten in verband met het gemeenschappelijk landbouwbeleid of het handelsbeleid van de EU.

¹ Zien <https://www.berneunion.org/DataReports>

² Finance and Trade Watch + CEE Bankwatch Network. [ECAs go to market](#); FERN and ECA Watch Europe, [Still Exporting Destruction](#).

³ Eurodad Shadow report on the limitations of the G20 Debt Service Suspension Initiative: [Draining out the Titanic with a bucket?](#) (G20 Initiatief voor opschorting van schuldendienst: [Water uit de Titanic scheppen met een emmer?](#))

Als ons leven ellendig is, hoe kan dat van jullie dan goed zijn? Het verhaal van Nazma Akter

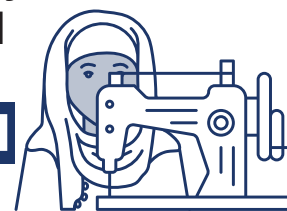
BANGLADESH

Nazma Akter is vakbondsleidster en campagnevoerder voor de rechten en het welzijn van werknemers in Bangladesh. Als kind werkte ze in kledingfabrieken. Later sloot ze zich aan bij een vakbond en ze voert nu campagne tegen uitbuitende arbeidsomstandigheden.

"De Europese Unie is een belangrijke handelspartner voor Bangladesh. Maar helaas staat nog niet eens de helft van de bedrijven die goederen naar de EU exporteren in voor de rechten en het welzijn van werknemers. Covid-19 heeft de kwetsbaarheid van landen als Bangladesh extra aan het licht gebracht. We zijn erg afhankelijk van export naar de EU. Nu arbeiders, van wie de overgrote meerderheid vrouw zijn, niet langer in staat zijn om in de kledingfabrieken te werken vanwege de pandemie, zijn de productie en export gedaald. Landen als Bangladesh, die afhankelijk zijn van export naar rijke landen, zijn over het hoofd gezien en verwaarloosd door mondiale beleidsmakers."

"Als we duurzame ontwikkeling willen bevorderen, kunnen we duurzaamheid niet meten door alleen te kijken naar wat er binnen Europa gebeurt. Het moet in elke fase van de toeleveringsketen worden gemeten, van de levering van grondstoffen aan het begin via de productie tot het transport naar overzeese markten. De verantwoordingsplicht aan de EU-kant van de keten moet gendergelijkheid, eerlijke prijzen, waardig werk en kwaliteit van

HET MINIMUMLOON VOOR
TEXTIELARBEIDERS IN BANGLADESH?
85 EURO PER MAAND. WERKELIJKE LEVENS-
KOSTEN? **170 EURO** PER MAAND. EUROPEANEN
KOPEN **6,4 MILJOEN TON** VAN
NIEUWE KLEDING PER JAAR EN DAARMEE
ONDERSTEUNEN
ZE DIT
SYSTEEM VAN
UITBUITING.

Bron: Onderzoeksdienst van het Europees Parlement

goederen in het uitvoerland omvatten. Vrijheid van vereniging en collectieve onderhandelingen zijn essentieel om te zorgen voor betere arbeidsomstandigheden en waardig werk."

Nazma benadrukt dat de kwaliteit van de uitgevoerde goederen van cruciaal belang is, aangezien dit zich direct vertaalt in betere arbeidsomstandigheden. Door alle aandacht te vestigen op het volume dat onder tijdsdruk wordt geproduceerd, in plaats van tijd te besteden aan kwaliteitsproducten, worden onbillijke arbeidsomstandigheden en misbruik van werknemers bevorderd.

Nazma is van mening dat een breder perspectief op duurzaamheid en verder kijken dan het exportvolume, een positieve impact zou hebben op onderwijs en opleiding, het milieu en gendergelijkheid.

"In elke fase van de toeleveringsketen moet er verantwoording worden afgelegd. Een betere toekomst is mogelijk, maar het is dan wel nodig dat mensen uit verschillende landen en velden samenwerken." Nazma vraagt: *"als ons leven ellendig is, hoe kan dat van jullie dan goed zijn?"*

Het verhaal van Nazma Akter is
mogelijk gemaakt door het European
Environmental Bureau (EEB)

Voor een echt wereldwijd partnerschap, gericht op de meest kwetsbaren, en om ervoor zorgen dat al ons beleid in overeenstemming is met duurzaamheidsprincipes

Uit het Manifesto for a Sustainable Europe for Its Citizens

De rol van de EU in de wereld - De EU heeft een belangrijke verantwoordelijkheid om de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling te verwezenlijken. De EU moet ervoor zorgen dat al haar interne en externe beleidsmaatregelen coherent zijn en afgestemd zijn op de SDG's. De internationale ontwikkelingshulp van de EU moet voorrang geven aan degenen die het meest behoeftig zijn, waaronder de minst ontwikkelde landen, en moet de meest gemarginaliseerde landen ten goede komen. De EU moet haar investeringen herstructureren om duurzaamheid en armoedebestrijding te bewerkstelligen en universele toegang tot grondrechten wereldwijd te verwezenlijken. De EU moet actief steun verlenen aan wettelijk bindende Europese en internationale mensenrechtenverplichtingen voor haar bedrijven die in het buitenland actief zijn, onder meer door aan te dringen op een VN-Verdrag inzake bedrijfsleven en mensenrechten.

De visie van de leden en bondgenoten van SDG Watch Europe voor een duurzaam Europa:

CONCORD

[AidWatch 2019](#)

Eurodad

[G20 Debt Service Suspension Initiative: Draining out the Titanic with a bucket? \(G20 Initiatief voor opschorting van schuldendienst: Water uit de Titanic scheppen met een emmer?\)](#)

SDG Watch Europe

[Who is Paying the Bill? Who is Paying the Bill? Negative impacts of European policies and practices \(Wie betaalt de rekening? Negatieve effecten van Europees beleid en Europese praktijken\)](#)

EEB

[Vervuilers belasten. Wat gaat er mis?](#)

Er moet actie worden ondernomen voor meer gegevens en betere indicatoren in het SDG-monitoringverslag van de EU om:

- ✓ de kwaliteit en impact van rechtstreekse buitenlandse investeringen en exportkredieten te kunnen beoordelen;
- ✓ de inspanningen van de EU en de lidstaten om de schuldencrisis terug te dringen, te kunnen monitoren;¹
- ✓ te kunnen analyseren of en hoe invoer uit ontwikkelingslanden bijdraagt aan duurzame ontwikkeling;
- ✓ hiaten in de huidige datasets en indicatoren te kunnen identificeren om de impact van de EU-steun op achterblijvers te kunnen beoordelen.

¹ Zie voorstel voor een indicator van de Duitse ngo-coalitie erlassjahr.de.

Netwerken creëren voor eerlijke handel: lessen getrokken uit het GEPA-bedrijfsmodel

© GEPA - The Fair Trade Company

DUITSLAND

GEPA, de Fair Trade Company, is er een uitstekend voorbeeld van hoe een organisatie SDG 17 "Partnerschap voor de doelen" kan implementeren in haar kernactiviteiten. Met 131 handelspartners in 45 landen in 2018 en een jaarlijkse totaalomzet van 80 miljoen euro in 2019 is GEPA inmiddels de onderneming voor eerlijke handel in Europa.

Het werk van GEPA is niet alleen gericht op handel. De driedovoudige missie van GEPA is om achtergestelde producenten, , vooral die in het Zuiden, onder de aandacht brengen, de houding van consumenten in het Noorden beïnvloeden en veranderen, en oneerlijke structuren van de internationale handel beïnvloeden en veranderen door middel van lobbywerk en belangenbehartiging.

GEPA is al bijna 45 jaar actief om het leven van gemarginaliseerde producenten te verbeteren en om de natuur het respect te geven dat ze verdient, met een volledig duurzame consumptie en productie als uiteindelijk doel.

GEPA is zich ervan bewust dat kleine boeren constant bezig zijn met crisismanagement en dat er altijd nieuwe moeilijkheden zullen zijn. In tegenstelling tot veel reguliere bedrijven staat GEPA zijn producenten bij door dik en dun, iets wat het heeft laten zien in de huidige COVID-19-situatie, door gebruik te maken van zijn handelspartnerfonds (meestal gebruikt voor capaciteitsopbouw en workshops voor de producenten)

om noodhulp te bieden aan kleinschalige producenten die door de crisis zijn getroffen.

Door middel van haar belangenbehartiging wil GEPA de diepere oorzaken van armoede en klimaatverandering aanpakken. In samenwerking met anderen voert GEPA hoogwaardig onderzoek uit en probeert de organisatie besluitvormers en beleidsmakers te beïnvloeden. Het beleidswerk van GEPA is gevarieerd, variërend van de publicatie van verklaringen over COP 25 en de Europese klimaatwet tot sterk aandringen op verplichte mensenrechtenwetgeving in Duitsland.

GEPA is lid van WFTO-Europe, de Europese tak van de World Fair Trade Organization, waarbij 400 organisaties zijn aangesloten. Dankzij de constante groei in de afgelopen 45 jaar is GEPA momenteel de grootste Europese Fair Trade-onderneming.

GEPA laat zien hoe een onderneming die nauw samenwerkt met haar klanten, productie- en consumptiepatronen ingrijpend kan veranderen. De ervaring van GEPA toont ook aan dat het opschalen van eerlijke en alternatieve ondernemingen een praktische kans biedt voor de ontwikkeling van de Europese Unie, waarvan de uitdaging kan worden opgepakt door samenwerking en gezamenlijke inspanningen van ondernemingen, beleidsmakers en consumenten.

Dit verhaal is verzorgd door GEPA en de World Fair Trade Organization-Europe

Gepubliceerd door:

solidar

De volgende organisaties hebben bijgedragen met persoonlijke verhalen en oplossingen:

solidar

SDG Watch Europe is de Europese sectoroverschrijdende alliantie van het maatschappelijk middenveld, die pleit voor een ambitieuze uitvoering van de SDG's. SDG Watch Europe heeft als brede alliantie van meer dan 100 maatschappelijke organisaties uit alle gebieden en sectoren, waaronder ontwikkeling, milieu, sociale rechten en mensenrechten, tot doel de Europese instellingen en de lidstaten gezamenlijk aan te spreken op de uitvoering van Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling.

Dit rapport is mogelijk gemaakt door bijdragen van leden en partners van SDG Watch Europe.
<https://www.sdgwatcheurope.org>

Het EU-brede project Make Europe Sustainable for All (MESA) wordt gecoördineerd door het European Environmental Bureau (EEB) en wordt geïmplementeerd in 15 Europese landen door 25 partners. Het is bedoeld om burgers, maatschappelijke organisaties en beleidsmakers bewust te maken van Agenda 2030 en de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's), door de 193 lidstaten van de Verenigde Naties in 2015 aangenomen.

#SDGS4All

<https://makeeurope sustainableforall.org>